

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

ברית מנחם מענדל שי' ריבר | עמ' ב
סודות ברית מילה; דבור ושתיקה; רמ"ח אותיות נה

פרצוף יצחק אבינו | עמ' לא
שיעור חדש אייר באנגלית

מלחמה ושלום | עמ' נב
הקלטה לכינוס תורה ומדע

בעקבות שבעת הרועים | עמ' סא
שבוע חמישי - אהרן הכהן

תוים לניגון י"ב אייר ע"ז | עמ' סג

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת אמור תשע"ז

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org

לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

אדר"ח אייר, ל' ניסן ע"ז - מגדל העמק ברית מנחם מענדל שי' ריבר

סודות ברית מילה; דבור ושתיקה; רמ"ח אותיות נה

א. "גדולה מילה" | ב. "בא יבא" | ג. פרצוף לימודי הלכות ברית | ד. השלמה: "מלה בסלע משתוקא בתריין" (רמ"ח אותיות נה) | ה. השלמה: מדרושי ר"מ פארשלאגער על ברית מילה

מנחם מענדל מהורדוק, מויטבסק (דבורה לאה, בת אדה"ז ואם הצ"צ, אמרה שהיא זכתה שבנה הוא הראשון בבית רבי שנקרא על שם רמ"מ מויטבסק – רמ"מ הסתלק בר"ח אייר תקמ"ח והצ"צ נולד בכ"ט אלול תקמ"ט). לכן הרבה חסידים ואנשי מעשה, במיוחד כאן בארץ ישראל, נוהרים מחר לציון הקדוש של רבי מענדלי ויטבסקר בעל פרי הארץ בטבריא.

שוב, אדה"ז בעל התניא קרא לנכדו על שמו. ידועה השיחה המפורסמת של הרבי למה לא מונים אותו בתוך שושלת הרביים של חב"ד. כלומר, יש הו"א – כך אומר הרבי – כי אחרי הסתלקות המגיד ובנו רבי אברהם המלאך אדה"ז קבל את מרותו. אמנם הוא היה רב-חבר, אבל הוא קבל את מרותו. הוא רצה לנסוע איתו לארץ ישראל, רק שרמ"מ מנע ממנו – אמר שאתה צריך להשאר ברייסיין, ברוסיה, כדי להנהיג שם את החסידים. הוא לא נתן לו לעלות לארץ ישראל. בכל אופן, בנו ממשיך דרכו של אדה"ז נקרא על שם רבו המגיד, דוב-בער, אבל הנכד שלו, שהוא עיקר גילוי התורה שבעל פה של חסידות חב"ד, הצמח צדק, הוא נקרא על שם רבי מנחם מענדל מויטבסק. הדור הבא הוא המגיד והדור שאחריו הוא רמ"מ מויטבסק.

אם כן, הצ"צ הוא השני בהשתלשלות השם הזה, הרבי, שנקרא על שם הצ"צ, הוא השלישי, ולכן אנחנו אוהבים לדרוש שכל ילד שנולד ונקרא כך היום – במיוחד בארץ – הוא הדור

א. "גדולה מילה"

הולדת נין – "דור רביעי ישובו הנה"

לחיים^א לחיים, מזל טוב, חדש טוב, חדש של גאולה.

אנחנו ביום החמשה עשר לעומר, המספר הראשון שהוא שם קדוש של הקב"ה, שם י-ה. הוא גם שוה בנימטריא לשם של אחת הספירות העליונות – הוד. ביום זה אנו מודים להשי"ת על שזכינו לעוד דור ישרים מבורך, "דור דורים", פסוק בתהלים ע"ב שנאמר על מלך המשיח. היום נוהגים לקרוא לדור הרביעי בשם נין, אבל בתורה נין הוא בן – לא סתם בן אלא בן יורש, יורש עצר. המלך נקרא העוצר, "זה יעצור בעמי", והבן שעתיד לרשת אותו נקרא נין. על זה נאמר, באותו פרק של "דור דורים", "לפני שמש ינון שמו", ורש"י והמפרשים מסבירים ש"ינון" הוא לשון מלכות.

בכל אופן, היום מקובל לקרוא לדור רביעי נין – בחינת "דור רביעי ישובו הנה", שיבת ציון והגאולה – ובמיוחד מתאים כשקוראים לילד על שמו של הרבי, שמו של משיח, "מנחם שמו". הערב, עוד כמה דקות, כבר ההילולא רבא של הראשון על שמו נקרא הצ"צ, על שמו נקרא הרבי ועל שמו נקרא הרך הנולד – רבי

^א נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

ערלתו] שנכרתו עליה יג בריתות, יותר מהתורה שנכרתו עליה שלש בריתות". הכי מענין שהרמב"ם, שהוא פוסק – לא מביא סתם אגדות בספרו – מסיים את הלכות מילה במשנה "גדולה מילה שנכרתו עליה יג בריתות יותר מן התורה וכו'" (ואף מונה בפרוטרוט את יג הבריתות שנאמרו בפרשת ברית מילה לאברהם אבינו), בגילוי יג מדות הרחמים של ברית מילה. זהו הגילוי שעל גבי העטרה שנעשה על ידי הפריעה, לכן יש אפילו שנוהגים לומר אז יג מדות הרחמים.

"דרך ארץ קדמה לתורה" – קדושת הברית

קודמת לקדושת התורה

ידוע פירוש החסידות למשפט "אשה כי תזריע וילדה זכר", שקודם צריכה להיות אתערותא דלתתא, אנחנו האשה וצריך התעוררות מלמטה, לרצות חזק ולדרוש חזק, "עשו כל אשר ביכלתכם" כמו שהרבי אמר לנו בכ"ח ניסן בדיוק לפני 26 שנים – זה "אשה כי תזריע" – ואז, אם יש את ה"עשו כל אשר ביכלתכם", לטכס עצה, לחשוב ולפעול איך להביא משיח, בטח שתהיה סיעתא דשמיא, שכנגד האתערותא דלתתא שלנו, העלאת מ"נ בלשון הקבלה, תהיה המשכת מ"ד, "וילדה זכר".

כל המשפט "אשה כי תזריע וילדה זכר" שוה – רמז מפורסם – "דרך ארץ קדמה לתורה". לצמח צדק, מנחם-מענדל, יש ארבעה פירושים באור התורה ל"דרך ארץ קדמה לתורה". אם יש ארבעה פירושים יכול להיות עוד אחד, ולענינו "דרך ארץ קדמה לתורה"

הרביעי לשם הזה, "דור רביעי ישובו הנה", דור הגאולה. בפרט מצטרף לזה שהוא דור רביעי שלנו, שאנחנו מודים לקב"ה על כל הטוב, על כל החסד הגדול, ודאי "דור רביעי ישובו הנה" בשם של משיח. שבזכות הילד הזה נזכה להתגלות מלך המשיח תיכף ומיד ממש.

"גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה

בריתות"

אדה"ו אומר שיש מצוה "לחיות עם הזמן", עם פרשת השבוע. הפרשה נקראת על שם המלה האמצעית של "אשה כי תזריע וילדה זכר", "תזריע" – לא "אשה" ולא "זכר". הפרשה הבאה, שמצורפת לה ברוב השנים (כמו השנה), היא מצרע – ידוע שהשרשים זרע-צרע הם לשון נופל על לשון (אותיות זצ מתחלפות באותיות השינים, והוא צירוף התפארת בפרצוף אלב"ם). ידועים דברי חז"ל על תחלת הפרשה, "אשה מזרעת תחלה [ר"ת אמת, אמת מארץ תצמח, אתערותא דלתתא] יולדת זכר". "תזריע" היא המלה ה-יג בפרשה², רמז ל"גדולה מילה [וביום השמיני ימול בשר

² מיקומי 5 התבות "אשה כי תזריע וילדה זכר" בפרשה הם: 11 12 13 14 15 (מ-וה ל-יה דרך אחד) = 65, שם א-דני ב"ה. וביחד עם "אשה כי תזריע וילדה זכר" = 1370, כאשר הערך הממוצע של חמש המלים וחמשת המספרים = 137, קבלה וכו', ודוק. "תזריע" = 13 = 700 = שות בן אדם חוה, שממנו הושתת העולם. על דרך הנ"ל, מיקומי 5 התבות "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" הם: 23 24 25 26 27 וביחד עם "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" = 1898 = הוי' פעמים חכמה – "הוי' בחכמה יסד ארץ" ("אבא יסד ברתא" להיות "אשה כי תזריע וילדה זכר").

בין שני הלשונות של ה-ה מלים באות ז מלים: "וטמאה שבעת ימים כימי נרת דותה תטמא". כל הזה המלים = 5410 = 10 פעמים ישראל, ועם המיקומים שלהם (מ-11 עד 27 = 17 פעמים 19, חוה, שעולה = 323) = 5733

= 13 פעמים אמת (סוד הגילוי של יג תיקוני דמהימנותא על עטרת היסוד, אות אמת) = 7 פעמים 819, אחדות פשוטה (הפירמידה של 13) = 9 פעמים 637, "יראת הוי'" ("הוי' תורה) וכו'.

ארץ", היא הסבה. המסובב מהסבה הזו הוא התורה החדשה שתגלה על ידי מלך המשיח. גדולה מילה שנכתרו עליה שלש עשרה בריתות יותר מהתורה שנכתרו עליה שלש בריתות.

כח "הנסתרת" בברית המילה

והפרשה מתחילה "וידבר הוי' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר". אם נתבונן במבנה של ההתחלה הזו, ב"וידבר הוי' אל משה לאמר" יש חמש מלים, "דבר אל בני ישראל לאמר" עוד חמש מלים ו"אשה כי תזריע וילדה זכר" עוד חמש מלים, סה"כ 15 מלים, כמו שהיום הוא יום החמשה עשר לספירת העומר. עד שמגיעים למלה "זכר" – ובהמשך כתוב "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (שוב חמש מלים, והוא פסוק שלם) – שקשור למשיח, שלא יבוא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. יש כאן עשר מלים של הקדמה (י) ועוד חמש מלים (ה) עד המלה "זכר", י-ה, או באופן שני, חמש מלים של הפסוק הפותח (ה) ועוד עשר מלים בפסוק הבא (י = וד, אותיות המילוי של האות יוד), הוד (או, באופן שלישי, זהה, השם ה-אם של עב השמות הקדושים היוצאים משלש הפסוקים "ויסע... ויבא... ויט").

כשכורתים את הברית ועושים פריעה – יש שלש פעולות, מילה-פריעה-מציצה, אבל מה שמעכבת היא הפריעה, כידוע ש"מל ולא פרע כאילו לא מל". מדברים היום על י-ה, וידוע שברית **מילה** היא לשון **מל י-ה**, שרש מל הוא **מול**, "אל מול פניו", לשון התגלות. כתוב שברית **מילה** היא **מל י-ה**, פריעה היא **פרע י-ה** – גם פרע לשון התגלות, כמו פרעה של קדושה – וגם **מציצה**, הפעולה השלישית, היא **מצץ י-ה**, הכל י-ה. מכאן גם אפשר להבין למה גדולה מילה יותר מתורה – **תורה היא תר-וה**, שתי אמות הקריאה בתורה הן **וה**, "והנגלת לנו ולבנינו", אבל אמות הקריאה במילה (בכל שלש הפעולות) הן **י-ה**, "הנסתרת להוי'

היא קדושת ברית המילה שקדמה לקדושת התורה.

כתוב בספרי החסידות הכללית שהרי האדם הוא עולם קטן – כל האברים שיש באדם יש בעולם וכל מה שיש בעולם יש באדם. באדם יש פה וגם לארץ יש פה, "פי הארץ", כמו בסיפור של קרח, וכך הלאה – כל האברים שיש באדם נמצאים גם בעולם הגדול בכלל. כתוב שעד שלא נימול אברהם אבינו – כמו המאמר ששמענו כרגע, "בעצם היום הזה נימול אברהם" – כמו שהוא היה חסר חמשה איברים עד אז ונשלם בברית, לכן במילה ה' הוסיף לו ה', דהיינו שליטה על שתי העינים (מה שהוא רואה), שתי האזנים (מה שהוא שומע) וברית הקדש, כך העולם היה חסר קודם ועם הברית שלו נימול גם העולם, כי האדם והעולם משקפים לגמרי זה את זה. וכך כל יהודי, כל ברית מילה, פועלת כריתת ברית. מהי כריתת ברית על פי פשט? לחתוך, לזרוק, להשליך החוצה, לקבור בעפר, את הקליפה, את הערלה, את גסות הרע. כך, כמו שהקב"ה נתן לנו למול את עצמנו – יש גם מילת הלב, כך נקראת מצות התשובה בתורה – כמו שאנחנו משליכים מאתנו את השאור שבעסה (אנחנו עדיין בהמשך של פסח), כך נפעל גם במציאות העולם כולו, עד שיקום היעוד של "ואת רוח הַטָּמָא אַעבִיר מִן הָאָרֶץ" בזכות ברית מילה.

זה הפירוש של "דרך ארץ קדמה לתורה"³, בזכות "אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'", ברית מילה היא תיקון של הארץ. זה מתאים לאחד הפירושים בצמח צדק, ש"דרך ארץ" היא הדרך לתקן את החיים בארץ, בארצנו הקדושה. צריך לפעול דרך ארץ וזו ההקדמה ל"תורה חדשה מאתי תצא" של מלך המשיח. תמיד יש כלל שהסבה גדולה מהמסובב, הרבי חוזר על הכלל הזה הרבה פעמים. ברית המילה, שגם על פי פשט היא סבה של ירושת הארץ, בחינת "דרך

³ וראה עוד השלמה לקמן פרק ה.

בנביאים ובפעם בכתובים: "בא יבא"¹, 3 ו-13.
יש כאן ביטוי שמשוה בין 3 (בא) ל-13 (יבא)¹.

אלהינו", חכמה ובינה שהן "תחות דיקנא"
בלשון הקבלה, מתחת לזקן שבו יש את התגלות
יג מדות הרחמים של הקב"ה.

ב. "בא יבא"

3 ו-13 – "בא יבא"

כל זה היה הקדמה: איפה יש ביטוי בתורה
שרומז ליחס בין ג הבריתות של התורה ל-יג
בריתות של המילה? שוב, כאן המספרים
חשובים, הרמב"ם חותם את הלכות מילה
במספרים האלה, שצריך לדעת שמילה היא 13
ותורה היא 3. תורה שהיא 3 אני מבין, כבר
שמעתי שהתורה משולשת, "אוריין תליתא" –
לא חידוש שהתורה שייכת למספר שלש¹. אבל
לכך שברית מילה היא 13 ושיש יחס בין שני
המספרים, ש"גדולה מילה מן התורה", שהיא
13 והיא 3, צריך למצוא איזה אסמכתא, איזה
מקור בתורה. יש ביטוי אחד, מאד פשוט,
שמופיע פעם אחת בתורה, כתוב בתורה ושנוי
בנביאים ומשולש בכתובים – סך הכל מופיע
שלש פעמים בכל התנ"ך, פעם בתורה, פעם

¹ "בא יבא" רומז לשתי ביאות (ראה רש"י לויקרא יד,
מד-מה), ועפ"י האמור בפנים היינו ביאה ראשונה
לעשותה כלי (על ידי ברית התורה, עליה נכרתו בא
בריתות) וביאה שניה להולדה (על ידי קדושת ברית
המילה, עליה נכרתו יבא בריתות), וכן רומז לשתי ביאות
של "בועל ושונה" (ראה עירובין ק, ב) – בועל בכוונות
קדושת התורה (בא) ושונה בכוונות קדושת ברית מילה –
שאיזו "אשה מזרעת תחלה [לפני הבעילה שניה] יולדת
זכר" (ראה רש"י שם ד"ה "יבועל ושונה"), כנ"ל בפנים.

¹ הביטוי "בא יבא" הוא ביטוי מובהק החוזר ג"פ
בתורה-נביאים-כתובים, כמבואר בפנים, וכן כל המושג
ביאה שייך לתיקון הברית (וכנ"ל בהערה הקודמת). בא
ר"ת ברית אבות ו-יבא ר"ת יש ברית אבות (עליה נאמר
שלא תמה לעולם, בניגוד ל"זכות אבות" שיש דעות
שתמה). הביטוי יש ברית אבות עולה 11 בחזקת 3
(העולה משיח במספר קדמי וכו') והממוצע בינו לביטוי
ברית אבות הוא "יסוד היסודות ועמוד החכמות"
(מח במשולש, כך ששני הביטויים יחד עולים יהלם
מח).

ביטוי נוסף של 3 ו-13 הוא "אב אחד" (אב-בא, השער
הראשון פנים-ואחור ברל"א שערים, הן שתי המלים
היחידות בלשה"ק שעולות ג), המופיע גם בהקשר של
שמירת הברית (ברית התורה וברית המילה): "הלא אב
אחד לכלנו הלוא אל אחד בראנו מדוע נבגד איש באחיו
לחלל ברית אבתינו".

"הלא אב אחד לכלנו" אמור בכל שבטי ישראל, ורמוז
אצל יוסף ואחיו: האחים אמרו "יש לנו אב זקן" (בחינת
תורה, בא) ויוסף שאל "העוד אבי חי" (בחינת מילה,
יבא) – אב-אבי הם היפוך בא-יבא, בחינת אור ישר
ואור חזר. "יש לנו אב זקן" ועוד "העוד אבי חי"
עולים מב פעמים אב-אבי (הדילוג יש אב העוד חי
עולה יצחק-יצחק; הדילוג השני, לנו זקן אבי, עולה
אהרן).

¹ תורה ועוד 3 = חכמה בינה דעת, עיקר השלישיה של
התורה.

ועוד, "הבית" רומז לבית המקדש, "בית אלהים" ר"ת בא^ט. והנה, "כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו", דבר שמאד נגע עד לצפור נפשו של הרבי, עד שמתוך כך צעק "קצר א וועלט היינט". אנחנו רוצים שכמו שבחדש **איר**, "אני הוי' רפאך", ה' ירפא אותנו, כך ירפא את הנגע של הבית. בית המנוגע צריך לנתון אותו, אבל "ואם בא יבא הכהן וראה והנה לא פשה הנגע בבית וגו' וטהר הכהן [כהנא רבא] את הבית כי נרפא הנגע". זו

^ט יעקב קרא לבית המקדש "בית אלהים" פעמיים: "מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים..." "והאבן הזאת אשר שמתה מצבה יהיה בית אלהים", פעם אחת על שם ההוה ופעם שניה על שם העתיד – י"ל כנגד "בא יבא", בית ראשון ובית שני, הנכללים גם יחד בבית שלישי, שכנגד יעקב אבינו דווקא, כמבואר בדא"ח (וכן רמוזים שלשת הבתים ב"בא, יבא, לא יאחר", ודוק). אכן, בפסוק "ואם בא יבא הכהן וגו'" יש ג"פ בית: "בבית... הבית... הבית" רמז לשלשה בתים ("בבית... הבית... הבית" = 1248 = 48 פעמים הוי' ב"ה = ו"פ יצחק). ביאשיהו, עליו קונן ירמיהו "רוח אפינו משיח הוי'", כתוב "ויבאו אל חלקיהו הכהן הגדול ויתנו את הכסף המובא בית אלהים וגו'" – "ויבאו... המובא" ע"ד "בא יבא" ("את הכסף המובא בית אלהים" = "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד").

"בא" מרמז גם ל"בית אהרן" ("ואם בא יבא הכהן מבית אהרן, בית אהבה). שני פסוקים בתהלים מקשרים בין ברכה לבית אהרן: "הוי' זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן ברכו את הוי' בית אהרן ברכו את הוי'" (יש כאן ר"ת "יבא", והיינו "בא [בית אהרן, המתברך בפסוק הראשון] יבא [הוי' בית אהרן, המברך בפסוק השני]"). הערך הממוצע של "בית אהרן" ("בא") ו"הוי' בית אהרן" ("יבא") הוא 681 = ברכה ברכה ברכה, רמז לברכת כהנים, הברכה המשולשת בתורה.

'וטטהר הכהן את הבית" = "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" (= "את הכסף המובא בית אלהים" כנ"ל) – על ידי ההתבוננות כאחדות הוי' מטהר

"בא יבא הכהן" – סוד ביאת המשיח ובנין

המקדש

למה בחרנו דווקא אותו? כי הוא מופיע בפסוק מתוך הפרשה, ה"לחיות עם הזמן", שלנו. אנחנו קוראים השבת שתי פרשיות מחוברות, תזריע-מצורע, ובפרשת מצורע כתוב "ואם בא יבא הכהן וראה והנה לא פשה הנגע בבית אחרי הטח את הבית וטהר הכהן את הבית כי נרפא הנגע". יש מפרשים שסוברים שהשרש של "בית" הוא **בוא** – גדר הבית הוא מקום אליו באים. הכהן – מדת האהבה בנפש¹ – הוא זה שבא אל הבית, לראות את הבית ולטהר את הבית.

ה"כהן צדק" הוא הבא לבשר את ביאת המשיח, היינו "בא [הכהן] יבא [המשיח]"².

¹ "הנגע בבית אחרי הטח" – צירוף אותיות **אהבה**. ארבע התבות האחרונות של הפסוק: "הבית כי נרפא הנגע" – צירוף אותיות **הכהן** – נעוץ בתחלת הפסוק, "ואם בא יבא הכהן וגו'" ("הבית כי נרפא הנגע" = 906 = **אהרן** כאשר ה-ן = 700, והוא הערך הממוצע של שלש הברכות של ברכת כהנים).

² והיינו "ואם בא יבא" – אליהו משיח (גלגול אהרן משה – אהרן הכהן ומשה גואל ראשון שהוא גואל אחרון). **אליהו משיח** = 10 פעמים **אם** (הם עיקר הזוג שהר"ת שלהם הוא **אם**, יחס בין ר"ת לאוס"ת של 1:9, כתר לט"ס). נמצא שביאת הכהן קשורה לתיקון "מלת הלשון" וביאת המשיח לתיקון "מילת המעור", כמו שיתבאר בהמשך, ודוק.

וכן יש לפרש "בא יבא" על תריץ משיחין, ביאת משיח בן יוסף וביאת משיח בן דוד. אכן, גם אחרי שתי הביאות (ראה לעיל הערה ה) צריך לקיים "וטח את הבית" ולוודא שהנגע לא חזר "אחרי הטח" (ראה רש"י לויקרא יד, מד-מה) – גם אחרי ביאת שני המשיחים צריך בטחון בה' ("בטחו בהוי' עדי עד", לשון "וטח את הבית" כמבואר במ"א) ש"בא יבא לא יאחר" המשיח השלישי, רעיא מהימנא, שהוא עיקר ותכלית הגאולה.

של חבקוק, בא והעמיד את כל התורה והמצוות על דבר אחד, "וצדיק באמונתו יחיה". איפה זה מובא בספר תניא קדישא? בפרק **לג**, שייך ל-**לג** בעומר. הוא אומר שיש מצב שלאדם קשה לקבל על עצמו את כל העול של **תריג** מצוות וצריך להתבונן שה' רוצה ממני דבר אחד בלבד, "וצדיק באמונתו יחיה", ואז יקבל מכך כזו חיות שהכל, כל המצוות, יתחיה לו ויקום לתחיה מחדש, יוכל בחשק רב לקיים את כל המצוות. צריך להעמיד את כל התורה רק על דבר אחד, אני יהודי, "ברוך אתה הוי'... שלא עשני גוי" – לרקוד עם זה, כמו רבי לוי יצחק מברדיטשוב – ויהודי הוא הכופר בעבודה זרה, הכל שטויות ("סאיז דאך אלץ הבל הבלים"), יש רק דבר אחד שהוא אמת, וזה הכל ("אין עוד מלבדו").

שוב, הפסוק הוא "אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר" ואחריו כתוב "וצדיק באמונתו יחיה". אדמו"ר הזקן אומר, כמו בגמרא, שמדובר באמונה בה', אך מכיון שאלה שני פסוקים סמוכים פשיטא שהאמונה כאן הולכת בממוקד על האמונה במשיח, העיקר ה-יב של הרמב"ם. מפרשים על העיקר הראשון של הרמב"ם, אבל מסמיכות הפסוקים ברור שמדובר באמונה בביאת המשיח – רואים כמה אמונה זו היא עיקרית. הכל קשור ל"בא יבא", ביטוי של קדושת הברית.

"בא יבא ברנה" – שמחת הגאולה

מה הפעם השלישית? עוד מעט נאמר, ב"שיר המעלות" לפני ברכת המזון, "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע [אשה כי תזרע] בא יבא ברנה נשא אלמתיו". הולך על כל יהודי, הזרע ומאמין – לכן סדר זרעים נקרא "אמונת", שמאמין בחי עולמים וזרע – ותוך כדי כך בוכה, כי לא יודע מה יצא (שהרי עיקר ענין האמונה הוא שכל מה שה' עושה הוא לטובה). האמונה היא גם העלאת מ"נ של "זרע

הפעם היחידה בתורה שכתוב "בא יבא". שוב, איך הגענו ל"בא יבא"? כי **בא** הוא 3 ו-**יבא** הוא 13.

"בא יבא לא יאחר" – האמונה בביאת המשיח

אמרנו ש"בא יבא" מופיע רק עוד פעמיים בתנ"ך, פעם בנביאים ופעם בכתובים. הכי מפורסם הוא בנביא, בספר חבקוק, שם כתוב "כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר". זה מהפסוקים הכי חשובים בכל התנ"ך על מלך המשיח, שעל פיו יש את ה"אני מאמין בביאת המשיח... ואף על פי שיתמהמה אחכה לו בכל יום שיבא" – לקוח מהפסוק "אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר". זה ה"בא יבא" השני. ה"בא יבא" הראשון הוא הכהן שמטה את הבית (בית המקדש), ה"בא יבא" השני הוא של מלך המשיח, שבשבילו צריך לחכות, "אם יתמהמה חכה לו".

מה הפסוק שבא אחריו בחבקוק? על הפסוק הבא כתוב בחז"ל בסוף מסכת מכות מאמר מפורסם, "בא חבקוק והעמידן על אחת". דווקא חבקוק הנביא, עם כל הסודות והרמזים

הכהן (שבנפש, מדת החסד והאהבה) את הבית, להיות "יושכתי בתוכם", בתוך הלב של כל אחד ואחת מישראל. "את הבית" כתוב לפני "וטהר הכהן" ואחריו: "את הבית וטהר הכהן" ר"ת **אהוה**, שם ה**טוב** (השם הקדוש השייך במיוחד למורנו הבעל שם טוב – "נרפא הנגע" = **בעל שם טוב** = זך פעמים טוב) ואילו "וטהר הכהן את הבית" ר"ת **והאה**, הצירוף השביעי, החביב, של שם אהוה (כנגד **והיה**, לשון שמחה, הצירוף השביעי, של שם הוי' ב"ה. הצירוף הישר הוא הצירוף של חדש ניסן, "החדש הזה לכם ראש חדשים", ואילו הצירוף השביעי הוא הצירוף של חדש תשרי, החדש השביעי המושבע (בכל טוב).

טוב. כתוב ש-**חכמה** היא **חכה-מה**, היא כח לחכות למתמהמה – זו חכמה יהודית מיוחדת, שיש כח בנפש להאמין, כתוב "המאמין לא יחיש", להאמין ולחכות, ויחד עם זה לקיים הוראת הרבי "עשו כל אשר ביכלתכם" באופן של "אורות דתהו אבל בכלים דתיקון". רק "**חכה**" שוה 33, כמו פרק **לג** בתניא. כמה שוה "**יחיה**" (סיום הפסוק הבא, "וצדיק באמונתו יחיה")? אותו דבר, **לג**. יש כאן שיון, גימטריא, שה"**יחיה**" הוא מכח ה"**חכה**", "**חכה** לו כי בא יבא לא יאחר", "וצדיק באמונתו יחיה", **לג** ועוד **לג**, "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך".

"**אם יתמהמה**" שוה **ישראל**, וכמה שוה הביטוי הבא, "**חכה לו כי בא יבא לא יאחר**" – בדיוק **ססה**, גם מספר מאד חשוב בתורה, **ססה** מצות לא-תעשה (שעל ידן דווקא גילוי העצמות, כמבואר בלקר"ת על מארז"ל "מלה בסלע ומשתוקא בתרין", וכמו שיתבאר בהמשך), ה פעמים **חכמה**, שוה **יוסף הצדיק**, סוד של ברית מילה, שוה **פריעה** ("מל ולא פרע כאילו לא מל", גילוי העטרה).

"ברית יחיד מכוון באמצע"

נתבונן יותר ב"מהמה": בספר יצירה, ספר היסוד של חכמת הסוד, בפרק א משנה ג, שהיא הראשונה של תוכן מפורט – אחרי משניות של כללות – פותח "עשר ספירות בלימה" (כל המשניות בפרק הראשון הן על עשר ספירות, אבל זו הראשונה התוכנית) "במספר עשר אצבעות"⁴⁷ חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון

⁴⁷ אין בפרק הראשון את שמות הספירות, אבל מההתחלה קוראים להן "ספירות" – החל ממשנה ב, "עשר ספירות בלימה". המשנה הבאה, משנה ג, כבר אומרת שהספירות האלה הן כמו האצבעות. הפסוק הוא "כי אראה שמך מעשה אצבעותיך", שה' ברא את העולם בעשר האצבעות שלו כביכול, מכן שכל ספירה היא אצבע. מה

ומאמין", והקב"ה "מצמיח ישועה", המשכת מ"ד, ועל כך נאמר "בא יבא ברנה נשא אלמתיו".

אם כן, זה בעצמו משהו יפהפה, שיש שלש פעמים בתנ"ך "בא יבא": פעם בתורה, בפרשת השבוע, "בא יבא הכהן... נרפא הבית", פעם שניה במפורש על ביאת מלך המשיח, "אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר", ופעם שלישית ב"שיר המעלות בשוב הוי' את שיבת ציון היינו כחלמים", "אז ימלא שחוק פיננו" שהרבי דבר עליו הרבה. כתוב שבעולם הזה אסור לאדם שימלא פיו שחוק, אבל לעתיד לבוא כן, והרבי אומר שכבר הגיע הזמן, וזה חוזר בסיום הפרק – "בא יבא ברנה נשא אלמתיו". שייך ל"יצחק ירנן", "באבד רשעים רנה", "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יצחק הוא הראשון שנמול לשמונה).

רמזי "אם יתמהמה חכה לו"

נתבונן במילים "אם יתמהמה": כמה שוה **יתמהמה**? "לולא התמהמנו עתה שבנו זה פעמים", כך אומר יהודה ליעקב אבינו – המלה "מהמה" היא משהו מיוחד. מי אמר פעמיים "מה?" משה רבינו, שכופל "ונחננו מה", כנראה גם מתמהמה עם ה"מה"- "מה" שלו (הרי כשם שהוא גואל ראשון כך הוא גואל אחרון, "מה שהיה הוא שיהיה"). **יתמהמה** שוה בדיוק 500, "**פרו ורבו**". בחג הפסח אוכלים **מצה**, שעולה ג"פ **מה**, והמספר 500 שוה בו ל"**קרבן פסח**". "**אם יתמהמה**" כבר שוה **ישראל**, 541, **לי ראש** (המוחין של **לי ראש**, מוחין דגדלות ב' דאבא, ראית מהות האלקות כמבואר בדא"ח – "עין בעין יראו בשוב הוי' ציון" – מתמהמהים לבוא).

עוד רמז שמקשר בין ה"אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר" עם הפסוק הבא, "וצדיק באמונתו יחיה": קודם מישהו שאל אותי מהי חכמה, מה סוד המלה חכמה? יהודי צריך להיות חכם, זו המצוה הראשונה של הבעל שם

באמצע במלת הלשון ובמילת המעורר²³. זו משנה ג בספר יצירה, שיש "ברית יחיד" – המפרשים מסבירים ש"יחיד" הוא "יחידו של עולם", וש"יחיד" גם רומז לקו האמצעי של הספירות העליונות (שבו דווקא מתגלה האור העצמי של ה').

²³ בשביעי של פסח דובר אודות הכנסת ה-אל לתוך "גוה" כדי לקבל גאולה. התבוננות זו היא על בסיס משנה זו בספר יצירה, ממנה עולה מבנה פשוט (שאף אחד מהמפרשים לא מזכיר) של 22 מרכיבים, לשון ("מלת הלשון") בין עשר אצבעות הידים והיסוד ("מילת המעורר") בין עשר אצבעות הרגלים. צריך לצייר, כמו שמצויר אצלנו בגוף נפש ונשמה, שיש א למעלה, אצבעות יד ימין מ-ב עד ו, אצבעות יד שמאל מ-ז עד כ, ברית המילה היא ל, "מגדל הפורח באויר", ואחר כך אצבעות רגל ימין מ-מ עד פ ואצבעות רגל שמאל מ-צ עד ת, כך 22 אותיות (נמצא שיש י קצוות – א ב ו ז כ ל מ פ צ ת = 676 = 26, שם הוי"ב ב"ה, ברבוע, ועוד יב אותיות – כנגד האצבעות הפנימיות של שתי הידים ושתי הרגלים – שעולות 819, הפירמידה של 13 = אחדות פשוטה וכו'). יוצא מזה ש"מלת הלשון" היא א ו"מילת המעורר" היא ל, תיקון "יתמהמה", שמתקן מה-מה, ואז מכניס את ה-אל בתוך ה-גוה, שהוא הגוף בכלל, והופך אותו לגאולה.

²⁴ נוסח המשנה המלא הוא "עשר ספירות בלימה במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מִכּוּן באמצע במלת הלשון ובמילת המעורר". וכמה רמזים: יש במשנה זו יז מלים, טוב, בחינת ברית (שעולה לו פעמים טוב, סוד שם אהוה שהוא שם הטוב, "אמרו צדיק נזה פעמים טוב, שליש ברית) כי טוב" ואם כותבים נכון עפ"י דקדוק (מלת הלשון ומילת המעורר, כדלקמן, ו"מכון" ב-1 אחת) – בגרסת האריז"ל (שהרי יש כמה גרסאות) – יש 76 אותיות, מול, שרש של ברית מילה כמבואר בפנים. הגימטריא של כל המשנה היא 6348, ג"פ 46 ברבוע (זה פעמים תענוג, כג ברבוע. זה תענוג = ישראל. וראה עוד לקמן פרק ד בסוד 46 ברבוע).

הרווחנו? בספירות יש לנו סדר מלמעלה למטה, מכתב עד מלכות, אבל באצבעות הן חמש כנגד חמש, כבר אומר שעשר ספירות הן ה"ח וה"ג, הכל דעת.

שוב, המושג בספר יצירה הוא קודם ספירות, והאריז"ל אומר ש"עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה" היינו עולם התהו, שם הספירות הן זה תחת זה, מספרים מ-1 עד 10 כמו שהרס"ג מסביר. אחר כך "חמש כנגד חמש", משהו יותר פנימי ותוכני בסוד הספירות. אחר כך, בהמשך הפרק, יש רק עוד ביטוי אחד ככינוי לספירות – עומקים, כל ספירה היא עומק. קודם קורא לספירות ספירות, וכך ממשיך לאורך כל הפרק, אבל אחר כך מוסיף שהספירות הן אצבעות. כתוב במפרשים ש-אצבע היא מילוי היודין של שם אהוה (אלף הי יוד הי). שם הדעת. כבר אומר שאצבעות הן איך שכל הספירות מושרשות בתרין העטרין דדעת, הכל דעת, פנימיות. אחר כך הופך להיות עמקים, ומבואר בדא"ח שכל "עמק" היינו הכתר, השרש העל-מודע, של כל ספירה.

שלש המלים – ספירה, אצבע, עמק = כח פעמים הוי". כל ספירה היא כח של ה'. למה יש שלשה ביטויים? כל ספר יצירה נכתב על בסיס שלש – אמ"ש, עולם-שנה-נפש (אין שם יסוד העפר ועוד דברים של ארבעה, הכל שלשה). ברור שעמק הוא עצם הדעת, העמקת הדעת, ובעצם הוא שרש הדעת בכתר כנ"ל. אף על פי שאמרנו שאצבעות הן דעת, אבל יחסית לספירות – שהן בחינות חכמה, לב נתיבות חכמה (עשר הספירות הן חלק מ-לב נתיבות חכמה הכוללות "עשר ספירות בלימה ועשרים ושתיים אותיות יסוד". כל חלוקה ברבוע, בהתכללות מיניה וביה – 10 ברבוע ועוד 22 ברבוע = ח פעמים חכמה, הכל חכמה), "למה נקראו שמם סופרים?" בחכמה, כמו במכללה התורנית – הן (האצבעות) בינה, כי תפקידן לפרט (מכל כך יוצאות ה אצבעות, שייך ל-ה עילאה שבשם, בינה. כף = ה פעמים כ, ודוק). חוץ מהרמז של ה"ח וה"ג עיקר ענין האצבעות הוא פירוט, שהיד הפשוטה מתפרטת. "אם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת" – האצבעות הן קשר בין דעת לבינה. העמקים הם "מעמיק" (בלשון רבי הלל בביאור קונטרס ההתבוננות), שרש הדעת, עצם הדעת ששרשו בכתר, בעל מודע.

והיסוד. בפרט, בתוך הקו האמצעי, כתוב שתיקון "מלת הלשון" הוא תיקון ספירת הדעת בנפש ותיקון "מילת המעור" הוא היסוד. מה הרמז, הפסוק, שהלשון שייכת לספירת הדעת? כתוב בפרק קל"ט בתהלים, פרק מאד חשוב, "אין מלה בלשוני הן הוי' ידעת כלה"⁷ – יש כאן מלה-לשון-דעת ביחד⁸. זהו תיקון מלת הלשון, תיקון הדעת. מה הרמז ש"מילת המעור" הוא תיקון היסוד? פרק קל"ז, שני פרקים קודם. "אין מלה בלשוני... הוי' ידעת כלה" הוא פרק קל"ט והפסוק שמקשר בין מעור הוא פרק קל"ז – "ערו ערו עד היסוד בה". זו השלמה, רק שנבין שהמשיח מחכה לנו לתיקון הדעת, שהביטוי שלו הוא הלשון-הדבור של האדם, שמדבר לענין, ולתיקון הברית, שהיא גם ההתקשרות בפועל, שם הזרעא חייה וקיימא של עם ישראל בדור ישרים יבורך, "דור דורים" של מלך המשיח, "לפני שמש ינון שמור".

⁷ יש לפרש "אין מלה בלשוני הן הוי' ידעת כלה" על דרך הסבר הבעש"ט ל"אין מזל לישראל", בסוד הדבור שבא מהשתיקה (חש-מל-מל) – מאיפה באה ה"מלה בלשוני"? מ"אין", ואז ודאי לא יהיו בלשון האדם דברים אסורים ולשון הרע. תיקון הדבור – המבואר כאן ועוד לקמן בפנים – שייך לפרשת תזריע-מצורע, שהרי צרעת באה על לשון הרע וגסות הרוח, היפך המלה הבאה מאין ("אין מלה בלשוני") ונודעת ב"דעת הוי'" ("הן ללשון אחד ביונית) הוי' ידעת כלה").

⁸ לשון מלה דעת ר"ת למד – "לשון למודים לדעת".
לשון מלה דעת = 935 = **הכל פעמים טוב** (שם הדעת). "לשון למודים לדעת" = 1020 = **שם שם שם** (ספר ספר ספר) = **השגחה פרטית** וכי'. "א-דני הוי' נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף" = 2718 = ברכת כהנים!

יש סוד מהיסודות של הקבלה, יב"ק – יחוד-ברכה-קדושה – ויש לכך הרבה פירושים. אחד הפירושים הוא שהולך על שלשת הקוים. קו האמצעי, שמייחד את הקצוות, נקרא "קו היחוד". קו ימין, שיורד כטבע המים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך, שפע של ברכה, נקרא ברכה. ואילו קו השמאל, קו ההעלאה מלמטה למעלה, נקרא קדושה – כטבע האש שעולה מלמטה למעלה. שוב, יש הרבה פירושים ליחוד-ברכה-קדושה – מהיסודות הכי ראשונים וחשובים של תורת הסוד – ואחד מהם שיחוד הוא האמצע, ברכה היא ימין וקדושה היא השמאל. כאן כתוב "ברית יחיד", אומרים שהברית היא האמצע, וכך גם הדעת.

מלת הלשון (דעת) ומילת המעור (יסוד)

איפה נמצאת ה"ברית יחיד"? במיוחד בשני מקומות, "במלת הלשון ובמילת המעור" – שניהם מילה. מלת הלשון היינו תיקון הדבור, שמירת הלשון, לא לדבר לשון הרע וכיו"ב, ומילת המעור היא ברית המילה לה זכינו כרגע, קדושת הברית, עיקר ה"קדש עצמן במותר לך" הוא בקדושת הברית. יש כמה פירושים במלה "מעור", או לשון ערוה, או לשון "כמעור איש ולויות", לשון חבור, מעורה, כה ההתקשרות – מעור הוא כה להיות מעורה. צריך להיות מעורה במציאות, במה שמתרחש בארץ, כל יהודי צריך להיות מעורה בענינים – להיות בענין. או לשון עירוי, כמו לערות מכוס אל כוס, לשון השפעה – השפעה עצמית. כל המשמעויות האלה נמצאות במלה "מעור", כך כתוב במפרשים. בעיקר שני הדברים האחרונים – "כמעור איש ולויות" ולשון עירו-השפעה, כמו שהיום אומרים עירו-דם, להשפיע חיות. יש עירו זרע, יש עירו דם.

בקו האמצעי ברית הלשון וברית המעור הם דעת ויסוד. כתוב שהקו האמצעי הוא כתר-דעת-תפארת-יסוד-מלכות, אבל שני המקומות העיקריים שיש בהם ברית והתקשרות הם הדעת

מהם הוא שרש אחר, וממילא כל המשקלים של הפעלים אחרים. אם "ימול" הוא מ-נמל יתכן שהוא בנין קל, אבל אם הוא משרש מול (לשון התגלות, מול הפנים שלך, כמו שדברנו קודם) הפירוש הוא 'יהיה נימול'. יתכן שיש אפילו נפקא מינה להלכה, תיכף נאמר.

בכל אופן, מילת המעור היא עם י ומלת הלשון בלי י. במלת הלשון יש דגש – דגש הוא בחינת תהו, כך כתוב. במילת המעור, עיקר התיקון, אין דגש – כלומר, רפוי, רפה הוא תיקון. כתוב שיש דגש ורפה, דגש הוא תהו ורפה הוא תיקון – כלל גדול בלשון הקדש. צריך לתקן את שניהם, וכאשר יש את התיקון של מלת הלשון ומילת המעור אז השלמנו ותקנו את ה"יתמהמה" של מלך המשיח, "אם יתמהמה" – בשביל זה הוא מתמהמה – ואז "חכה לו", עם חכמה וראית הנולד, שהנה מלך המשיח נולד ו"בא יבא לא יאחר" אפילו רגע אחד, "לא עכבן אפילו כהרף עין", הביטוי שהרבי תמיד חזר עליו. בכל אופן "אם יתמהמה", בשביל מה הוא מתמהמה? תיקון הלשון ותיקון הברית, מלת הלשון ומילת המעור (ורמוז: **לשון מעור עולה שבת**, והוא עוד פירוש לשמירת שתי שבתות ומיד הן נגאלים).

השלמה: **לשון מעור ר"ת למ**, סוד ה-**לם** של ה**צלם**, שני המקיפים של ה**צלם** (נמצא שתיקון "מלת הלשון" הוא כנגד מקיף החיה שבנפש, "נפש חיה" "רוח ממללא" כנ"ל, ואילו תיקון "מילת המעור" הוא כנגד מקיף היחידה שבנפש, סוד הכפה והכובע כנ"ל) – כל אדם נולד צדיק אבל נתנה לו בחירה האם לשמור על ה"לם" שלו או לא ח"ו. **צדיק לשון מעור** = 906 = **אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר** ("ישראל **שסה** כנ"ל) = **צלם** ועוד **הכנעה הבדלה המתקה**, ודוק. בסוד הציור, א-צ מתחלפות ("אלופו של עולם" ו"צדיקו של

בטול התמהמהות המשיח בתיקון "מלת

הלשון ומילת המעור"

קודם כל נאמר את הרמז: הגענו לכך מהמלה "יתמהמה", "אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר", וכעת אנו מפרשים שפעמיים "מה" היינו תיקון מלת הלשון ותיקון מילת המעור. רק כאשר יש את שני ה-**מה** האלה בא משיח, לכן המשיח מתעכב לבוא. כתוב בכל הספרים הקדושים שהמשיח מתעכב בגלל חסרון בקדושת "מילת המעור", וגם הרבי מביא זאת, אך כמו שכתוב שמשיח מתעכב עד שנתקן את "מילת המעור", הוא גם מתעכב ומחכה לנו עד שנתקן את "מלת הלשון", הן מכוונות. לפי הסדר תיקון מלת הלשון הוא עוד לפני מילת המעור והא בהא תליא.

האם "מילת" היא אותה מלה? כעת עשינו ברית מילה, איך כותבים על פי דקדוק "מלת הלשון", עם י או בלי י? בלי י. למה? יש דגש ב-**ל** או שאין דגש ב-**ל**? אין שיעור דקדוק בישיבה? ! יש דגש ב-**ל** ואין י כי השרש הוא **מלל**, "מי ימלל גבורות הוי"'. הדגש היא בגלל ה-**ל** הכפולה שחסרה, לכן ממלאים את ה-**ל** השניה עם הדגש ב-**ל**, ואין שם י – ה-**ל** היא **ע** הפעל, אין שם מקום לשים י. זו "מלת הלשון" – ספר יצירה הוא גם ספר הדקדוק הראשון וגם ספר הקבלה הראשון, סימן שהא בהא תליא. מהי מילת המעור? כבר ברית מילה שכעת עשינו, שכותבים דווקא עם י. אין ברית מילה בלי י. ויש דגש ב-**ל**? לא. למה? כי ה-**י** היא במקום **ע** הפעל בשרש **מול**.

כמו שנראה, לפי כמה מפרשים, יתכן שיש מחלוקת בין הבבלי לירושלמי מאיזה שרש המלה "ימול" – "וביום השמיני ימול בשר ערלתו", האם לשון נפעל משרש **מול** (כך המדקדקים אומרים וכך הבבלי מפרש) או משרש **נמל** ("ונמלתם את בשר ערלתכם"). אלו שני שרשים שמשמעותם כריתה, אבל כל אחד

תזריע^ט, ווארט יפה שתכלית השלמות של מצות מילה – שבפרשת לך נכרתו עליה יג בריתות, אין את המלה "ברית" בפרשת תזריע אלא יג פעמים בפרשת "לך לך". בפרשה ה"בא" של התורה נכרתו על המילה "יבא" בריתות. שוב, ה-יג בריתות נאמרו בפרשת ה-בא, ה-3, ומצות המילה נשתה בפרשת ה-בא פעמים בא פעמים בא, בא בחזקת בא (היינו "בא יבא").

פרצוף הלימודים מפתחת פרשת תזריע

יש הרבה הלכות שחז"ל לומדים מהפסוקים האלה. היות שהם כל כך מרכזיים נעשה משהו שאנחנו אוהבים לעשות – לקחת את כל לימודי חז"ל בגמרא, גם בבבלי וגם בירושלמי, ונראה שיש פה לפחות יא לימודים שונים, הלכות פסוקות שלומדים מהמלים האלה, וכדרכנו נעשה מהם פרצוף. כלומר, נשייך כל פירוש, כל הלכה שלומדים, לאיזו ספירה, איזה כח בנפש, איזה תיקון בנפש. נעשה בקיצור את הדבר האחרון, פרצוף הלימודים-ההלכות שחז"ל לומדים מפסוקים אלו, ובמיוחד מ"וביום השמיני ימול בשר ערלתו"^ט:

עולם), נמצא שצולם מתחלף באלם^ט – "מי כמכה באלם הוי", אִלֵּם היינו בחינת חש, "עת לחשות". אלם-צלם = רל"א שערים (אהיה במשולש), מספר החיבורים של שתי אותיות שונות באלף-בית, שמהם יוצא הדבור, "ועת לדבר". אלם-צלם בהכאה פרטית = 2590 = 70, סוד = אדם וחוה, פעמים 37, הבל (הבל להב הלב, מקור הדבור).]

ג. פרצוף לימודי הלכות ברית

מצות מילה בפרשה ה-בא וה-בא בחזקת בא

נסיים את הלימוד כעת בעוד מהלך. פתיחת הפרשה היא "אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא. וביום השמיני ימול בשר ערלתו". פסוקים מאד מרכזיים בתורה, מצות ברית מילה. המפרשים שואלים למה מצות ברית מילה כתובה כאן – לכאורה היא היתה יכול להיות כתוב כבר בפרשת לך לך, פרשת ברית מילה של אברהם אבינו. אם תרצו תסתכלו באור החיים הקדוש, שמאריך בזה, ויש עוד מפרשים שמאריכים בזה מאד.

בדרך הרמז: הרבי מאד אהב את המספר זך, כמו יום ה-זך של החדש. למה אהב אותו? כי הוא שלש פעמים שלש פעמים שלש, שלש בחזקת שלש. פרשת לך לך, בה יש את פרשת ברית המילה של אברהם אבינו, היא הפרשה השלישית בתורה, ואילו פרשת תזריע היא הפרשה ה-זך, שלש פעמים שלש פעמים שלש^ט. זה קשר בין פרשת לך לך לפרשת

של 13 (13), 3 פעמים 13, 9 פעמים 13, 27 פעמים 13, לפי סדר החזקות של 3). והיינו הקשר העצמי ביותר בין 3 ל-13 ("בא יבא") בחכמת החשבון, ודוק.

"לך" "תזריע" = שלהבת (העולה מאליה, מתוך ההתבוננות של "שמע ישראל וגו'") = "בכל לבבך ובכל נפשך ובכך מאדך", היינו שלש (3 = "בא") דרגות של אהבה (13 = "יבא").

^ט פרצוף הלימודים הופיע בקיצור – אך בתוספת מ"מ ביאורים וחיידשים – גם בנקודה המעובדת מתוך שיעור זה, עיי"ש.

^ט וראה גם לקמן בשיעור אור ל-א' אייר ש"ז.

^ט ידוע ששלש החזקות הראשונות של 3 (החל מ-3 בחזקת 1 = 0) – 1 = 3 = 9 = 13, היינו יג בריתות שנכרתו על המילה בסוף הפרשה השלישית של התורה. החזקה הבאה היא 27. הערך הממוצע של שלש החזקות 3 9 27 = 13. וכך סכום כל שלש חזקות רצופות של 3 הו כפולה

מאריכים בה – תוך כדי שאתה כורת את הנגע בקיום מצות ברית מילה אסור לך לכוון שאתה בא לטהר את הצרעת. הצרעת צריכה להטהר כאן, היות שהלאו דחוי, בדרך ממילא. כלומר, יש פה פעולה למעלה מטעם ודעת בלשון החסידות. מאריכים בכך שאסור לכוון שאני כעת גם מטהר את התינוק מצרעת – אסור לחשוב על זה (יש מזה משום הלאו החמור של "השמר בנגע הצרעת לשמר מאד").

מילה דוחה שבת

בימינו לא מצויה צרעת, בצורה הפשוטה על כל פנים, אבל מה כן מצוי היום, שלפי ההסתברות ברית אחת מתוך שבע אמורה להיות כלולה בהלכה זו – ברית מילה דוחה שבת. דוחים שבת כדי למול את הילד. רואים שיש משהו בשמיני שיותר חשוב ויותר חזק מהשביעי. סוד השמונה הוא יותר מהשבע. שבע הוא השבת, השביעי, והשמיני הוא ברית המילה, והשמיני יותר חזק מהשבת. מאיפה לומדים שדוחה שבת? מהמלה "וביום", "וביום השמיני" שמלים אפילו בשבת.

שבת וצרעת – ענג ונגע

עוד לא מקמנו את ההלכות, לאן הן שייכות. נתחיל משתי אלה. צריכים לומר שיש קשר ביניהן – אם ברית מילה דוחה גם שבת וגם צרעת צריך להבין את הקשר ביניהן. נחזור לספר יצירה: בספר יצירה כתוב "אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע". מה לומדים מכאן? מקור מפורש פשוט שמקשר בין שבת לצרעת – שבת קדש היא תכלית הענג, על שבת קדש כתוב "אז תענג על הוי". המצוה העיקרית של שבת היא ענג שבת. ומה ההיפך?

כתר/דעת: מילה דוחה שבת ומילה דוחה צרעת

מילה דוחה צרעת

לומדים מהפסוקים כאן, גם מההקשר שמיד אחרי דיני טומאת וטהרת יולדת מתחילים דיני נגע צרעת, שמילה בין בזמנה בין שלא בזמנה דוחה צרעת. אם יש נגע בבשר שחופה על הברית וצריך לכרות ולמול אותו, מהפסוק "וביום השמיני ימול" לומדים שמלים אפילו במקום צרעת. מה החידוש? יש איסור חמור לקרן ולכרות צרעת מהגוף כדי להטהר. הפסוק אומר "השמר בנגע הצרעת לשמר מאד ולעשות...". צריך להשמר מאד לא לנגוע בצרעת, ודאי לא לכרות את הנגע – חייב להתרפא מעצמו, "כי נרפא הנגע", מתוך תשובה אמיתית, לא מתוך פעולה חיצונית. אבל ברית מילה דוחה את הלאו.

חז"ל מסבירים בשביל מה צריך פסוק של "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" כדי לומר שמילה דוחה צרעת – הרי עשה דוחה לא תעשה. מסבירים ש"השמר בנגע הצרעת" הוא גם חמור וגם לא-תעשה ("השמר") וגם עשה. בדרך כלל עשה לא דוחה לאו שיש בו גם עשה, לכן במקרה שלנו צריך פסוק מיוחד כדי ללמוד שמצות ברית מילה כן דוחה את הצרעת החמורה. זו דוגמה, הלכה אחת, שגם מקשרת בין תחלת הפרשה להמשך. כלומר, "אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'" יותר חזק מכל דיני נגעים שיבואו אחר כך.

אם מדייקים, מאיפה לומדים שדוחה צרעת? מהמלה "בשר [ערלתו]". המלה "בשר" מספיקה כדי ללמוד שאפילו אם יש נגע בבשר כורתים אותו². נאמר עוד הלכה, שהאחרונים

ביום דווקא, "ביום טהרתו" (ראה רש"י ויקרא יד, ב), בדרך ממילא (ללא כוונה, מכח השי"ת עצמו המצוה "וביום השמיני", כדלקמן בפנים).

² וכן יש לומר שהדגשת הברית "ביום [השמיני]" דווקא (כדלקמן בלימוד החסד) רומזת לטהרת הצרעת שגם היא

מה-מה של שבת ושרש ה-בן שלו יותר חזק מה-בן של נגעים, לכן מבטל אותם. אם כן, או שאלה תרין עטרין של הדעת, עמק טוב ועמק רע של הדעת, או שהם דו"ר דעתיק. ברית מילה היא אמונה, למעלה משניהם, המקור של שניהם.

חכמה: מצות האב למול את בנו

נעשה בקיצור עוד הלכות של מילה: מאין לומדים שמצוה דווקא על האב למול את הבן? הירושלמי לומד זאת מכאן, מהמלה "ימול". יש מי שאומר שדורש ימול משרש נמל ו"ימול" הוא פועל יוצא. הבבלי לומד בפרק א' דקידושין שמצוה לאב למול את הבן מ"וימל אברהם את יצחק בנו בן שמת ימים", מה שאמרו בברכת ברית מילה – פסוק מ"לך לך" – אבל הירושלמי לומד שלאב יש את המצוה למול את הבן מכאן, מהמלה "ימול". הלכה זו נשים בחכמה, פרצוף אבא.

בינה: שמחת ההורים בטהרת האם

למה מחכים שמונה ימים? יש טעם אחד בגמרא בשם רשב"י, שכידוע גם בספר הזהר הקדוש הוא מזוהה עם זיהרא דאמא עילאה, מתאים לטעם שלו, ויש עוד טעם שמובא במדרש ודווקא הרמב"ם כותב אותו במורה נבוכים. הטעם שכתוב בשם רשב"י בגמרא הוא שלא יהיו כולם שמחים ואביו ואמו עצבים, לכן מחכים עד יום השמיני, שביום השביעי האמא טובלת מטומאתה, כמו שכתוב בפסוק הקודם "וטמאה שבעת ימים" – כך לומדים מסמיכות הפסוקים, כי מיד אחר כך כתוב – "וביום השמיני [אחרי שגומרת להיות טמאה שבעת ימים] ימול", ואפילו אם רואה דם זהו דם טהור מדין תורה. זה ממש פשט לטעמו של רשב"י, שמחכים שמונה ימים כדי שהיא תהיה טהורה ואז אבא ואמא יהיו שמחים כמו שכל המשתתפים, כל העם, שמחים. איך הוא אומר?

נגע – צרעת. אם כן, מפורש כאן ש"אין בטובה למעלה מענג", למעלה משבת, ו"אין ברעה למטה מנגע", למטה מצרעת. מה הדבר הכי רע? בלשון ארמית רע גם לשון חולי, והחולי הכי גרוע הוא נגע צרעת.

שוב, יוצא לנו שברית מילה יותר חזקה משניהם. יש כמה מאמרים של הרבי שעצמות יותר מהגבוה של גבוה, מהקצה העליון, יותר ממנו ה'. כתוב ש"אין בטובה למעלה מענג", אבל ברית מילה היא עוד יותר מזה, מבטלת את הענג של שבת. ו"אין ברעה למטה מנגע", אבל יש משהו שמגיע לשם ומבטל אותו – כנראה יש לו איזה שרש בקדושה, כמו "ומתחת זרועות עולם", שהמקיף מגיע יותר למטה מלמטה ויש לו כח להפוך אותו, גם ברית מילה.

ה"ח וה"ג שבדעת או מה ו-בן דג"ר דעתיק

לאיפה שייך בספירות? היות שאנחנו לומדים, מבססים את הדברים, על פי ספר יצירה, ובספר יצירה כל ספירה נקראת עמק – יש "עמק טוב" ויש "עמק רע". "עמק טוב" הוא עטרא דחסדים של הדעת, לפי האריז"ל, ואילו "עמק רע" הוא עטרא דגבורות של הדעת. לכן אפשר לומר בפשטות שמה שברית מילה דוחה שבת שייך לעטרא דחסדים של הדעת, ששרשו – לפי עוד פירושים ב"עמק טוב" – הוא כתר עליון.

נאמר באותיות של קבלה, ענג שבת הוא ז"ת דעתיק, ענג מורגש, אבל הענג של ברית מילה הוא בחינת אמונה, רדל"א, ג"ר דעתיק, שהוא יותר מענג שבת ולכן דוחה אותו. נגע הוא ההיפך, ויש משהו כל כך חזק שמתקן אותו, אף שאסור לכוון לכך – מתקן בדרך ממילא, כורת את הנגע, כבר אין נגע. זה האחוריים, שם בן, של עתיק, באותיות הקבלה. שם מה דעתיק, הדכורא דעתיק, הוא שבת, והנוקבא דעתיק הוא מקור הנגעים. גם ברדל"א יש מה ו-בן, סוד הכורך של הסדר (כמבואר אצלנו בהגדה של פסח עיי"ש). בתוך ברית המילה יש גם את ה-מה וגם את ה-בן שלו, שה-מה שלו יותר חזק

תפארת: חיזוק הגוף היהודי

התפארת של ברית מילה היא הטעם השני למה מחכים שמונה ימים למול את הבן, שאמרנו שדווקא הרמב"ם מביא אותו במורה נבוכים, ויש מפרשים שלא הבינו למה הוא לא הביא את הטעם של רשב"י בגמרא – נשמט מהם שהטעם שהוא מביא כתוב במדרש. זהו טעם פשוט מאד, כמו שהרמב"ם אוהב, שמחכים שמונה ימים למול את הבן כדי שיתחזק – שכל האברים שלו יתחזקו ויהיה כשיר למול אותו ולא תהיה סכנה לחיים שלו, למען שלמות הגוף של הילד-התינוק. על זה שואלים שאלה, שאצל בהמה צריך לחכות שבעה ימים ואז יוצאת מכלל נפל, אבל תינוק יוצא מכלל נפל אחרי שלשים יום, שלכן אז עושים פדיון הבן, ומהטעם הזה היה צריך לחכות שלשים יום – זהו אדם, לא בהמה.

מהו הטעם הזה, שדווקא אותו הרמב"ם מביא כפשטי, כדי שיתחזק? יש כאלה שרוצים להסביר, הסבר טוב, שקשור למאמר חז"ל שיום השמיני הוא "כדי שתעבור עליו שבת אחת" – אצל יהודי שבת קדש היא מקור של בריאות, "שבת היא מלצועק ורפואה קרובה לבוא". עצם הדבר שיהודי שומר שבת, או אפילו שעוברת עליו שבת – בלא-מודע, הוא תינוק שלא יודע זאת – יש סגולה בעם ישראל קדושים שמחזקת גם את הגוף, ולא רק את הנשמה. הנשמה והגוף הא בהא תליא, ואחרי שעברה עליו שבת וגופו התחזק מכח השבת עושים לו ברית מילה. את ההסבר הזה הרמב"ם לא כותב במורה, אבל יש אחרונים שרוצים להסביר שזה הקשר להתחזקות.

אפשר לומר גם הפוך, שהיות שאצל בהמה כן רואים שלאחר שבעה ימים היא מתחזקת, אז אף שיהודי קשור לנשמה שלו וקדוש ולכן פדיון הבן ביום השלשים, בכל אופן יש איזה ממד, מצד הגוף – כמו שדברנו קודם על שם

"שלא יהיו כולם שמחים ואבא ואמא עצבים". כך לומדים מהמלה "שמיני" והסמיכות ל"וטמאה שבעת ימים".

את כל המצוות צריך לקיים בשמחה, ודווקא בברית מילה כתוב "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב", צריך להיות יותר שמח מכל המצוות. כל המצוות הן לשם שמחה, והעיקר המצוה הזו – שמחה של מצוה במסירות נפש, שמחה של המשך עם ישראל, שמחה של מצוה שהיא השרש והמקור לכל התורה כולה. שמחה היא פנימיות אמא, "אם הבנים שמחה" (בפרט כאשר היא טהורה לבעלה).

חסד וגבורה: מילה ביום השמיני לאחר נץ החמה

חסד וגבורה הולכים יחד: מהמלה "וביום השמיני" חז"ל לומדים שמצות ברית מילה דווקא ביום ולא בלילה, וההמשך הוא "אלא שזריזין מקדימין למצוות". ממי לומדים שזריזין מקדימין למצוות? מאברהם אבינו, "חסד לאברהם". יום הוא חסד, "יומם יצוה הוי' חסדו עמי", "יומא דאזיל עם כולהו יומין" – "ויקרא אלהים לאור יום", יום ראשון של מעשה בראשית.

יחד עם זה לומדים שחייבים לחכות עד נץ החמה, אסור לעשות קודם. יש מצוות שדיעבד אפשר לעשות מעלות השחר, וכך גם כאן, אבל צריך לחכות עד הנץ החמה. מה הפסוק? "כצאת השמש בגבורתו". מקור הגבורה הוא ברית המילה. "ואהביו", אהבה כרשפי אש – כדי שיהיה לשומר הברית אהבה כרשפי אש – צריך לחכות עד "צאת השמש בגבורתו". דין זה הוא כנגד הגבורה (המגבירה את אהבת החסד והופכת אותה מאהבה כמים לאהבה כאש).

השמיני, אבל כל הימים האלה יחד הם חמשים. הממוצע הוא עשר, שהוא בדיוק כמנין עשרת הימים מ-י' כסלו עד י"ט כסלו.

בכל אופן, את ההלכה הזו, שהיא הלכה בפני עצמה, שלא משנה מתי עושים את הברית – תמיד צריך להיות ביום ולא בלילה – נשים תחת ההלכה של החסד, בנצח, שהברית לעולם ביום.

הוד: ברית בשמיני רק כשמתקיים "כימי נדת דותה תטמא"

תלות מילה ונדה

בהוד יש משהו מאד מענין: כתוב שברית מילה ביום השמיני היא רק כאשר האשה טמאה טומאת לידה. מאיפה לומדים זאת? מהסמיכות של "וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא. וביום השמיני ימול בשר ערלתו". מכאן לומדים שרק במקרה שהיא טמאה טומאת לידה יש מצוה למול את הבן ביום השמיני. אבל אם יש מציאות, היכי תמצוי, שהיא לא טמאה – אין מצוה למול ביום השמיני. מה היכי תמצוי כזה? או יוצא דופן, תינוק שנולד בניחוח קיסרי, אז היא לא טמאה טומאת לידה ואז מעיקר הדין לא מחכים שמונה ימים למול את הבן. היום כן מחכים שמונה ימים – הרא"ש הראשון שפוסק כך, כי יש בזה ספקות – אבל מעיקר הדין לא מחכים, בשל הסמיכות הזו, שרק אם "וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא" אז "וביום השמיני ימול בשר ערלתו". מה האפשרות השניה שהיא לא טמאה? גיורת שילדה ואחר כך באותו יום התגיירה. היא ילדה באופן טבעי והתגיירה, אז היא לא טמאה טומאת לידה, ומעיקר הדין צריך למול אותו מיד. הרא"ש כותב שגם במקרה הזה היום כן מחכים שמונה ימים. מעיקר הדין היות שהיא לא טמאה טומאת לידה לכן היא לא חייבת "וביום השמיני ימול בשר ערלתו".

בן, בגימטריא בהמה – שמתחזק לאחר שבעה ימים, ביום השמיני. בכל אופן, הטעם שהגוף מתחזק ומתרפא ביום השמיני, שלומדים מהמלים "וביום השמיני", שייך לתפארת, "תפארת גופא" כמו שכתוב ב"פתח אליהו", שלמות הגוף, שלמות האברים, כלשון המדרש.

נצח: מילה תמיד ביום

אחר כך נצח: יש הלכה של "וביום", שבחסד "וביום" היה דווקא ביום ולא בלילה. חז"ל ממשיכים לימוד אחר, שגם ביום התשיעי וגם ביום העשירי וגם ביום האחד עשר וגם ביום השנים עשר – אם לא מקיימים את הברית ביום השמיני – גם אז הברית צ"ל ביום ולא בלילה. זה המשך של ההלכה הקודמת בחסד, ונצח הוא ענף החסד וגם נצחיות הזמן.

מה הפשט? אם התינוק נולד בין השמשות הברית ביום התשיעי, אם בין השמשות של כניסת שבת ביום העשירי, אם בין השמשות בערב שבת שאחריו יום טוב עושים ביום האחד עשר ואם בין השמשות בערב שבת הסמוכה לשני ימי ראש השנה עושים ביום השנים עשר. זה הפשט של מאמר חז"ל זה, שמציין חמשה ימים בהם עושים ברית לכתחילה – תלוי מתי הוא נולד. אם הוא נולד בין השמשות של ערב שבת שלפני שני ימי ראש השנה (או, לפי הקביעות האפשריות כיום, בין השמשות של ראש השנה ששבת סמוכה לו אחריו) עושים ברית ביום השנים עשר.

זה מסביר תמיהה אצל חסידים, שיש פתגם שחסיד נולד ב-י' כסלו והברית שלו ב-י"ט כסלו – הרי אלה לא שמונה ימים! כאן רואים לכתחילה שיש בחז"ל ברית בשמיני, בתשיעי, בעשירי, באחד עשר ובשנים עשר. כמה כל האפשרויות האלה יחד? 50. מה הקשר בין ח ל-נ? ח הוא שבע עם הכולל ו-נ הוא שבע ברבוע עם הכולל, כמו "תספרו חמשים יום" של ספירת העומר. סתם ברית מילה הוא ביום

פלא, הסתכלו מסביב ולא ראו שום סוס או עגלה. תמיד כשגוים מגיעים לאיזה בית מרוח מגיעים הרכבים שלהם – פעם זה היה סוסים – אבל כאן אין שום סוס ועגלה והמקום מלא וגדוש גוים. רבי מענדלי חזר ודווח כך, אז המגיד שלח את תלמידו השני, אדמו"ר הזקן, שיכנס ויעשה מקום, רוצים להכנס. גם אדה"ז חזר ואמר אותו דבר, שמלא גוים, אי אפשר להכנס. אז בלית ברירה המגיד בכבודו ובעצמו, אף שהיה קשה לו ללכת, אמר 'בואו אחרי'. הוא נכנס ראשון, פתח את הדלת, וברגע שראו אותו פינו לו מקום – עשו מקום שיוכל לעבור. הוא עבר ואחריו עברו התלמידים, עדיין היה צפוף, אך עשו מקום כי המגיד נכנס ראשון. לבשו טו"ת והחלו להתפלל. עד שהגיעו ל"ברכרו" כל הגוים הזקנים נעלמו. לא ראו שיצאו דרך הדלת או משהו – פשוט נעלמו, לא היו שם יותר זקנים. היה יותר מרווח, אבל עדיין היו שם השקצים הקטנים, נתלו מכל החלונות ועשו נגד החסידים כל מיני עיוותים עם הפנים כדי להפריע להם – כל מה שיכלו לעשות כדי להפריע. בכל אופן, היתה איזו דרך ארץ שעשו מקום, אבל נתלו מהחלונות ועוותו את פניהם. עד סיום חזרת הש"ץ הסתכלו מסביב וראו שאין יותר אף אחד, אין יותר גוים, כולם נעלמו – אפילו השקצים הקטנים.

יוצא אל החסידים בעל האכסניא, איזה יהודי, ובא למגיד – רואה שהוא איש קדוש, רבי צדיק – ומבקש מהמגיד ברכה שתהיה לו פרנסה. מאז שלקחתי כלה לבן שלי אין פה פרנסה. כל התלמידים שמעו זאת וטענו – אין פרנסה?! קודם היה פה מלא וגדוש גוים ששיתים י"ש! יש פרנסה ברווח, ואיך אתה אומר שאין? המגיד הקשיב רק למלים שאמר, טען שמאז שבנו התחתן אין פרנסה, אבל הביטוי באידיש היה 'עד שלקחתי לעצמי את הכלה לבן שלי אין פרנסה'. המגיד אמר לו: "צו זיך?!", לעצמי, הוא הבין שהיהודי הזה עבר עבירה חמורה ובא על כלתו. הוא צעק עליו כמה פעמים "רשע, תן

קודם דברנו על הקשר בין מילה לצרעת ושבת, וכאן רואים תלות אמיתית ועמוקה בין נדה למילה. **נדה מילה** בגימטריא **קדם**, שלמות של 12 ברבוע, שתי המלים משלימות. על נדה כתוב "הודי נהפך עלי למשחית", "כל היום **דוה**", "נדת דותה", לכן מאד פשוט (למי שלומד פנימיות) שההלכה ש"וביום השמיני" תלוי בנדה שייכת לספירת ההוד.

כאן המקום גם לומר שמי שרוצה לזכות בזרעא חייא וקיימא, דווקא בנים זכרים, הסגולה העיקרית היא שמירת הלכות נדה – יש מפרשים שלומדים זאת מכאן. אם היא שומרת על הלכות נדה, אם הזוג שומר – "סוגה בשושנים" – על כל הלכות נדה, זו הסגולה ל"אשה כי תזריע וילדה זכר". זה דבר חשוב מאד.

סיפור אדמו"ר הזקן על חומרת עוון נדה

אם כבר, כבר נכנסו להילולא רבא של הרמ"מ מויטבסק זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, נספר סיפור עליו ועל המגיד וגם אדמו"ר הזקן. הבעל שם טוב היה לוקח את תלמידיו לנסיעות בעולם ואילו המגיד היה חולה על רגליו וכמעט ולא נסע. אבל פעם אחת, שלא כמנהגו, לקח את כל תלמידיו – יוצאים לטיול שנתי... כולם הגיעו, וביניהם גם אדמו"ר הזקן ורמ"מ ויטבסקר. נכנסו לעגלה ונסעו, הגיעו למקום שיש בו קרעטשמע, בית מרוח שמוחזק על ידי יהודי, כמו שהיה המנהג באותם ימים. הגיעו לשם בבקר, והמגיד אמר לרבי מענדלי ויטבסקר, בעל ההילולא של היום, שיכנס לקרטעשמע ויפנה שם מקום – רוצה שכולם יכנסו להתפלל תפלת שחרית. הוא נכנס למקום וראה שהוא מלא גוים, הרי זה בית מרוח בו שותים י"ש, מלא עד אפס מקום, אי אפשר להכנס, אי אפשר לזוז שם. יש גוים מבוגרים ויש שקצים קטנים שנתליים מהחלונות, ממש מלא וגדוש. הוא חזר למגיד ואומר שאי אפשר להכנס. היה

מאיסורי נדה. יש לומר ששלשת האיסורים כנגד נה"י: כלה בנצח, אשת בנו שהוא "ברא כרעא דאבוה" בנצח (והרמז: **כלה-נצח** בגימטריא **ברא**); נדה בהוד, כמובן, בסוד "כל היום דוה" כפננים; אשת איש ביסוד, דעת הנוקבא (התקשרותה לבעלה), כמובן (**אשת איש-יסוד** עולה **ז** פעמים **יוסף** וכן **ו** פעמים **יעקב** – סוד עמידת יוסף, ה"צדיק יסוד עולם", בניסיון אשת-איש באשת פוטיפר, מכת דמות דיוקנו של אביו יעקב שנתגלה לו – והוא המספר הראשון המתחלק גם ביעקב וגם ביוסף, ועולה סה"כ **מב** פעמים **הוי**, כמנין אזכרות שם הוי' בתפלין, העולה **ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ** הכתוב בתפלין דמרי עלמא, כנודע). והנה, **כלה-נצח נדה-הוד אשת איש-יסוד** = 1369 = 37 (הבל, **יחידה**) ברבוע = **ורוח אלהים מרחפת על פני המים** "וכו', וד"ל (ובאן רמז מובהק שאיסור הנדה הוא שרש הכל, שהרי הממוצע של **נדה-הוד** עולה 37 – שרש הרבוע כאן – כלומר, **נדה-הוד** עולה 37 ועוד 37 והכל עולה 37 פעמים 37). **חסד גבורה תפארת** – שרשי נה"י, ודוק.

יש בסיפור שלשה צדיקים – המגיד ושני תלמידיו – שגם כנגד שלש הבחינות הנ"ל: הרב המגיד הוא ה"צדיק יסוד עולם", רמ"מ מויטבסק הוא הנצח (כח העליה לארץ, וכן עליו כתב אדמו"ר הזקן "דשבביק חיים לכל חי", היינו בחינת "ברא כרעא דאבוה" הנ"ל) ואדמו"ר הזקן הוא ההוד (לכן עיקר הדגש אצלו הוא שנדה חמורה מהכל, והוא מסר זאת לרבי אהרן מסטראשעלע שגם הוא בחינת ההוד, הודיה למעלה מטעם ודעת לעצמות, כפי שניכר בתורתו; את בחינת המגיד הנחיל אדמו"ר הזקן לבנו שנקרא על שמו ואת בחינת רמ"מ הנחיל לנכדו שנקרא על שמו). המגיד היה חולה על רגליו, ולכן נזקק לשני תלמידים כשתי רגלים, נצח והוד (הוא התבטא שרבי אהרן הגדול היה יד ימינו, ובסוף אדה"ז ירש את ראשו – כפי שנפל בחלקו בטהרה לטהר את ראשו – בסוד "בינה עד הוד אתפשטת", וכמבואר ברמ"ח אותיות שהבעש"ט המגיד ואדה"ז הם עצמם בסוד חב"ד, כאשר ההוד מודה לדעת הבינה, בסוד "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"). המגיד התחיל את התיקון אך שני תלמידיו ששלח מראש המשיכו עד שהשקצים הקטנים נעלמו מכחו של אדמו"ר הזקן (שמקובל כי בשו"ע שלו דווקא

תודה!", עד שהוא נפל והתעלף, וכשהוא התעורר הוא התוודה, כנראה שעשה תשובה ולשם כך היתה כל הנסיעה. מי היו כל הגוים שם? לא גוים אלא שדים ורוחות שנבראו על ידי העבירה של בעל האכסניא. לכן באמת לא היתה לו פרנסה, שום גוי אמתי לא פקד את המקום מאז שהוא לקח לעצמו כלה²². מה המסקנה? זו כבר המסקנה של אדמו"ר הזקן מהסיפור – בו היו גם המגיד, גם בעל ההילולא של היום וגם אדה"ז – שהגוים הגדולים, שעזבו עד "ברכו", נוצרו מאיסור כלה, ערוה גמורה, אבל השקצים הקטנים שנשארו ועשו עיוותים עם הפנים, נתלו על החלונות וניסו להפריע לתפלה עד סוף שמו"ע, עד סוף חזרת הש"צ, היו מאיסור נדה.

היו פה שני איסורים, איסור כלה ואיסור נדה²³, ומסקנת אדה"ז היתה שמכאן אפשר

²² בכלל, אבדן הפרנסה נובע מפגם הנה"י (כל האיסורים עליהם עבר בעל הבית, כדלקמן בהערה הבאה) – מקור ההצלחה במעשה – ובפרט מפגם ספירת ההוד, מקום הכלכלה-הפרנסה (כמבואר במ"א). בדיני נדה (המופיעים בסוף פרשת השבוע, תזריע-מצורע) מופיע דין בועל נדה – "ותהי נדתה עליו". בועל נדה הופך להיות בעצמו "אשה נדה" (בטומאת שבעת ימים מהבעילה, הנמשכת ברוב המקרים לאחר שהאשה עצמה כבר נטהרה) – הוא נמצא בנדוי מלמעלה, רחוק משיבוש הבריות, שעל כן לא הגיעו אנשים אמתיים לפונדק בשל חטא בעל הבית, בעיקר בשל הפרעת השקצים הקטנים (כמסקנת אדמו"ר הזקן המובאת בפנים).

²³ **כלה נדה** = **ו** פעמים **חזה** (**ו** צירופי **חזה**), הערך הממוצע של כל אות. "ויבן... את הצלע..." ככלה הנכנסה לחופה, אך היא פרסה נדה, סוד חזה ראשונה, וד"ל.

יש לציין כי כפי המסופר בפנים מופיע ברשימות דברים (תש"ט) מדור הרב המגיד אות יד (ועד"ז בשמועות וסיפורים ח"א עמ' 21). אך בלקוטי ספורים מדור אדה"ז אות י מסופר ביתר הרחבה (בשם רבי אהרן מסטראשעלע ששמע מאדמו"ר הזקן) ושם מצוין כי הגוים הגדולים נוצרו מאיסורי כלה ואשת-איש והשקצים הקטנים

ללמוד כמה חמור איסור נדה²². אף על פי כן, יהודי נאמן על נדה, "סוגה בשושנים", זו הגדולה של עם ישראל. כל זה קשור להוד, "יהודי נהפך עלי למשחית". לא רק שיהודי מסוגל, אלא שמכאן, מהסמיכות, לומדים שהסגולה ל"אשה כי תזרע וילדה זכר" היא שמירת הלכות נדה²³.

יסוד: מילה ביום השמיני ב"זכר ודאי"

"זכר ודאי" – להיות משפיע בגלוי

עוד שני דברים אחרונים, היסוד והמלכות. ספירת היסוד היא שדווקא מהמלים "וילדה זכר... וביום השמיני ימול" לומדים ש"טומטום שנקרע ונמצא זכר" – אם ילד נולד כשהברית מכוסה בעור, שלא רואים את הזכרות שלו, ואחר כך הטומטום שלו נקרע ורואים שהוא בן ולא בת, רואים את הזכרות, נולד טומטום ולמחרת או אפילו חמש דקות אחר כך נקרע

בהלכות נדה הוא מגלה את שיא הגאונות שלו, כאחד מגדולי הראשונים). ורמז מכוון לכל זה: **דוב בער מנחם מענדל שניאור זלמן** עולה 1310, כמנין הכל, 1369, פחות 59, בנימטריא נדה, שנשארה בסוף ונפלה לגורלו של אדמו"ר הזקן, וד"ל.

והנה, אף על פי שישנן כאן שלש עבירות, השקצים התחלקו רק לשני סוגים-דורות – גדולים וקטנים, אבות ובנים – כאשר התיקון שפועל רמ"מ מויטבסק (איסור כלה, תיקון הנצח) נכלל בתיקון שפועל הרב המגיד (איסור אשת איש, תיקון היסוד), שהרי הם נחשבים דור אחד (כפי שנתבאר בארוכה בשיעור ר"ח אייר ש"ז), ואילו אדמו"ר הזקן, הדור הבא, פועל את תיקון הדור הבא של הפגם (איסור נדה, תיקון ההוד). תיקון איסור אשת איש ואיסור כלה (שאינם מצויים כל כך, ואין בהם ריבוי של הלכות אלא רק איסור פשוט עם עונש חמור של היפך החיים, התאינות) הוא על ידי בחינת ה'איך' (דורם של הרבי המגיד ורמ"מ, כמבואר בשיעור ה'גיל') ותיקון איסור הנדה (המצוי יותר, ובו ריבוי הלכות ואין עליו מיתת בית דין) הוא על ידי בחינת ה'יש' (דורו של אדמו"ר הזקן, כמבואר שם).

עולה, אם כן, שדורות הנצח והיסוד הם בבחינת אין ודור ההוד בבחינת יש. שייכות ה'יש' להוד רמוזה בפסוק "יהודי נהפך עלי למשחית" – **משחית** אותיות **יש חמת**, רמז ל"חמת אדם תודך" (בהוד) ול"**חמת הוי' אשר נתכה בנו**" (סבת חרבן בית המקדש בהוד) – כאשר לפניו כתוב "ולא נשאר בי כח" ואחריו "ולא עצרתי כח". ה"כח" הוא בחינת י'ש' (**כח-יש** בהכאה פרטית עולה **ק פעמים הוי'**, ב"פ **כח-יש** עולה **הוי'** ברבוע), כפסוק "**כי יש כח באלהים לעזור ולהכשיל**" (העולה **הוי' פעמים מה**; **כח-הוד-כח** ר"ת **ככה, מה**, ושאר האותיות עולות **הוי'**), וכאשר "יהודי נהפך עלי למשחית" אין כח (כי באו בנים עד משבר וכח אין לדה), פסוק החוזר פעמיים). **נצח-יסוד אין** משלימים ל-**טוב** ברבוע ("ברא אלהים", סוד "ברא כרעא דאבוה" בנצח ושם "אלהים" ביסוד), **הוד יש** משלימים למשולש **כה** (ה ברבוע) והכל יחד עולה **חכמה בינה דעת** (שרש הנח"י למעלה משרשם בחג"ת שנרמז לעיל; **חכמה-בינה-דעת** עולים **תריג** עם הכולל, האור המקיף את כל ה-**תריג**, שהוא סוד האמונה הפשוטה שאינה נמנית ב-

תריג ונמשכת דווקא על ידי הדעת דמשה, בסוד "ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו").

²² ורמז לחומרת איסור זה: **אשה נדה** בנימטריא **שסה** – כללות **שסה** מצוות לא-תעשה שבתורה. בהכאה פרטית (א פעמים נ, ש פעמים ד, ה פעמים ה) עולה 1275, נ כמשולש, פגם ב-**נ** שערי בינה (שתיקונים ב"תספרו חמשים יום" עד ליום הטהרה – כהקבלת "וספרה לה" ו"וספרתם לכם" בזהר – הכאת ראשי התיבות א-**נ** עולה **נ**, יום החמישים, והשאר עולה משולש **מט**, כנגד ספירת **מט** הימים).

²³ על ידי שמירת הנדה המזכה ב"וילדה זכר... וביום השמיני ימול" זוכים לרשת את הארץ, שאחזנתו בה תלויה בשמירת הברית (ובמילוי הארץ בנוחליה, כפשוט), ולהוריש ממנה את הגוים שאסור להם לשבת בה (**גוים** שליליים המתהווים בעיקר מפגם **נדה**, כנ"ל בפנים, כאשר גירוש הזרים העוונים מהארץ שייך בעצמו לספירת ההוד, כמבואר בספר תיקון המדינה).

שרק ודאי ערלה יש מצוה למול ביום השמיני, אבל ספק ערלה אין מצוה. גם פה יש כמה אפשרויות, ולפי התופסות יש שתיים עיקריות: הראשונה היא שאדם נולד מהול – יש מצוה של הטפת דם ברית, אך היות שאין לו ערלה ודאית אין מצוה של יום השמיני לענין דיחוי שבת, היינו שאם נולד מהול בשבת לא עושים לו בשבת הבאה הטפת דם ברית אף שהיא מצוה שבכלל מצות מילה, כי אין כאן ערלה ודאית.

יש עוד דוגמה, חוץ ממי שנולד מהול. בספירת היסוד דברנו שצריך להיות לגמרי זכר, לא טומטום, וכאן יש המשך לזה. כידוע למי שלומד מנחת חינוך מעיקרי הדיונים שלו הם מה הדין בטומטום, אנדרוגינוס וכיוצא באלה, כנראה החזיק כמה כאלה... הדין השני של ספק ערלה הוא במי שנולד אנדרוגינוס, יש לו גם זכרות וגם נקבות – זכר מהרגע הראשון, אבל לא ודאי זכר. מכאן שלומדים להיות זכר היינו להיות רק זכר. לא חצי זכר וחצי נקבה, שאינו זכר – לא "ערלתו" ודאי.

תיקון המלכות – ודאות בזוהר המינית

מכאן אפשר ללמוד משהו מאד חזק ששייך לדור שלנו, מה תיקון המלכות. דווקא במלכות, שויון, הפגם של מלכות הוא טשטוש זהות, מצב שכולם אנדרוגינוס, לא בטוח אם הוא זכר או נקבה, אולי הוא שניהם, ואולי רוצה להיות כך או רוצה להיות הפוך. התורה אומרת שאם אתה חצי-חצי אתה גארנישט, לענין הזה אתה לא כלום, מצב לא רצוי. לא רק שלא תיקון המלכות אלא פגם במלכות.

והסדר הוא לא-כן-כן-כן. כל זוג כאן (ימול-בהמלו, בהמלו-ימול) שווה 13 ברבוע, יג ברבוע (סוד יג בריתות שנכתרו על המילה), ויחד ארבעת הלשונות עולים הוי' פעמים אחד.

ונמצא זכר – מעיקר הדין לא מחכים ליום השמיני. למה? כתוב "וילדה זכר... וביום השמיני ימול", שרק אם בשעת הלידה רואים מיד שהוא זכר המצוה היא לחכות ליום השמיני, אבל אם לא רואים מיד שהוא זכר אין מצוה לחכות ליום השמיני.

זכר הוא משפיע, זכר בגימטריא ברכה. יש משהו בזכר שצריך מיד לראות, לא להסתיר. את כל ההלכות צריך להסביר על פי חסידות, לא עשינו זאת, רק כאן נעשה. יש כאלה שחושבים שיש ענין להסתיר שאני בא להשפיע כאן, יש חסידים שמסתירים את הזכריות שלהם, אבל כאן כתוב שעיקר הלידה, היציאה לאויר העולם, היא לא להסתיר אפילו לרגע אחד שאתה זכר – שאתה חב"דניק ושאתה בא לעשות מבצעים וככה לעשות מבצעים. אז אתה ממשיך ממדרגת השמיני שאפילו למעלה מהשביעי. עוד פעם, "וילדה זכר" מרגע הלידה, ואז יש את המעלה הגדולה של "וביום השמיני ימול בשר ערלתו".

מלכות: מילה ביום השמיני ב"ערלה ודאי"

אחרון אחרון, עוד הלכה שלומדים דווקא מהמלה האחרונה של הפסוק, "ערלתו"^כ –

^כ הביטוי המיוחד "בשר ערלתו" מופיע ד"פ בתנ"ך, כאשר כאן נמצאת ההופעה הרביעית. שלש הפעמים הראשונות הן בפרשת לך לך. הפעם הראשונה (בבחינת תהו קדם לתיקון, כידוע הכלל בזה) היא: "וערל זכר [ערל הוא זכר] אשר לא ימול בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההיא מקרב עמיה את בריתי הפר" – זו הפרת ברית. אחר כך עוד פעמיים שם, "ואברהם בן תשעים ותשע שנים בהמלו בשר ערלתו" ואחר כך "וישמעאל בן שלש עשרה שנה בהמלו את בשר ערלתו" (כמו שרש"י אומר שהוא היה ילד והיתה ערלה של ממש, ואצל אברהם כבר התמעך מרוב תשמיש, לכן לא כתוב אצל אברהם "את"). הסימן הוא ימול-בהמלו-בהמלו-ימול, חותם המתהפך,

דווקא כך ה' רוצה, רוצה לבנות את העולם על אשפה. כך, להיות זכר היינו להוולד עם ערלה ודאי, זו המלכות המתוקנת, מקור המלכות של השפלות.

סיכום

עד כאן מאמר שלם בפני עצמו – הלכות שלומדים מהפסוקים "אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא. וביום השמיני ימול בשר ערלתו" – לכבוד ברית המילה. ולסיכום:

כתר/דעת

מילה דוחה שבת (מה דו"ת דעתיק/חסדים שבדעת) ומילה דוחה צרעת (בן דו"ת דעתיק/גבורות שבדעת)

בינה	חכמה
מילה בשמיני	האב חייב
שההורים ישמחו	למול את בנו
גבורה	חסד
מילה לאחר	מילה ביום
"צאת השמש	השמיני (ולא
בגברתו"	בלילה)

תפארת

מילה בשמיני
שיתחזק כחו

הוד	נצח
מילה בשמיני	מילה ביום
רק כשהאם	תמיד
טמאה	

יסוד

"זכר" ודאי
(מרגע לידתו)

מלכות

"ערלתו" ודאי

מהי מלכות? מי הדמות של המלכות? כולם יודעים מי הדמות שלו – יסוד הוא יוסף הצדיק, חסד אברהם אבינו וכך הלאה. מי המלכות? שייך לחדש אייר, שאם כותבים בשתי יודין זהו סוד המרכבה, אברהם-יצחק-יעקב-רחל, כמו שהרכי מביא. בתורה אין עדיין את דוד. מי המלכות? או שאתה רחל, מאה אחוז נקבה, או דוד, מאה אחוז זכר, אבל לא אנדרוגינוס. אנדרוגינוס, שהוא חצי-חצי, הוא פגם בספירת המלכות. גם בצד הזכר שלו הוא לא בכלל "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" כדי לדחות שבת.

המלכות – שפלות להכיר ב"ערלתו"

ידוע אצלנו שיש במעשה בראשית ט"פ "טוב", קשור לברית, ואחר כך "רע". פנימיות המלכות היא השפלות של דוד המלך, שהיא להודות ברע שלי – כמו שצריך להוולד זכר לכתחילה כך צריך מיד לייחס כל הרע לעצמך, "ערלה ודאי". אם אתה אנדרוגינוס – מה יכולה להיות אחת הבעיות של הנטיות ההפוכות היום? שלא מוכן שתהיה לו ערלה, שהערלה אצלו לא ודאי, שלא ודאי אצלו שהוא אשם, שהרע שייך לו. בשביל להיות זכר, ולא נקבה, צריך להיות ברור שהרע שייך לך.

זה קצת פרדוקס בפרק בעבודת ה', שכל השפלות היא פנימיות המלכות, בחינת נוקבא. אפשר לחשוב שעיקר מי שזוקק לשפלות הוא האשה – שהגבר יהיה בבטול והאשה בשפלות. אבל הסברנו הרבה פעמים שזה לא נכון, הפוך, שבתור עבודה האשה פחות זקוקה לשפלות. השפלות של האיש היא "בשר ערלתו", ערלה ודאי, ומי שאין לו כח ועוז להודות ב"בשר ערלתו" יש לו בעיה, הוא לא גבר בשביל לקחת לעצמו את הערלה, את האשמה. לכן ה' ברא אותנו עם ערלה, אף שרצה שנתקן עצמנו, "לעשות", לתקן, כפי שלומד מכאן רבי עקיבא שמעשה בשר ודם נאים ממעשה הקב"ה. למה?

בסוף פרשנו קצת לפי חסידות, וצריך הכל לפרש לפי חסידות. לחיים לחיים, שבזכות ה"יכלו כל נשמות שבגוף" יבוא מלך המשיח תכף ומיד ממש.

ד. השלמה: "מלה בסלע משתוקא בתרין" (רמ"ח אותיות נה)

"שלם וחצי" – "מלה בסלע משתוקא בתרין"

יש נושא חשוב שלא הגענו אליו: התחלנו בכך שהיום יום ה-יה של העומר. י-ה הם "שלם וחצי", ובעצם הסברנו שעד "וילדה זכר" יש י מלים ועוד ה מלים, או שעל פי הפיסוק אפשר לומר הפוך, ה מלים ואז י מלים. היות שחמש-חמש-חמש יכול להיות י-ה או ה-י, איך שלא יהיה זה "שלם וחצי". בכל השיעורים שלנו על "שלם וחצי", מהמאמרים העיקריים שהוא דוגמה עיקרית בחז"ל לשלם וחצי הוא המאמר "מלה בסלע משתוקא בתרין"¹².

הענין הוא גם הקדמה גם למלה "בא", כמו שאנו מסבירים שפרשת "בא" בתורה היא הפרשה ה-15, י-ה, ושמה הוא "ב-א", יסוד היחס של "שלם וחצי". מכאן הגענו לשלשה "בא יבא" בתנ"ך, "כתוב בתורה, שנוי בנביאים ומשולש בכתובים", הכל קשור למשיח.

רמזי "מלה בסלע שתיקותא בתרין"

בגמרא כתוב "משתוקא", אבל מעתיקים במדרש ובעוד מקומות "שתיקותא". לפי הגרסה "מלה בסלע שתיקותא בתרין" הגימטריא של כל המשפט היא 46 ברבוע. כלומר, ממוצע ארבע המלים "מלה בסלע שתיקותא בתרין" הוא 23 ברבוע, תענוג, חיה ברבוע (המשנה של "מלת הלשון" ו"מילת המעור" בספר יצירה עולה ג'פ" 46 ברבוע כנ"ל הערה יג, ויש לומר ש"מלת הלשון" היינו "מלה בסלע" אך "מילת המעור" היינו "שתיקותא בתרין", סוד "מגלה טפח ומכסה טפחיים", וד"ל).

"ויהי האדם לנפש חיה" היינו "לרוח ממללא" – דווקא התרגום אומר ש"חיה" היא דבור, אבל יחס של מקרא לדבור הוא יחס של ב-א, "שלם וחצי", "שנים מקרא ואחד תרגום". יחסית המקרא – אף שגם קוראים אותו – הוא ה"חיה" שבנפש, חכמה, עליה כתוב "סיג לחכמה שתיקה". ה-י היא חכמה וה-ה היא בינה, ה-ה שקבל אברהם אבינו בברית מילה שהיא דווקא כח הדבור שלו. לפני כן הוא היה אברהם, "השכל הנעלם מכל רעיון", וכעת הוא יכול להביע את תעלומות החכמה ותעלומות הלב שלו כלפי חוץ – ה היא אות ההבעה. חכמה היא שתיקה, "סיג לחכמה שתיקה". הגם שהופך להיות דבור במלכות, "אבא יסד ברתא".

כח השתיקה

יש ששואלים על המאמר הזה, שאם "מלה בסלע" ומשתוקא-שתיקותא בתרין, עדיף כל הזמן לשתוק ש"בכלל מאתים מנה". ברור שזה לא הפירוש, שחז"ל לא רצו שרק ישתוק.

כתוב בפרקי אבות פ"א "אמור מעט ועשה הרבה". אפשר גם לפרש בשני אופנים שונים, או שתמעט בדבור כדי שתוכל לעשות – כל זמן

¹² אסתר זכתה לרוח הקדש ("ותלבש אסתר מלכות"), לדבורי אמת בחכמה ועצה נכונה (היינו תיקון המלכות, "באשר דבר מלך שלטון"), בזכות "אין אסתר מגדת" – חש לפני מל. אסתר ועוד יה ("מלה בסלע משתוקא בתרין") = 676 = 26, שם הו"י ב"ה, ברבוע (וביחד עם מרדכי זה = 961 = אל ברבוע וכו'). היינו "אסתר מן התורה מנין – "ואנכי הסתר אסתיר וגו'", "הסתר אסתיר" אותיות אסתר יה.

בתור אחרי מה שדברנו בהנחת תפלין ביום ראשון השבוע). שוב ווארט של גרשון דוב-בער מפארה, החסיד הגדול של הרבי מהר"ש, שאמר שיש שני סוגי חסידים:

יש חסיד שהוא 'פאר זיך'^{כב} – הוא לא משתמש כאן בביטוי, אבל זהו הביטוי^{כט} –

היא, שלאחר הדיבור בחסידות עם וולתו יחשוב אותו שוב במחשבתו לעצמו ויחזק את בנפשו.
^{כב} "ראשו כתם פז" – פאר זיך. שאר אותיות פאר זיך הן אריך (לפי הסדר), בחינת כתר ושתיקה (פז אריך היינו כתר ["כתם"] דאריך, גולגלתא, מקור הרצון, ששם מלוכש החסד דעתיק, היינו בחינת חסיד, הפירוש הראשון של חסיד).

^{כט} כפי שהופיע קודם ברמ"ח אותיות, אות לז:

אדמו"ר האמצעי אמר לר' פריץ ביעשנאקאוויטשער בהיותו ביחידות האחרונה אצלו: "מה בין משה'קע ווילענקער] לבנימין'קע [קלעצקער]? – בנימין'קע איז גוט פאר זיך און גיט פאר דער וועלט; משה'קע איז גוט פאר דער וועלט און גיט פאר זיך. ס'דארף זיין גיט אזוי און גיט אזוי – מען דארף זיין גוט פאר זיך און גוט פאר דער וועלט; 'דו, פריץ, וועסט גיט פארפאלן ווערן, פריץ ווייסט וואס איז רבי; "א רבי דארף זיין, ווען ער גייט צו חסידות, דארף ער זיין שפל בא זיך גלייך ווי ער גייט אין גאס און קינדער ווארפן אויף עם שטיינער – אזוי זאל אים דוכטן גייענדיק צו חסידות; און אלץ וואס מען דערציילט עם – זאל ער געפינען בא זיך, און אלץ וואס ער הערט [רעדט]? – זאל זיין צירופי שמות". [=בנימין טוב לעצמו אך לא לעולם; משה טוב לעולם אך לא לעצמו. צריך להיות לא כך ולא כך – צריכים להיות טוב הן לעצמו והן לעולם. אתה, פריץ, לא תלך לאיבוד, פריץ יודע מהו רבי. רבי, כשהוא הולך לומר חסידות, עליו להיות שפל בעיני עצמו כאילו הוא הולך ברחוב וילדים משליכים עליו אבנים – כך הוא ידמה בעצמו כשהוא הולך לומר חסידות, וכל מה שמספרים לו – עליו למצוא זאת אצלו

שאתה מדבר אתה מבזבז את האנרגיה שלך, תשקיע אותה ב"המעשה הוא העיקר", לא בדבורים. זה פירוש אחד, אבל אין זה הפירוש האמתי. הפירוש האמתי הוא "אמור מעט" המחזיק את המרובה, ומכח ה"מלה בסלע" תוכל לעשות הרבה בשתיקה.

יש אפילו שלשה פירושים בשתיקה: פירוש אחד – לא לדבר אבל כן לחשוב. פירוש שני – גם לא לחשוב, בטול המחשבה, שהיא כבר "סיג לחכמה שתיקה" בכתר, לחזור לעל-מודע. פירוש שלישי – שתיקה שהיא הרקע לעשות משהו, אי אפשר לדבר ולעשות יחד, וגם היא נובעת מ"כלם בחכמה עשית".

רמ"ח אותיות אות נה: שני סוגי חסידים –

המסתתר והמתגלה

כל זה היה בשביל להסביר עוד ווארט מתוך רמ"ח אותיות^{כט} שלא הגענו אליו בשיעור (הבא

^{כט} אות נה:

ר' גרשון דובער אמר שיש שני סוגי חסידים: העוסק עם עצמו בלבד ואינו מתגלה כלל לזולתו, לא בדיבור ולא בשום ענין אחר מדרכי התגלות החסידים, כמו באסיפה ואמירת לחיים על משקה וכו'. ואופן זה הוא דרך הישר, כי "נפשו יצאה בדברו", היינו שהדבור לזולתו ממעט החיות אצלו עצמו. וכן יש לפרש מאמר רז"ל "כל הנהגה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם", "כל הנהגה בדרכים הנ"ל – נוטל חייו" שבהעלם ("עולם") אצלו ויוכל להתקרר. העוסק בהתגלות לכול, בדיבור ובשאר דברים ואינו חושש, ואדרבה הדיבור פועל יותר את קנין הדברים בנפשו. ופירוש "נפשו יצאה בדברו" הוא, שבדבורו יוצאת נפשו – חיותו בחסידות – מן העולם אל הגילוי. ופירוש המאמר "נוטל חייו מן העולם" הוא, שנוטל ומוציא מההעלם ("העולם") אל הגילוי. ואמר רג"ד, שצריכים לנהוג באופן השני. והעצה לחשוש גם לאופן הראשון

האמצעי, וכמו שכתוב בצעטיל קטן של הרבי ר' אלימלך שצריך שיהיה לך חבר טוב שתוכל לגלות לו את כל לבך. הוא מפרש את שני המאמרים הקודמים בדיוק הפוך: "נפשי יצאה בדברו" היינו שהנפש-החיות מתחזקת כאשר מדברים, ככל שהוא מדבר הוא מקבל יותר חיות בדברים שהוא מדבר אודותם בעבודת ה'. זה דומה לפסוק בפרק החדש של הרבי, שהוא לא מביא אבל הוא אותו ענין – "האמנתי כי אדבר", שהאמונה מתחזקת תוך כדי שמדבר על האמונה. זו סבה שמנהג חסידים, במיוחד היום, שרוב הדבורים יהיו על הרבי – מרגישים שככה מתחזקים באמונת חכמים שלהם. גם את המאמר השני מפרש הפוך מהראשון, שמי שנהנה מדברי תורה – למעליותא, חושף אותם – נוטל את חייו מן העולם, מגלה את החיות בעבודת השי"ת מן ההעלם, וכך מחזק את החיות.

לפני שנמשיך: גם דומה למה שכתוב בתניא, באגה"ק, שיש שני שרשי נשמות. מי שמצד שמאל, בחינת יראה, הוא "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך", צופן את היראה בלב. כמו למשל בן של אדה"ז, רבי חיים-אברהם, שלא דבר אף פעם בחסידות כי קיים "בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך" (החטא היינו חסרון החיות הפנימית – "לך" – על ידי הגילוי לזולת). הוא לא מביא כאן דוגמאות, אבל הוא דוגמה מצוינת של הטיפוס הראשון. היו גם צדיקי פולין, אפילו רבי משה מקוברין שאתמול היה היארצייט שלו², שאמר שמעולם לא אמר דברי תורה אלא רק הסביר איך על יהודי להתנהג. היו עוד צדיקים כאלה, שלא אמרו בכלל. והיו בדיוק ההיפך. באגרת הקדש הוא אומר שמי שמצד שמאל הוא "הצנע לכת" ומי שמצד ימין הוא "אתהלכה ברחבה".

אחרי שהוא מסביר את שני הטיפוסים אותו גרשון-דוב מסיק את המסקנה שיותר טוב

כלומר שלא מתגלה לאף אחד, צנוע. ב"היום יום" בעשי"ת מפרשים את תשובת הרבי ר' זושא ובהסבר "הצנע לכת עם הוי' אלהיך" הוא כותב שחסידים הראשונים היו מאד נזהרים לא לבלוט (אן-בליטות) ולא להתגלות. כמה שחסיד היה חברותי, במובן מסוים, הוא היה מאד צנוע ומסתיר את מעשיו. הוא אומר שיש חסיד כזה, שלא מגלה את לבו – בכוונה מסתיר את עצמו – אפילו במסבה של משקה. כלומר, אפילו בעת התוועדות, שדרך החסידים להיות חשופים אחד לשני ולדבר אחד עם השני בגלוי לב, גם אז אותו טיפוס לא מגלה את הקלפים שלו. כל כך למה? יש שני מאמרים שהוא מפרש לענינו, שאחד מהם הוא הפסוק "נפשי יצאה בדברו", ש"נפשי" היא החיות שלי, ומפרש שאם אני מדבר על החיות הפנימיות שלי יוצאת כל החיות שלי, זה מדלדל את החיות, שהנפש יוצאת ממני על ידי הדבור. המאמר השני הוא "כל הנהנה מדברי תורה נוטל את חייו מן העולם", שמפרש לענין אותו חסיד – מענין שבכל אופן קורא לו חסיד, החסידים הגדולים היו כך – שנהנה מכך שמגלה את דברי התורה, יש בגילוי הנאה מסוימת, ויחד עם ההנאה מדברי התורה שהוא אומר הוא נוטל את החיים-החיות שלו מן העולם-ההעלם של לבו, וברגע שיוצא מההעלם שלו כבר נחלש לגמרי, מאבד את החיות הפנימית שלו. כל עוד שהדברים בהעלם הם מחיים אותו, וברגע שגלוי כבר מפסיק. עד כאן הכל חסיד אחד.

חסיד שני הוא בדיוק ההיפך, שדווקא חושף את עצמו ומגלה את החיות שלו. הוא לא מביא את הפסוק, אבל זה על דרך "אז נדברו", עס רעדט זיך, "יראי הוי' איש אל רעהו", "טובים השנים מן האחד", שני יצר טוב נגד יצר הרע אחד, כמו שכתוב ב"היום יום" בשם אדמו"ר

עצמו, וכל מה שהוא שומע (מדבר?) – צריך להיות צירופי שמות].

² וראה אודותיו גם בשיעור כ"ז ניסן ש"ז.

צריך שוב "חש". אף על פי שחלקנו את ה"מל" לשנים, מל-מל, בסופו של דבר ביחס ל"חש" שהוא תחלת הסדרה הקודמת ול"חש" שהוא תחלת הסדרה הבאה – שבא כדי לסגור את המקיף-המעגל – כל ה"מל" נקרא אחד ביחס ל"משתוקא בתריין".

הדוגמה לכך בחז"ל היא חסידים הראשונים. הם התפללו לה', "נפשי יצאה בדברו", התבודדו כמו אצל רבי נחמן. גם אצלו היו שני סוגי חסידים – רבי נפתלי היה כמו הסוג הראשון, שלא רצה לחלוק את כל העולם הפנימי שלו עם אף אחד, ורבי נתן היה בדיוק ההיפך, לכן לולי הוא לא היה נשאר אפילו עלה אחד, לא היתה נשאר חסידות ברסלב בכלל. כשאנחנו מדברים על התבודדות מסבירים כל פעם שאצל הראשונים, לפני ברסלב, התבודדות היא מחשבה ולא דבור בכלל. דווקא רבי נחמן עשה ממנה השתפכות הנפש ודבור לה'. אפילו דבור לה', חב"דניק יכול לבוא ולומר שאיזה בזבוז, זרע לבטלה, אפילו שהאדם מדבר לה', שהרי הדבקות היא במחשבה. לכן העצה כמו חסידים הראשונים, שהיו שוהים שעה לפני התפלה, בהתבודדות, ואז היו מתפללים בדבור, ואחרי התפלה כדי לסגור היו שוהים עוד שעה אחת בהתבודדות, וכך שלש פעמים ביום.

שוב (בחזרה להנ"ל), "מלה בסלע משתוקא בתריין", בשביל ה"עשה הרבה" כן צריך את ה"אמור מעט", את החצי. כלומר, האמירה צריכה להיות חצי לעומת השתיקה ואז, מתוך האמירה (המוקפת שתיקה), יוצא ה"עשה הרבה".

דבור בחול ושתיקה בשבת

יש עוד כמה פירושים. פירוש אחד, קשור, ש"משתוקא" היא שבת. ה' ברא את העולם בדבור בששת ימי המעשה, "בדבר הוי' שמים נעשו" וכך בכל הימים, אבל בשבת אין דבור, אין מאמר, כמו שכתוב בסוף ספר התניא. לכן

להיות כמו השני. מה עושים עם החששות של הראשון? הוא אומר שיש לזה עצה – שהיא כנראה עיקר החידוש כאן של הקטע ברמ"ח אותיות – שאחרי שתדבר כל מה שיש לך לדבר תשב ותחשוב על זה עוד פעם. על ידי שאתה חושב בסוף אתה עושה מקיף שלא יתבזבז, שהחיות לא תצא ממך כמו זרע לבטלה. המחשבה השניה, שאתה עושה חזרה במחשבה על הדברים שאמרת, שומרת אותם שכל החיות נשארת לך ועוד מתחזקת. הוא לא משתמש בביטוי, אבל זה ממש נקרא שמירת הברית מזרע לבטלה.

לעטוף את הדבור בשתיקה

כל הווארט הזה מרמ"ח אותיות גם אמור להתקשר ל"מלה בסלע משתוקא בתריין". אמרנו שיש כמה פירושים ל"משתוקא" ואחד מהם הוא מחשבה.

כמובן שצריך לחשוב בהתחלה, שתהיה אצלך מחשבה טובה לפני שאתה מתחיל לדבר, בסוד חש-מל – זו "מלת הלשון", "עת לחשות" לפני "עת לדבר"^א. צריך להיות אפילו חש-מל-מל, "חש" וגם "מל", לחשות, לשתוק, עד כריתת הקליפה, הערלה המכסה את הנקודה הפנימית שבלב, ה"מל" הראשון, ורק אז לדבר, דברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב ופועלים את פעולתם, ה"מל" השני (כך שבעצם בבסדר חש-מל-מל יש "משתוקא בתריין" לפני ה"מלה בסלע" – גם המל הראשון, לשון ברית מילה, כריתה, הוא חש, הכנעה-הבדלה הם שתי שתיקות ורק ההמתקה היא דבור).

אבל בעצם מה שהוא אמר כאן הוא כמו שכתוב בכש"ט, שאחרי ה"מל" השני, הדבור,

^א "עת לחשות ועת לדבר" היינו סוד החשמל, וביחד = מח ברבוע כאשר הר"ת = קדם = יב ברבוע והשאר = יה פעמים קדם (יחס של 1:15, סוד "איה מקום כבודו"). הס"ת = 1430 = הכל פעמים הוי'.

"לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה", לגלות את הסובב בממלא. העבודה של "בכל דרכיך דעהו", "כל מעשיך יהיו לשם שמים", היא בעיקר לדעת את הממלא כל עלמין, את המציאות, וזו "דרך ארץ קדמה לתורה". ברגע שיש מצוות עשה, הן נקראות דבור, לשון הנהגה (כמו שמוסבר בספר פרי הארץ על פרשת השבוע) – שאתה עושה משהו, מנהיג ומתקן את המציאות ולא רק מדבר באופן תלוש מן המציאות. כפי שאמרנו, הפירוש הפנימי של "אמור מעט ועשה הרבה" הוא שה"עשה הרבה" בא מכח ה"אמור מעט", כמו שאומרים על ה' "ברוך אומר ועושה", "ש"עושה" בא בעקבות ה"אומר", בעקבות התיקון של ה"ברית יחיד" במלת הלשון.

שוב, אדמו"ר הזקן אומר שמצוות עשה ממשיכות את הסובב אך מצוות לא תעשה ממשיכות את העצמות. מצוות עשה הן **וה** ("עם זכרי רמח") ומצוות לא תעשה הן **י-ה** ("עם שמי שסה"). מצות לא-תעשה מגיעות "העכער און נאך העכער", "גבוה מעל גבוה שומר", ביחס למצות עשה. ל"ת ממשיך את העצמות למקיף ומצוות עשה ממשיכות את המקיף לפנימי. וכן במצות לא-תעשה יש המשכה מהמקיף הרחוק (היחידה שבנפש) למקיף הקרוב (החיה שבנפש) – הכפה שעל הראש הוא סוד מצוות עשה ואילו הכובע שעל הכפה הוא סוד מצוות לא תעשה.

הוא לא מביא זאת, אבל השל"ה כותב – שייך ל"חכה לו כי בא יבא לא יאחר", חכה בשקט, "בא יבא" – ש-ש"ה מצות לא-תעשה הן כנגד גידי האדם ויש בהם יום ולילה. דווקא בגידים יש יום ולילה, הימים הם הגידים הדופקים (היוצאים מהלב לאברים) והלילות הם הגידים השקטים שאינם דופקים (החזורים אל הכבד והלב מהאברים). לפי זה יש שתי בחינות בגידים, שתי בחינות של **ססה**. באברים עצמם אין שתי בחינות, כמו שבידי יש 30 עצמות וכו'. יש סך הכל **רמח** אברים. הגדר של אבר הוא

"בקושי התיירו לדבר אפילו דברי תורה בשבת", עיקר השבת הוא דבקות המחשבה. חז"ל אמרו "אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד הן נגאלין". יש הרבה פירושים שפירוש "שתי שבתות" היינו שבת-חול-שבת, כמו שאמרנו על שוהים-מתפללים-שוהים. ה"משתוקא בתריין" היינו שתי שבתות, ואילו "מלה בסלע" היינו ששת ימי החול באמצע. דווקא "אמור מעט [ועל ידי כך] ועשה הרבה" בששת ימי החול ובשבת לגמרי שתיקה.

מכאן אפשר ללמוד ששתיקה כוללת גם נגון^ב, כמו שאמר הבאר מים חיים שאם היה לו חוש היה כל השבת רק מנגן, סימן שלא נכלל ב"בקושי התיירו לדבר". אף על פי ששומעים כלפי חוץ ניגון אמתי נשמר בפנים, ואפילו יותר מדבור "עס זינגט זיך" בדרך ממילא, באין ערוך יותר מ"אז נדברו" יש ניגון אמתי ספונטאני. כאן יש לומר, במאמר מוסגר, עד שאתה יודע ניגון צריך ללמוד אותו – לא סותר שאחרי שלמדת איזה נגון היטב הוא יכול להיות ספונטאני לגמרי. הניגון נכלל באותיות המחשבה, ב"חש". אם כן, כמו שיש חש-מל-מל, סוג מסוים של "שלם וחצי", שדווקא ה"מל" כפול, כך יש גם הפוך, חש-מל-חש.

שתיקה מייצרת דבור פעיל

יש עוד פירוש של אדמו"ר הזקן. בלקוטי תורה ראיתי רק פעם אחת שמפרש את "מלה בסלע משתוקא בתריין", בלקו"ת שה"ש, ושם מסביר שאלה מצוות עשה ומצוות לא-תעשה. במצוות עשה ממשיכים ועושים יחוד סובב וממלא. כלומר, עיקר חידוש מצוות עשה הוא

^ב ויש להעיר גם מדברי הרבי ר' בונים מפשיסחא על "הבוחר בשירי זמרה", שאדם האדם שר (זמר) הוא מקבל שכר גם על מה ששייר (ושתק בלי יכולת להביע בפה, "לבא לפומא לא גליא"), "בשירי" לשון שיר, היינו כאשר יש "מלה בסלע" או גם "משתוקא בתריין".

שאלנו למה כתוב "בסלע" ולא סתם 'באחד'. סלע¹⁷ הוא כמו הצור שמושה הכה קודם (ולא היה בכך חטא). הכאת הצור היתה בבחינת "מל" מלשון ברית מילה, לחתוך ולכרות את הערלה (צפרה), אשת משה רבינו, מלה את אליעזר בנם עם צור), אך הדבור לסלע היה אמור להיות בבחינת ה"מל" השני, לשון דבור, להמתיק את הדינים בשרשם, להמתיק את ה"צור" בשרשו. ככה מסבירים את "הצור תמים פעלו" – צריך לפעול שהצור יהיה תמים, כאשר יצאו ממנו מים חיים מכח אותיות הדבור מ-א עד ת (היינו סוד "ת-מים"). באברהם אבינו בבית המילה כתוב "התהלך לפני והיה תמים". בהלל, שאומרים היום, בראש חדש, כתוב "ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים" – מתוך הגבורה, הצור (ה"חלמיש צור"), מוציאים מים מתוקים, המתקה מינה וביה (בדרך כלל אש יוצאת מההכאה ב"חלמיש צור" אך כאן יוצאים מים חיים, מים מתוקים).

עוד פעם, בשביל דבור מתוקן, תיקון "מלת הלשון", בשביל להוציא את המלה הנכונה, מים חיים מהסלע, מהדינים, ההעלם וההסתור שיש בהתחלה, צריך "מילת המעור", ה"מל" הראשון לפני ה"מל" השני (קודם הסברנו, לפי סדר המשנה, שתיקון "מילת המעור" תלוי בתיקון "מלת הלשון", אך כעת מסבירים בכיוון ההפוך, שתיקון "מלת הלשון" תלוי בתיקון "מילת המעור", ודוק ש"הא בהא תליא". כל

עצם-גידיים-בשר-עור. נמצא עוד פירוש מכוון ל"מלה בסלע [מצות עשה] משתוקא בתרין [מצות לא-תעשה]".

"מלה בסלע משתוקא בתרין" ביחס להכאת

הסלע

המפרשים שואלים מה היא המלה "סלע", למה משתמשים בדימוי זה כאן? היה אפשר לומר שמלה באחד ומשתוקא בתרין, אם רוצים להשוות בין 1 ל-2. יש כמה ווארטים. יש פירוש נחמד, דרוש גמור, שמביא החיד"א¹⁸ בשם מפרשים, שאם משה רבינו היה מדבר אל הסלע, כמו שה' אמר לו, היה חוסך שני דברים – היה חוסך שכחה והיה חוסך מחלוקת בעם ישראל. כתוב שבגלל הכאת הסלע ירדה שכחה לעולם וגם מחלוקת. אם היה מדבר לסלע, "מלה בסלע", ולא מכה אותו, היה זוכה ל"משתוקא בתרין", חוסך שני דברים.

יש עוד פירוש ל"מלה בסלע משתוקא בתרין", שעל כל טפה שיורדת מלמעלה שתי טפות עולות מלמטה למעלה כנגדן. לפי זה "שתוק, כך עלה במחשבה לפני", שהשתיקה עושה עליה, ואז בדבור מרגיש שה' מדבר בפיו, יחוד יראה-נורא, שהוא עיקר אצל רמ"מ – היראה מכך שלא אתה מדבר אלא ה'. כדי לזכות לדבור כזה צריך "משתוקא בתרין", שתי טפות עולות, לכל טפה שיורדת.

¹⁷ סלע במספר קדמי = 685 = השראה חוה = 5 פעמים 137, מוצא, ה מוצאות הפה. "אמור מעט ועשה הרבה" = 959 = 7 פעמים 137, יחד = זה פעמים 137 = "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". סלע ("מלה בסלע") במילוי = 324 = חי ברבוע, וביחד עם סלע (פשוט) = 484 = 22 (אותיות האלף-בית) ברבוע. וביחד עם מילוי המילוי (1144) = 44 פעמים 26, הוי' פעמים הוי' (במילוי) = 44 (2 פעמים 22, אותיות כפולות) פעמים 37, הבל להב הלב.

¹⁸ חומת אנ"ך במדבר כ, יג וז"ל:

פירשו הראשונים דעל ידי הכאת הסלע גרם השכחה והיה מחלוקת וכמו שפירשו רבני אשכנז דרך הלצה מלה בסלע משתוקא בתרין כלומר אם היה דיבור בסלע ולא הכאה וזהו מלה בסלע. אז היה משתיקא בתרין דלא היה שכחה ולא ה' מחלוקת והיו לאחדים וז"ש משתוקא בתרין.

נמצא שברית מילה היא בעצם הממוצע המחבר את דרך ארץ לתורה, וכידוע הכלל ששרש כל ממוצע המחבר גבוה יותר משני הדברים שהוא מחבר, והוא גם מתחלק לשתי בחינות כאשר כל בחינה נאחזת בקצה אחד משני הקצוות שהוא בא לחבר. והרמז: **דרך ארץ מילה = 600, מילה תורה = 696**, וביחד $1296 = 36$ ברבוע $= 6$ בחזקת 4, כאשר ממוצע כל בחינה = **חי** ברבוע, ודוק. אמרתי לאבא של הילד שמברית המילה כבר שלב חשוב מאד שצריך ללמד את הילד תורה. מה שהילד עשה ברית מילה כבר נקרא "שמעשיו קודמים לחכמתו".

המילה בסדר הגיון

כל הענין שאסור לכוון כשקוצצים את הבהרת לטהר את הצרעת גם מוסבר באריכות אצל ר' מיכאל פארשלגר. יש שם שלשה דרושים על ברית מילה – הראשון שמילה היינו תיקון עולם וסוד הישיבה, השני שאסור לכוון כשקוצצים את הבהרת, והשלישי לגבי גרות, שיין למהפכה הרביעית. מוסבר שם באריכות על שלשה דברים שמכניסים את הגר לישראל – מילה, טבילה והרצאת דמים (בזמן בית המקדש). "מל ולא טבל" לא נכנס עדיין לקדושת ישראל, אך החידוש שהמילה כבר מבדילה אותו מטומאת אומות העולם וכבר נכלל ב"יחי עמך" שכתוב על גר תושב. אסור לתת מתנת חנם לגוי, אבל אחרי שמל, אף על פי שלא טבל, כבר מותר. המילה היא בעצם פרישה מהגויי שקייט והטבילה כניסה לקדושת ישראל – היה על כך שיעור לפי לקוטי הלכות בסוכות.

יש בזה גימטריא יפה – **מילה, טבילה, הרצאת דמים** – שוה **עולם-שנה-נפש** (931 = 49, 7 ברבוע, פעמים 19, **חזה**, היינו תיקון ה"לב טוב" של **חזה**, וכידוע שכל המציאות הנבראת נכללת בנשמת חזה, "אם כל חי").

דקוב"ה בכולהו עלמין"). זו המלכות, שהעבר עושה אתכפיא וכך עובד את המלך. אברהם, שהוא חסד, הפר כל התורה – אפילו עירוב תבשילין – חוץ מברית מילה, שאסור "להפר ברית" ועל כן חכה עד שנצווה מלמעלה, בחינת "אמת ליעקב" (ראה אגה"ק על "תתן אמת ליעקב").

"דרך ארץ [בתשמיש] קדמה לתורה

[במילה]"

הכל שיין ל"דרך ארץ קדמה לתורה" בגימטריא "אשה כי תזריע וילדה זכר", כי הסברנו שברית מילה ("וביום השמיני ימול בשר ערלתו") היא "אמת ליעקב", עמוד התורה, והיא באה בעקבות "אשה כי תזריע וילדה זכר". יש פירוש ש"דרך ארץ" היינו הזיווג, מה שאיש ואשה נזקקים זל"ז מצד הטבע (אצל יהודי שתקן את "מילת המעורר" זה אכן "טבע שני" בגימטריא אמת כנודע). אחר כך "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" זה כבר תורה לשון הוראה, אומרים לך מה צריך לעשות. על פי פשט, "אשה כי תזריע וילדה זכר" אינו מצוה אלא סיפור דברים, ואילו "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" זה כבר מצוה ולא רק סיפור דברים.

אם כן, יש שתי בחינות דרך ארץ. יש "דרך ארץ קדמה לתורה", להוראה של "וביום השמיני ימול בשר ערלתו", ויש מה שברית מילה עצמה היא עדיין בגדר "דרך ארץ" ביחס ל"אמת ליעקב" שתתגלה כתורת יעקב, ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל", כאשר הילד יתחיל ללמוד תורה. כמו שברית המילה היא הכנה לרשת את ארץ ישראל כך היא הכנה ללמוד תורה (בפרט, ללמוד תורת ארץ ישראל, מוחין דאבא, עיקר בחינת "אמת ליעקב" [אותיות יעקב לא מת, "ימותו ולא בחכמה"] – לכן על האבא דווקא מוטלת המצוה למול את בנו, כנ"ל).

שהשבת היא בחינת העולם שבזמן. לפי זה גם ברית המילה היא זמן, כי יש לה זמן – "ביום השמיני", שהוא "יום אחד" – רק שהיא הנפש שבזמן. כל השלשה הם זמן.

אם כן, מילה היא כנגד "יום אחד" – דבר ראשון למול. אחר כך טבילה היא בפירוש "מקום אחד", שהרי כתוב "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה", כלומר ש"מקום אחד" הוא "מקוה המים", מקוה. מכאן לומדים הסדר, קודם מילה ("יום אחד") ואז טבילה ("מקום אחד"). בסוף "והיו לבשר אחד" והיינו נפש, "הרצאת דמים" – קרבן שהוא הקרבת הנפש. בעצם יוצא מהדרוש הזה שבזמן הזה, כשחסר בית המקדש ואין הרצאת דמים, חסר התיקון בממד הנפש. תיקון ממד הזמן ותיקון ממד העולם ישנם על ידי מילה וטבילה. חסר ה"בשר אחד" על ידי הקרבת בשר הקרבנות (ומה שאינו מעכב את הגיור היינו מה שהוא מופיע בסיפור השני של מעשה בראשית ולא בסיפור הראשון, ודוק).

מכאן יוצאת הקבלה יפה לשלשת ה"אחד" במעשה בראשית – "יום אחד", "מקום אחד", "בשר אחד": ידוע שיש פירוש ל"וביום השמיני ימול בשר ערלתו", שאם נולד ב"יום אחד" למעשה בראשית – כמו שכל העולם נולד באותו יום, "זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון", אדם הראשון נולד ביום ששי אבל "זכרון ליום ראשון" – ברית המילה היא ב"יום אחד" הבא, שהוא גם "יום השמיני". זה אומר ש"יום אחד" שייך בעצם לפעולת המילה. מכאן נלמד, בדרך אגב, שמצות מילה היא בסוד "שנה", האחדות של ה' בממד הזמן, "יום אחד". היוונים רצו לבטל מאתנו שלש מצוות שסימנן **חשמ**(ונאי) – **חדש**, **שבת**, **מילה**. אנחנו אוהבים להביא את השפת אמת שאומר שהיוונים הכחישו את החידוש בעולם-שנה-נפש, חידוש העולם הוא שבת, חידוש הזמן ראש חדש וחידוש הנפש ברית מילה. כעת אומרים שהכל נמצא בתוך הזמן, ה"שנה". ודאי הקשינו גם על השפת אמת עצמו, שלכאורה גם שבת היא זמן, כמו ראש חדש, רק צריך לומר

י"א אייר ע"ז - ירושלים

פרצוף יצחק אבינו

שיעור חדש אייר באנגלית

א. פרצוף יצחק אבינו | ג. נשמות זכריות, נשמות נקביות ותהליכי שינוי | ג. שאלות ותשובות

שיצחק בימי חייו הוא חופר בארות, בהם המים החיים עולים מן התהום (המסמל את הלא-מודע בנפש), מלמטה למעלה, כמו שהלב מתעורר לעלות מלמטה למעלה. אברהם הוא "אור ישר" ויצחק הוא "אור חוזר", הם משלימים אחד את השני³, האבא והבן.

אם מחפשים הקבלה לכך בחדשי השנה הרי אלה שני החדשים הראשונים, ניסן ואייר: חדש ניסן הוא חדש של גילוי והארה מלמעלה, כאשר גם בלי שעשינו משהו שמצדיק או מזכה אותנו ה' גואל אותנו. חדש אייר, בו אנו נמצאים, הוא חדש של עבודה, של תיקון מדות הלב. סופרים את ספירת העומר ובכל יום מתקנים מדה אחת מסוימת משבע מדות הלב שמתכללות זו בזו, שבע פעמים שבע, ארבעים ותשעה ימים. כל העבודה הזאת היא פיקוח דייקני עם הרבה בקורת עצמית שהלב יתוקן – זה מתאים בעיקר לדרך העבודה של יצחק.

זה מתאים לפי מה שכתוב בקבלה שתיקון הלב הוא דרך התבוננות. לכל חדש יש חוש

א. פרצוף יצחק אבינו

אברהם ויצחק – ניסן ואייר

בחדש^א האחרון למדנו והתבוננו על אברהם אבינו, האב הראשון, שנקרא גם "אב המון גוים". הוא הפיץ לכל העולם את האמונה באל-המון לשון אמונה ו"אב המון" אותיות (באמונה), במגמה להביא משיח^ב. אחרי הרבה שנות נישואין – כששרה אשתו היתה בת תשעים ואברהם בן מאה – נולד להם בנם היחיד, יצחק אבינו.

ההבדל הרוחני בין שני האבות הראשונים, אברהם ויצחק, הוא שאברהם התחיל להאיר אור ישר, גילוי מלמעלה, והענין של יצחק הוא אור חוזר, התגובה הרוחנית לאור הישר של אביו. שלא כמו התגלות האור של אביו, יצחק מעורר התעוררות רוחנית שלא יודעים מאיפה היא באה – לא אור מבחוץ – התעוררות ספונטנית, משהו שקורה בתוך הלב שלי וגורם לי לחפש את ה' ולעלות אליו. זו הסבה לכך

³ אור ישר אור חוזר = 1145 = 5 פעמים 229 שעולה אהבה יראה – שתי המדות של אברהם ויצחק – פנים ואחור. במספר קדמי, אור ישר אור חוזר = 4459 = 13, אהבה, פעמים 343 (גבורות גשמים, מדת יצחק, התגברות החסדים, המים, של אברהם, "כנף" האהבה, על ידי "כנף" היראה), ³, 7, סוד [ואהביו (מדת אברהם)] כצאת השמש בגבורתו [מדת יצחק] "שבעתים כאור שבעת הימים". והוא עולה 7 פעמים "יראת הוי"."

^א נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

^ב אברהם הוא אבי 'המהפכה הרביעית', שהרי הוא קורא לכל הגוים ("ויקרא שם") ומזמין אותם לבוא, לשמוע את אמת התורה ולהתגייר. כשאברהם מלמד את הגוים אמונה הוא מוליד אותם מחדש, עד שהם הופכים להיות בניו ממש, על דרך "כל המלמד בן חברו תורה... כאילו לדרו".

שאברהם ישחוט אותו, אבל זהו היה הנסיון האחרון והגדול עבור האבא והבן.

הסיפור הזה נקרא בתורה "עקדת יצחק" – אף שזהו הנסיון הכי קשה, העשירי, של אברהם אבינו, אבל הוא נקרא על שם יצחק דווקא "עקדת יצחק", במדה מסוימת אצלו נדרשה יותר מסירות נפש מאצל אביו. אבא שלו הצטווה ישירות מה', הוא שמע זאת מה', ואילו הבן יצחק היה צריך להאמין בנבואת אביו עד כדי הנכונות למסור את נפשו כי אביו אמר שזה מה שה' אמר לו.

התקשרות יצחק לאברהם כ"אב הרחמים"

יש שני ביטויים ביחס לה' בתפלות ימים נוראים. קוראים לה' "אב הרחמן", אבל בתפלות היותר גבוהות, כמו מוסף ונעילה, לא אומרים "אב הרחמן" אלא "אב הרחמים". מה ההבדל בין "אב הרחמן" ל"אב הרחמים"? בקבלה וחסידות כתוב ש"אב הרחמן" הוא מדרגה של אבא – אבא הוא חכמה. מקור כל הרחמים בכתר, מעל החכמה, אבל הרחמים נמשכים מהכתר לחכמה, הם מתבטאים דרך האבא, בטבע האבא לרחם על הבן שלו. אם אני קורא לה' "אב הרחמן" הכוונה שה', כמו אבא – יותר מאבא גשמי, אבל בסופו של דבר הוא – מרחם כמו אב על בניו, הרחמים עוברים ממקור יותר גבוה אך דרכו. אבל אם קוראים לה' "אב הרחמים", אין הכוונה שהרחמים נמשכים בו ועוברים דרכו כמו אבא, אלא שהוא האבא של הרחמים, השרש של הרחמים – הוא מעל הרחמים, זו מדרגה אחרת של אבא, שמעל הרחמים שבכתר עצמם, הוא מקור שמוליד את הרחמים. לכן בתפלות הגבוהות יותר, כמו נעילה, קוראים לה' "אב הרחמים".

למה אומרים זאת כעת? כי אברהם הוא "אב הרחמן", אבל האמונה וההתקשרות של יצחק לאביו בעקדה, "עקדת יצחק" – עד כדי שהאבא אומר, או אפילו רק רומז, שה' רוצה שיקריבו אותי, רוצה את מסירות הנפש שלי,

בספר יצירה, והחוש של חדש אייר – חדש שבכולו, מהתחלה עד הסוף, סופרים את העומר – הוא חוש של מחשבה עמוקה, חוש העיון. ההתבוננות העמוקה היא לא גילוי אור שבא מבחוץ אלא חפירה בעצמי, חפירה בלב שאני עושה כדי לחשוף ולתקן את עומק הלב שלי. הכלי לעבודה הזו, החוש של החדש הזה, הוא ההתבוננות. במח ההבדל בין אברהם ליצחק הוא שאברהם הוא המח הימני, הארת אור מלמעלה, כברק המבריק, גילוי חדש, ויצחק הוא המח השמאלי שענינו התבוננות ועיון, ודרך ההתבוננות הזו יום אחרי יום מגלים את המדות הטובות של הלב וכך מתקנים את הלב.

זו רק הקדמה פשוטה למה הולכים היום להתבונן בדמותו ואישיותו של נשמת יצחק אבינו, האב השני, כפי שעשינו בחדש הקודם לגבי אברהם אבינו, הראשון באבות.

כמו תמיד, נתבונן דרך המדרגות השונות של הנשמה שמקבילות לערוצי האור דרכם ה' ברא את העולם, הספירות העליונות מכתר עד מלכות, ונראה איך הן משתקפות בנשמת יצחק אבינו לפי התורה, בעזרתם הטובה של המפרשים הקלאסיים, של חז"ל ובעיקר של הקבלה.

כתר: מסירות הנפש ו"אחליפו דוכתייהו" בעקדה

מסירות הנפש של יצחק בנסיון העקדה

הכתר של נשמה יהודית הוא כח מסירות הנפש – למסור את הנפש בפועל עבור ה'. מאד ברור איפה מסירות הנפש מופיעה בחיי יצחק אבינו, כי הוא הסכים למסור את נפשו פשוטו כמשמעו – הוא ידע שאביו הולך להעלות אותו לקרבן והסכים לכך, פשט את צווארו לשחיטה, להיות עולה תמימה לה'. אנחנו יודעים שבסוף זה לא קרה, קוראים בתורה שה' לא רצה

לכתחילה, יצחק היה צריך להגיע למדה הפוכה – לאהבת ה' מוחלטת. לעומתו, לאברהם ה' אומר, אחרי שאומר לו שלא התכוון באמת שיהרוג את בנו, הכל רק נסיון והתכוון רק שיעלה אותו להר ולמזבח ויוריד אותו, ואז אומר לו "עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה". הנסיון של אברהם היה להגיע לתכונה של בנו והנסיון של יצחק היה להגיע למדה של אביו (בסוד הנאמר בבשורת הגאולה על ידי אליהו הנביא, "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם").

בספירת העומר אנחנו מתבוננים בהתכללות של מדות הלב זו בזו, בעזרת הכח של המח. השבוע הראשון מתחיל בהתכללות גבורה שבחסד והשבוע השני בהתכללות חסד בגבורה. אבל כאן מדובר על התכללות לא מכח המוחין אלא מכח העל-מודע של הנפש. הכח של ההתכללות שמדובר עליה כאן הוא "אחליפו דוכתייהו" – אם אתה במקום רוחני אחד, במדה אחת, הכח להגיע למקום ההופכי בא מהכתר, מהעל-מודע.

כתר – "קדקד"

זה הכתר של נשמת יצחק – מסירות הנפש המוחלטת שלו, למעלה מטעם ודעת, שהתגלתה בעקדת יצחק. יצחק לא שמע בעצמו מה', והצווי הזה של ה' מנוגד מאד ל'אופי' של ה' הרחמן, שאפילו לגבי רשע לא יחפוץ ה' במות הרשע "כי אם בשוב הרשע מדרכו וחייה", וכל שכן לגבי צדיקים עליהם נאמר "יקר [קשה הדבר] בעיני הוי' המותה לחסידיו" (וכל התורה

וזה מספיק עבורו כדי לפשוט את צווארו לשחיטה, שאביו יעלה אותו לעולה כליל לה' – היא מדרגת "אב הרחמים". הוא מתייחס לאביו כמקור של הרחמים, ולא רק כאב רחמן. נראה בהמשך שיצחק הוא הדוגמה הראשונה בתורה לילד שבתחלה קרוב יותר רגשית לאמא שלו מאשר לאבא שלו, ילד של אמא (mommy's boy) – הוא הדוגמה הראשונה לכך בתורה – כפי שנאמר בבשורת לידתו על ידי המלאכים "והנה בן לשרה אשתך". כך הוא עד העקדה, אבל לפני שהוא התחתן אומרים לבן ובתואל, אביה ואחיה של רבקה, "ותהי אשה לבן אדניך" (מעין שהמלאכים קבעו שהוא בן של אמא ושני רשעים העידו שהוא הפך להיות בן של אבא). עבורו הנסיון של העקדה היה להזדהות עד כדי כך עם אביו עד שדרכו מתגלה המדרגה הגבוהה של "אב הרחמים", האבא שלמעלה מהאבא.

"אחליפו דוכתייהו" בעקדה

לא רק שיצחק הוא ילד-של-אמא¹ מלידה, אלא כתוב שיש לו נשמה דנוקבא – הוא ילדה בגוף של זכר. כל עוד הוא ילדה בגוף של זכר הוא לא יכול להתחתן וללדת ילדים. כדי שיוכל להתחתן וללדת ילדים הוא צריך לעבור שינוי רוחני, מטומורפוזה, והשינוי הזה נעשה ברגע עקדה – נשמת הילדה עלתה למעלה והוא קבל נשמה של זכר, כמו שנסביר יותר בהמשך א"ה. בכל אופן, מה שמדברים בקבלה וחסידות שסוד עקדת יצחק הוא התכללות המדות של אברהם ויצחק, שכל אחד מגלה בעצמו את השרש של השני. אברהם הוא אהבה ויצחק הוא יראה². כדי להיות מוכן למסירות נפש

בעז הוא משרש אברהם ("איש חסד") ואילו רות היא משרש יצחק ("אשה יראת הוי'") [איש חסד ועוד "אשה יראת הוי'" = 1326 = אהבה פעמים אמונה = "ישא הוי' [לשון נישואין] פניו אליך וישם לך שלום [שלום בית]"]. אברהם = בעז ועוד 169, אהבה ברובע. רות = יצחק ועוד 398. ההפרש בין 169 ל-398 = 229 = אהבה (מדת אברהם) יראה (יצחק).

¹ ילד-של-אמא = יצחק יצחק.

² אברהם-אהבה יצחק-יראה = 685, מספר ההשראה ה-חיה (19) ברובע ועוד 18 ברובע = 19 ועוד 18 = הבל), שרש נשמת יצחק דווקא, כמו שיתבאר. 685 = 5 פעמים 137, הגיל של אברהם בעקדה. 685 = בעז רות –

התורות שלו שהאבא של הסדר הוא אברהם אבינו (אברהם מלשון אב) וארבעת הבנים הם בעצם שני בנים ושני נכדים שלו ("בני בנים כבנים") – הסבר מאד יפה. הוא אומר שהבן החכם הוא יצחק, הבן הרשע הוא עשו, הבן התם הוא יעקב, שהרי התורה אומרת בפירוש "יעקב איש תם", ואולי הכי מפתיע מהכל, הבן שאינו יודע לשאול הוא ישמעאל. אז אפילו שיצחק הוא ארבע פעמים **בן**, כולל את כל הבנים, הוא בפרט הבן החכם¹.

פסוקי "בן חכם"

איפה מופיע הביטוי "בן חכם" בתנ"ך? הוא חוזר שלש פעמים. שלשת האחרים – "בן רשע", "בן תם", "בן שאינו יודע לשאול" – הם לא ביטויים מפורשים בתנ"ך. אבל "בן חכם" מופיע שלש פעמים, כולן במשלי, פעמיים זהות – "בן חכם ישמח אב". המלה "ישמח" היא גם צירוף אותיות **משיח**, כידוע. פעמיים כתוב "בן חכם ישמח אב" ופעם אחת כתוב "בן חכם מוסר אב" – הוא מקבל ברצון מוסר מאביו, לומד ומיישם אותו. בפסוק אחר במשלי כתוב "שמע בני מוסר אביך" – מוסר הוא האתיקה הרוחנית שהאב מלמד את בנו. מיהו בן חכם? מי שלוקח היטב את המוסר הזה, ועליו כתוב "בן חכם מוסר אב"². אם כן, כל הפסוקים של "בן חכם" רומזים בפירוש ליצחק.

¹ **בן** = אליהו, **חכם** = הנביא. אליהו הנביא מבשר "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם". מכח ה"בן חכם" להשיב את לב כל ארבעת הבנים לאבינו שבשמים.

² "בן חכם ישמח אב" = 481, מספר ההשראה של 16 שעולה 13 פעמים 37. "בן חכם מוסר אב" = 429 = 13 פעמים 33. ביחד, שני הלשוניות עולים 910 = 13 פעמים 70, החצי של 1820, "סוד הוי" ליראיו ובריתו להודיעם".

כולה היא "תורת חיים", ובשמירת מצות התורה "וחי בהם").

עוד נקודה: האריז"ל מביא שיצחק בגימטריא **קדקד**. קדקד הוא כתר. פעמיים **קד**, הפוך הוא **דק** – פרצוף הדעת של אתב"ש. דווקא פרצוף הדעת של אתב"ש, **דק**, "הדק היטב היטב הדק" ("דק מן הדק" הוא כינוי אצל הראשונים לקב"ה, כמבואר במ"א), במילוי, **קוף דלת**, שוה **כתר**. חלק המילוי של יצחק בלבד שוה **כתר** (יוד צדיק חית קוף). לכן יצחק עם המילוי הוא סוד "צפנת פענח", שמו של יוסף הצדיק – צפנת בגימטריא **כתר**, חלק המילוי, ו-**פענח** בגימטריא **יצחק**, השרש. יצחק עולה ד"פ **בן** ו"צפנת פענח" עולה ד"פ אור. "קדקד" מופיע בברכת יוסף דווקא – גם ברכת יעקב ליוסף וגם ברכת משה ליוסף. יוסף מקבל מסבו, יצחק, את ה"קדקד". היום משתמשים במלה קדקד בכמה משמעויות – בגיאומטריה הוא הנקודה העליונה באיזו צורה, בצבא הוא המפקד, בחברה הוא הבוס. כל המשמעויות האלו שייכות ליצחק.

חכמה: "בן חכם ישמח אב"

יצחק בארבעת הבנים

קעת נעבור לחכמה של יצחק – הכח המודע הראשון של הנשמה. אנחנו באים מפסח בו "כנגד ארבעה בנים דברה תורה" בהגדה בליל הסדר. מיד רואים כאן רמז ליצחק, כי ארבע פעמים **בן** עולה בגימטריא יצחק – **בן** הוא הערך הממוצע של כל אות בשם יצחק, שהוא הבן היהודי הראשון ("יצחק בן אברהם"). יצחק הוא הבן האולטימטיבי, הכולל את כל ארבעת הבנים – **בן-בן-בן-בן**. אבל בפרטות מה מקומו של יצחק בין ארבעת הבנים?

יש תורה מפורסמת של רבי נחמן מברסלב – שהיום המיוחד שלו בספירת העומר (כפי שהוא אמר בעצמו) היה אתמול, בשבת, **נצח שבנצח**, בגימטריא **נחמן שבנחמן**. הוא אומר באחת

שרש נשמת יצחק – גבורה דעתיק המלובשת בחכמה דאריך

בכל אופן, ליצחק יש חכמה. בקבלה, השרש האמיתי של יצחק הוא הגבורה של הממד הפנימי של הכתר – הגבורה דעתיק יומין, המתלבשת, כנשמה בגוף, בתוך מוחא סתימאה, החכמה של הממד החיצוני של הכתר (אריך אנפין), "כח המשכיל" שממנו באות הברקות החכמה במודע. העל-מודע הוא חשוך¹, מאיפה באות ההברקות? מקור הברקים ש'נורים' מהכתר למודע הוא משרש נשמת יצחק.

גם בשרש הכי גבוה (בפנימיות הכתר) יצחק הוא גבורה ואברהם הוא חסד. מבואר בחסידות שבנפש, פנימיות הכתר (עתיק יומין) היא תענוג, עצם תענוג החיים שבעל-מודע של הנפש. חיצוניות הכתר (אריך אנפין) היא רצון שמלביש את התענוג (ככלל, האדם רוצה מה שגורם לו תענוג). הגבורה של התענוג מתלבשת בחכמה של הרצון. שוב, עתיק (פנימיות הכתר) הוא עצם תענוג החיים, התענוג העל-מודע, אבל גם בו יש כל את הספירות והגבורה של תענוג זה היא הנשמה של החכמה הסתומה שבחיצוניות הכתר (רצון) שירה לחכמה הגלויה את ההברקות. יש משהו לחשוב עליו... בכל אופן, במושגי הקבלה זהו השרש האמתי של יצחק אבינו, וזו הסבה שהוא אדם באמת חכם, "בן חכם" – הוא מגלה את החכמה הנסתרה (הח"ן) של הכתר.

בינה: "צחק עשה לי אלהים"

מה פירוש השם יצחק? צחוק. כשאברהם שמע על לידת יצחק הוא צחק וכך גם אמו – ההורים צחקו והם קראו לבן יצחק על שם

להושיב "בן רשע" (עשו) ליד "בן חכם" (יצחק) שאוהבו

ארבעת הבנים מכוונים גם כנגד אותיות שם הוי' ב"ה – "בן חכם" הוא כנגד האות י, לכן הוא גם כולל הכל. הבן החכם עושה את אביו שמח – אם הוא יצחק האבא הוא אברהם, יצחק משמח את אברהם. אבל את מי יצחק אוהב? את עשו, "ורבקה אוהבת את יעקב" אבל "ויאהב יצחק את עשו". עשו הוא הבן הרשע. הרבה פעמים שואלים למה בהגדה הבן הרשע סמוך לבן החכם? לפי המדרגות הרוחניות הבן הרשע הוא הכי נמוך, הכי רחוק מהבן החכם – רוחנית הוא אחרון, לא שני – אבל מאיזו סבה בעל ההגדה שם ראשון את הבן החכם ומיד אחריו את הבן הרשע, כך מושיבים את הילדים ליד שלחן הסדר.

אחד ההסברים המפורסמים בחסידות הוא שמושיבים את הבן הרשע ליד הבן החכם כדי שיוכל להשפיע עליו השפעה טובה, הוא יכול להחזיר אותו שיהיה בעל תשובה, שישוב אל ה'. אבל כעת, לפי רבי נחמן, יוצא תוספת הסבר עוד יותר לעומק – יצחק משמח את אביו, אבל הוא אוהב את עשו, הבן החכם אוהב את הבן הרשע. זו סבה יותר יסודית להושיב אותם אחד ליד השני – אם אתה באמת אוהב מישהו, אתה באמת תוכל לקרב אותו. לא די בכך שאתה חכם ותוכיח לו שצריך לעשות תשובה, לא מספיק להיות חכם – צריך באמת לאהוב אותו. הבן הרשע הוא הבן הנבחר בעיני יצחק, ואז יש סיכוי אמתי שהוא יצליח – גם אם בשנים שעברו הוא לא הצליח, שהשנה הוא יצליח – להחזיר את עשו בתשובה, תשובה מאהבה מתוך כך שהמשיב בתשובה עושה זאת מתוך אהבה (היינו פירוש חדש ל"תשובה מאהבה", שהשב מרגיש כמה שהמשיב אוהב אותי, הן אם המשיב הוא חבר או רב בשר ודם הן אם מדובר בקב"ה שמעורר אותי לעשות תשובה).

¹ יצחק ועוד "בן חכם" = חשך – "ישת חשך סתרו", היינו חשכת החכמה הסתומה שבכתר ("ישת חשך סתרו" = כד צירופי יונה, גלגול יצחק, כמו שיתבאר).

יצחק מצחק את רבקה אשתו". זה אומר משהו מאוד מיוחד על היחוד של יצחק ורבקה.¹³

נחזור: יש ביחוד משמעות של דעת – הוא מדרגה של דעת, כי דעת פירושה יחוד (הכח הפנימי של ספירת הדעת בנפש הוא יחוד) – אבל לא הייתי חושב שצחוק פירושו יחוד. זו לא הפתעה שיחוד מכונה דעת, אבל כן ההפתעה הגדולה שיחוד מכונה צחוק – הפתעה שקשורה למהותו של יצחק, ליחוד של יצחק ורבקה.¹⁴

היחוד של "יצחק מצחק את רבקה" הוא מאוד מיוחד, רומז ליחוד העתידי של איש ואשה כאשר הם "שוין בקומתן", מה שיהיה כאשר משיח יבוא (גם ביאת משיח היא לשון "כי יקח איש אשה ובה אליה", אך אין כאן תאר מיוחד מחודש כמו "ידע" או "מצחק". יש גם לשון בעילה וגם לשון שכיבה¹⁵, כולם על פי הפשט, ודוק).

הצחוק. שם מאוד מיוחד. אם באנגלית יקראו לילד צחוק, laugh, זה ישמע מאוד מוזר, יצחקו עליו כשיגדל, הוא צחוק גדול. אבל זהו פירוש השם יצחק.

לאיפה שייך השם הזה בקבלה? מוחין דאמא, הספירה הבאה – בינה – בה כתוב "אם הבנים שמחה". אברהם צחק ואז גם שרה צחקה. מי צחק יותר? שרה. להפוך לאמא, ללדת בת תשעים, זה צחוק – כזה תענוג שאדם לא יכול לדמיין, לא יכול להכיל, והביטוי לו הוא צחוק גדול, אין סופי. העובדה שיצחק הוא לשון צחוק היא הבינה בנשמה שלו. יש משהו בתכונה הזו שהיא עצמית יותר מהאחרות – היא השם שלו. כל אחד מההורים שלו צחק, וכשקראו לו יצחק שרה אמרה "צחק עשה לי אלהים" – אם ה' עשה לי צחוק, אני קורא לילד צחוק.

דעת: "יצחק מצחק את רבקה אשתו"

יחוד – ידיעה וצחוק

יותר מדהים, כשיצחק התחתן – גם זה היה נס, כי כפי שאמרנו קודם הוא נולד נקבי ונזקק לנס כדי להתחתן – היחס שלו לאשתו מתואר בתורה בלשון צחוק, היחוד שלהם נקרא צחוק, "והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו". יש עוד מלה בתנ"ך שמתארת יחוד בין איש לאשתו. פעם ראשונה היא בתחלת התורה, בין אדם לחוה – "והאדם ידע את חוה אשתו". יש עוד מקום אחד בתנ"ך בו יחוד איש ואשה מכונה דעת, לא בחמשה חומשי תורת משה, אלא בתחלת ספר שמואל, על אלקנה וחנה, הורי שמואל הנביא – גם שם כתוב שאלקנה ידע את חנה ("וידע אלקנה את חנה אשתו"). אלה שתי המלים המיוחדות בתנ"ך שמתארות יחוד איש ואשה, פעמיים "ידע" והביטוי הנוסף הוא "מצחק" שכתוב ביצחק. רמוז בשם שלו, "והנה

¹³ שלשת הפסוקים: "והאדם ידע את חוה אשתו" "והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו" "וידע אלקנה את חנה אשתו" עולים 1547 = 7 פעמים 13 פעמים 17 = "אשרי יושבי ביתך עוד יהללך סלה" = שם הוי' ב"ה יחד עם זך מילוייו (שעולים 1521, 39, "הוי' אחד", ברבוע).

¹⁴ גם אשת פוטיפר משתמשת בלשון זה: "בא אלי העבד העברי אשר הבאת לנו לצחק ביי" (ראה פירוש הרשב"ם על "והנה יצחק מצחק וגו'", שקודם כתוב "לצחק ביי" ואח"כ כתוב "לשכב עמי", אך מזה גופא לומד החזקוני אחרת, שהצחוק הוא לפני הבעילה, עיי"ש. וראה אור החיים הק' וראה הכתב והקבלה שראה בראיה שכלית, ומתאים, בפנימיות, למה שמבואר כאן שיחוד יצחק ורבקה המתואר בלשון צחוק היינו בחינת דעת עליון ששרשו בעל-מודע, בשעשועים העצמיים, וד"ל). וי"ל שאשת פוטיפר הרגישה את שרש הסבא יצחק ביוסף (כמו שבהרבה ענינים יוסף דומה ליצחק דווקא).

¹⁵ יש גם מה שנאמר בתחלת הבריאה (עוד לפני "והאדם ידע את חוה אשתו") – "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד". אך לא ברור לגמרי מה פירוש "ודבק". לפי התרגומים ורד"ק הוא לשון

המוסותרת בשתי אותיות "ת"). בשלשת עמודי העולם, עמוד התורה הוא יעקב, עמוד החסד הוא אברהם ועמוד התפלה היא יצחק. אחת הגימטריאות לכך הוא **שיצחק** ועוד **רבקה** שוה **תפלה**, אחד הפירושים של תפלה הוא יחוד, יחוד עם ה'. היחוד עם ה' משתקף ביחוד של יצחק ורבקה.

שרש יחוד יצחק ורבקה בדעת עליון

כעת מדברים על המונח היחודי ליחוד של יצחק ורבקה, הצחוק, ששייך לעצם השם יצחק. דעת ובינה תלויים זה בזה – "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת". עצם שמו, יצחק, שייך לבינה וכח היחוד עם אשתו, שגם מתואר בלשון צחוק, הוא הדעת של יצחק. בכלל, מפורש בזהר חדש (כפי שמסביר האריז"ל) שזיווג יצחק ורבקה נקרא "חכם בבינה", יחוד ישסו"ת²² ששייך בכלל לבינה (לעומת זיווג אברהם ושרה אמנו, שהוא יחוד או"א עילאין, ששייך בכלל לחכמה). לכן יצחק התחתן עם רבקה בגיל ארבעים, "בן ארבעים לבינה"²³ (בעוד ברבקה ניכר ש"בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש", כשהיתה בשלה לנישואין של בינה כבר בגיל שלש...).

נשים לב ש"יצחק מצחק את רבקה" אינו לשם לידת בנים, הפסוק נאמר לאחר לידת בניהם, לא כמו "והאדם ידע את חוה אשתו ותהר..." ו"וידע אלקנה את חנה ויזכרה הוי'... ותהר...". שהדעת היא דווקא כדי להוליד בנים,

²² אם כן, רבקה היא סוד התבונה ואילו יצחק הוא "איש תבונה", עליו נאמר "מים עמקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה", פסוק המתאים מובהק ליצחק חופר הבארות.

²³ בקבלה מוסבר ששתי האותיות הסתומות – ו-ס (ש"בנס היו עומדות "בלוחות) – הן תבונה ובינה, כך שבפרט בגיל ארבעים (ס) היה מוכן יצחק ליחוד ישסו"ת, יחוד עם רבקה-תבונה, ובגיל ס הוא נעשה אבא והעלה את אשתו להיות אמא (עילאה, בינה).

יחוד יצחק ורבקה – עמוד התפלה

יש גימטריא מפורסמת **שיצחק-רבקה** בגימטריא 515, **תפלה**. לכן יש רמז מיוחד בסידור, שמודגש במיוחד במחזור של הימים הנוראים, שישנן ארבע מלים עם האותיות הבולטות **יצחק** וארבע מלים עם האותיות הבולטות **רבקה** כי היחוד שלהם הוא התמצית של התפלה ("כפי ישרים תתרום, ובשפתי צדיקים תתברך, ובלשון חסידים תתקדש, ובקרב קדושים תתהלל" – **יצחק**, האיש, גלוי, בראשי תבות, ואילו **רבקה**, האשה, צנועה, באות השלישית של כל תבה, ראשית השרש

דירה, ולפי הרמב"ן, בהיות האשה "עצם מעצמי ובשר מבשרי", תחושה הירושה לכל גבר מאדם הראשון, ענינו שמייחד לעצמו אשה, לא כמו הבהמות והחיות שאין להן אשה מיוחדת (מפני שהנקבה לא נבראה מגוף הזכר). ולפי פירוש הגר"א, "ודבק באשתו" מורה על ענין בעלות ולא על מעשה אישות". ועל שכם נאמר "ותדבק נפשו בדינה" לא על עצם מעשה האישות. ולפי פירוש ההעמק דבר הוא מורה על אהבת האיש לאשתו כגופו. וגם אם נפרש "ודבק" על עצם הזיווג (וכן "והיו לבשר אחד" לפירוש הראב"ע) הוא כינוי כללי ולא נאמר ביחס לזיווג פרטי של איש ואשה מסוימים בתנ"ך (המפרשים חולקים אם אדם אמר פסוק זה או משה או רוח הקדש. גם למ"ד שאדם אמר פסוק זה הוא לא אמר את זה על עצמו ואשתו במיוחד שהרי לא היו לאדם הראשון אב ואם).

ורמז: "**ודבק**" ("ודבק באשתו") = 112 = 4 פעמים **יחוד** (הערך הממוצע של כל אות), ואילו "**ידע**" ("והאדם ידע את חוה אשתו") = 84 = 3 פעמים **יחוד** (הערך הממוצע של כל אות)! ביחד הם עולים = 196 = 7 פעמים **יחוד** (הסימן של הפסוק הראשון בתורה, "בראשית..."), שבו 7 תבות ו-28 אותיות) = **יד** (די, ראשי התבות של שני השרשים דבק ידע) ברבוע.

ויש לציין עוד רמז מכוון: "**ידע**" "**מצחק**" = "**שכב**". ה"שכב" הראשון בתורה הוא בהמשך ל"והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו" – "כמעט שכב אחד העם את אשתך". ועוד, "**והאדם ידע את חוה**" = "**מצחק**... **שכב**"!

כשאנו אומרים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" משתמשים במלה "אחד", אבל כתוב בחסידות שיש דרגה עוד יותר גבוהה, "יחיד", 'אחד ורק אחד'. מדרגה זו היא מדרגת האמונה של יצחק. אברהם מגלה ומלמד לכל העולם שיש ה' אחד, מונוטאיזם, אבל יצחק מגלה שיש ה' יחיד ומיוחד, אחד ורק אחד (ובזה הוא שולל את אמונת ישמעאל, כמבואר במ"א). ליצחק יש אשה אחת, ורק אחת, ארץ אחת, ורק אחת, וה' אחד, ורק אחד. זו תכונה ששייכת לחכמה, כי בעל התניא אומר בשם רבו המגיד ממעזריטש ש"אחד האמת" (יחיד) מופיע רק בספירת החכמה. כמו שאמרנו קודם, יצחק הוא "בן חכם ישמח אב" – כעת מובן יותר במה הוא משמח את אברהם. אברהם אומר ליצחק – אני למדתי את העולם רק שה' אחד, ואתה (שמשמח אותי מאד, שנשאת רק אשה אחת) תלמד את העולם שהוא 'אחד ורק אחד', יחיד.

אחרי שעברנו בקצרה את ארבע הספירות הראשונות של הפרצוף, כתר והמוחין, נגיע למדות הלב:

חסד: אהבות יצחק

שלוש האהבות המפורשות ביצחק

המדה הראשונה של מדות הלב היא אהבה. אמרנו שהמדה העיקרית של יצחק היא המדה ההפוכה, היראה, השמאל של הלב. האהבה היא הימין של הלב. בזמן העקדה הוא השיג מדרגה עליונה של אהבה, אבל אמרנו שהחלפה בין יראה לאהבה שהיתה בעקדה באה מהכתר, תלויה במסירות נפש. אבל השאלה היא האם יש לו אהבה פשוטה, האם הוא בחור-אוהב, האם יצחק אוהב דברים בטבעיות? באופן מפתיע, אצל יצחק יש ספקטרום של אהבה יותר מכל אחד בתורה – יש שלשה דברים שונים שכתוב שהוא אוהב:

בחינת "דעת תחתון", "דעת המתפשט", על מנת להוליד מדות בלב. לעומת זאת, הצחוק של יצחק ורבקה הוא בעצם "דעת עליון", "דעת הנעלם", עצם היחוד בין חכמה ובינה, ששרשו בשעשועים העצמיים של פנימיות הכתר⁷, ודוק (שעל כן יש כאן קשר לבינה, כנ"ל, וגם לחכמה, כדלקמן בפסקה הבאה).

ה"יחיד" ("אחד האמת") של יצחק – אשה אחת וארץ אחת

יש משהו מיוחד ביצחק, שלא כמו אברהם ולא כמו יעקב, שלא רק שהוא בשויון עם אשתו, אלא שהוא היחיד באבות שנושא רק אשה אחת ("אחת היא יונתי תמתי") – לא עוד אשה ולא עוד שפחה. הוא האב היחיד שיש רק אשה אחת בחיים שלו. זה דבר מאד חשוב ביחס ליצחק אבינו.

יש משהו ביצחק שהוא "אחד". אפילו שאביו אברהם נקרא "אחד", "אחד היה אברהם", אבל בנשמת יצחק יש משהו מאד מיוחד שהוא "יחיד", אחד ורק אחד. את הדבר הפשוט אמרנו כעת – שהוא נשוי לאשה אחת, יש רק אשה אחת בחייו, אבל יש עוד דבר 'יחיד' בחייו, גם שייך לספירת ההוד שלו ולספירת המלכות, שיש רק ארץ אחת בחייו. משהו מאד מיוחד שהוא כל חייו חי בארץ הנבחרת ואסור לו לצאת לחוץ לארץ. היו הכי גדולים בעם ישראל, החל משני האבות אברהם ויעקב, שהיו בעוד ארצות, יש שהגיעו לארץ הנבחרת (כמו אברהם) אבל היו – לזמנים קצרים או ארוכים – גם בחוץ לארץ. אבל יצחק הוא רק בארץ ישראל, ה' אומר לו שמכיון שהוא "עולה תמימה" חו"ל 'לא כדאי לך', "גור בארץ". בשבילך יש רק מקום אחד להיות בו. מקום אחד להיות בו ואשה אחת להנשא לה קשורים אחד לשני.

⁷ וראה עוד לקמן הערה כה.

דבר אצל יצחק הוא הפתעה – אתה מוכרח לצחוק כשאתה חושב על יצחק.

אם כן, יצחק הוא האוהב-הטבעי הכי גדול בתנ"ך, לא מוצאים אף אחד אחר בתנ"ך שאוהב שלשה דברים שונים – הוא אוהב את אשתו (הצדקת), אוהב את בנו (הרע) ואוהב אוכל טוב. הוא אוהב אמתי. כתוב באר"י בפירוש שיש לו כל כך הרבה אוהב כי הוא בן של אברהם, "ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק". כמה שהבן שונה מהאבא, לא יעזור...

גבורה: "פחד יצחק", מדת הדין ותיקון ראשו-של-עשו

"פחד יצחק" וחרדתו

כעת עוברים לגבורה, הספירה הבאה – היא הכי ברורה. הוא עובד את ה' ביראה. שלשת הדברים שהוא אוהב, שכבר אמרנו, אינם ה'. איך הוא מתייחס לה' בטבעיות? בעקדה הוא מגיע לאהבה מוחלטת, אבל בטבעיות מדת עבודת ה' של יצחק היא יראה, עד שה' נקרא ביחס אליו "פחד יצחק", הוא עובד את ה' באימה ורעה. כשהוא חושב שעשה טעות, בברכת יעקב במקום עשו, כתוב "ויחרד" – יש אצל יצחק משהו שהוא קרוב לרעה-חרדה. את הבעל שם טוב אנו מכירים כאוהב ה' ואוהב ישראל הגדול ביותר, אבל כתוב שהיתה לו כזו יראת ה' עד שמהרעד הפנימי שלו מים רעדו בכוס שעמדה בקצה החדר. הרעה והפחד האלו, "פחד אלהים", הם כמובן יסוד היראה הפשוט באישיות של יצחק.

חגי יצחק

גבורה נקראת גם מדת הדין, המשפט. יצחק שייך למשפט, הכח הרוחני שלו מופיע ביום הראשון של ראש השנה. אמרנו שחדש אייר שייך ליצחק אבינו, אבל היום המיוחד של יצחק הוא ראש השנה. השופר של ראש השנה בא

הוא הראשון בו כתוב שאיש אוהב את אשתו, "ויאהבה", יצחק אהב את רבקה אשתו, בפשטות. מסתמא אברהם גם אהב את שרה, אבל לא כתוב במפורש בתורה. הראשון שכתוב בו שאהב את אשתו הוא יצחק. אחר כך יעקב מאד אהב את אשתו רחל (ממבט ראשון), אבל זה היה משום שקבל מאביו דוגמה חיה של אהבת אשתו. אהבת אשתך באה מיצחק.

מה עוד? יצחק אהב את בנו. לא רק שהוא אהב את בנו הטוב, זה כבר כתוב אצל אברהם בעקדה, ה"אהבה" הראשונה בתורה ("קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק"), אלא שהחידוש של יצחק שהוא דווקא אהב את בנו הרע – לאהוב את הבן הטוב זה לא חידוש, אך אהבת הבן הרע היא באמת אוהב גדולה עד מאד (אהבה של מדת הגבורה, מדתו של יצחק), הוא ירע שהוא רע (כך מבואר בחסידות) ואף על פי כן אהב אותו מאד.

מה הוא עוד אוהב? אוכל טוב, מטעמים, "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי"¹⁰. למה הוא אוהב מטעמים? בספירה הבאה, גבורה, נראה שיצחק הוא יסוד האש – אברהם אביו הוא יסוד המים ויעקב בנו הוא יסוד הרוח, אבל הוא אש. מה אש עושה? אוכלת. הוא אוהב לאכול-לבער מזון, אבל רק אוכל טוב, רק מטעמים. כל

¹⁰ מטעמים = יצחק ע"ה. רבקה = אשה ע"ה. נמצא שמטעמים אשה = יצחק רבקה. מטעמים יצחק ע"ה) = הדר, המלך השמיני של מלכי אדום, הנשוי למהיטבאל, שרש התיקון. הדר מהיטבאל = אשה שע"ה = רבקה. מטעמים (הדר) = וה פעמים זוה (שהתגלגלה ביצחק, כמו שיתבאר). "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי" – "אהבתי" = ישחק (הצורה השניה של השם יצחק) = מטעמים מטעמים (הדר הדר)! יצחק רבקה ועוד הדר מהיטבאל (גם הדר, כמו יצחק, היה נשוי רק לאשה אחת) = 1820 (כאשר ה-א של מהיטבאל = 1000 [בחשבון זה, הדר מהיטבאל = 1305 = "אשה כי תזריע וילדה זכר" = "דרך ארץ קדמה לתורה"]!)

את סדום. האריז'ל אומר שמכיון שהם בשרו את אברהם ושרה על לידת יצחק – לכן הצעד הבא שלהם היה ללכת להחריב את סדום, כי יצחק הוא דין. רק הבשורה על לידתו מספיקה לתת מוטיבציה לאותם מלאכים ללכת בשליחות ה' להשמיד את סדום.

בידור ראשו של עשו

מהגבורה של יצחק יוצא (כפסולת היוצאת מן הבר) עשו בנו, שכולו דין קשה בלתי מתוקן. יצחק מברך אותו "על חרבך תחיה" – החיות שלך היא משפיות דמים, מרצח (שהוא הוא התיקון של יצחק בחטא אדם הראשון שכלל ע"ז שפ"ד וגילוי עריות – אברהם תקן ע"ז, יצחק שפ"ד ויעקב גילוי עריות, כמבואר בזהר"ט) ובכתבי האריז'ל"ט).

והנה, כאשר עשו נפטר (כאשר חושים בן דן הרג אותו כשבא לטעון בעלות על מערת המכפלה ולמנוע את קבורת יעקב) ראשו התגלגל לתוך חיקו של יצחק – "רישיה דעשו בעטפיה דיצחק". "זרוק חוטרא אעיקריה קאי". יצחק ממשיך לטפל בבנו הרשע עשו וכבר מצליח להעלות את ראשו, את המוחין שלו, לשכב יחד אתו במקום קדוש. חיקו של יצחק, היינו מקום אהבת יצחק לבנו, והוא על דרך המבואר לעיל בענין הושבת הבן הרשע בליד הסדר ליד הבן החכם דווקא, עשו ליד יצחק, כדי שיהיה "רישיה דעשו בעטפיה דיצחק" ויחזיר אותו בתשובה.

כל אלה דוגמאות לגבורה של יצחק (וראה עוד על פגם הגבורה אצל יצחק לקמן, בסוף ספירת התפארת).

מהקרן של האיל שהוקרב במקום יצחק – שייך ליצחק. היום הראשון של ראש השנה – בתורה יש רק יום אחד – הוא "דינא קשיא", גבורה, מדרגת יצחק.

בשלושת הרגלים היום השני בשנה של יצחק הוא חג שבועות, השיא של ספירת העומר, יום מתן תורתנו "מפי הגבורה" (מדת יצחק). נמצא שיש לו שני ימים טובים – שבועות וראש השנה¹⁰. ראש השנה הוא יום הדין, שייך לדינא קשיא – זו הגבורה, היראה (ימים נוראים) של השנה.

מדת הדין – הפיכת סדום לאחר בשורת לידת יצחק

דינא קשיא בנימטריא בית דין. בתורה השם של מדת הדין הוא אלהים – כפי שנקראים השופטים בתורה, "אלהים", זו מדרגת יצחק. בקריאת השם יצחק כתוב "צחק עשה לי אלהים" – שם אלקים עשה לי את הצחוק הזה, הבן הזה שאני קוראת לו על שם הצחוק. כולנו זוכרים שבאו שלשה מלאכים¹¹ לבשר את אברהם ושרה על לידת יצחק בעוד שנה. אחרי שהם בשרו על לידת יצחק התורה מספרת שהם קמו והלכו לסדום, כשליחי ה' להשחית

¹⁰ שבעות ראש השנה ר"ת שרה, אמו של יצחק, שהיא מזוהה אתה דווקא – "והנה בן לשרה אשתך". שאר האותיות = ג"פ חשמל, משולש ון, ודוק.

¹¹ שלשת המלאכים שבאו לאברהם הם מיכאל גבריאל רפאל, חג"ת, כנגד שלשת האבות אברהם יצחק יעקב. אם כן, שרש יצחק הוא בגבריאל (העולה "צלם אלהים"). וכמה רמזים בכך: מיכאל גבריאל רפאל אברהם יצחק יעקב = 1296 = 36 ברבוע = 6 בחזקת 4. ממוצע ששת השמות הוא 216, חבוקוק, 6 בחזקת 3. בדילוג: מיכאל רפאל יצחק = 620 = כתור = חלק המילוי של יצחק, צפנת (פענח) = קדקד (יצחק) במילוי כנ"ל בפנים. גבריאל אברהם יעקב = 676 = 26, שם הוי" ב"ה, ברבוע. יצחק גבריאל = 454 = ברכה ברכה (וראה לקמן בפנים ש-ברכה עולה יצחק חוה). גבריאל יצחק משיח בן דוד = 878 = משיח במילוי וכו', ודוק.

¹² ח"ג קיא, ב. זהר חדש (מרגליות) לג, ב.
¹³ ראה באורך יותר בשיעור ה' כסלו (פרצוף יעקב אבינו) ש"ז.

הוא אהב את עשו כי ראה ברוח הקדש שיש ניצוצות מאד גדולים של קדושה בבחור הרע הזה, בני הרע עשו – רבי עקיבא, רבי מאיר ועוד נשמות מאד גדולות, שאולי נזכיר בהמשך, והוא רחם על הנשמות האלה. אבל הוא רואה שבסוף ה' רצה שיברך את יעקב ולא את עשו. כתוב שרבקה ראתה שלא יהיה כח בברכות להחזיר את עשו בתשובה, כפי שיצחק קווה, וגם הוא הבין בסוף שעצם הרחמים שייך ליעקב. בסופו של דבר מתעוררים הרחמים גם על עשו, כשהוא בוכה הוא נוגע עמוק בלבו של יצחק והוא מברך גם אותו.

לימוד הזכות של יצחק – תפלת בעל דין (ותיקון פגם הגבורה)

יש קשר בין הגבורה ליצחק לרחמים שלו, שמתבטא בכך שדווקא הוא מסוגל ללמד זכות, שדווקא "אברהם לא ידענו ויעקב לא יכירנו", רק "כי אתה אבינו" ומרחם דרך שעושה דין עם הקב"ה, להוריד עוד חצי מהעונש ועוד חצי הארז"ל מביא ודורש את הפסוק "זכר רחמיך הוי' וחסדיך כי מעולם המה" – רחמיך-יעקב וחסדיך-אברהם, ואיפה יצחק? הלך להציל בניו משעבוד גלויות, ולע"ל הוא יחזור ויהיה העיקרי. יעקב ואברהם לא הועילו – רק "תפלת בעל דין" של יצחק.

"תפלת בעל דין" כתובה אצל פינחס, שהוא גלגול של יצחק – אחד מהרבה גלגולים שלא אמרנו, פינחס שוה יצחק. הוא שייך לגבורת יצחק. כתוב שיצחק גם פגם בגבורה. איך? שלא דן את עשו. הוא כל כך אהב אותו, החסד שלו, כך שאצל עשו התקבל הרושם ש"לית דין ולית דיין". במובן מסוים הוא אשם בכך שעשו הלך והרשיע, כמו שכתוב שדוד לא הוכיח את בניו. הוא פגם במדת הדין בכך שהוא נתן לעשו להרגיש ש"לית דין ולא דיין". כל פגם צריך לבוא מישהו אחר ולתקן, ופגם זה נתקן בכך שפינחס הרג את זמרי – יצחק הוא פינחס וזמרי הוא גלגול של עשו. בסוף הוא היה צריך להרוג

תפארת: ברכות יעקב ועשו

ברכות יעקב ועשו

מה ביחס למדת הרחמים שלו עצמו? אמרנו שבעקדה אביו עברו הוא "אב הרחמים", אבל מה ביחס לרחמים שלו? הוא רצה לברך את עשו, הבן הרע שהוא אהב, אבל בסוף יעקב ואמו – כמובן, כחלק מהתכנית האלקית – פעלו שהוא יברך את יעקב. כשנודע לו שהוא ברך בטעות את יעקב הוא נחרד, כאשר עשו נכנס, אבל מיד הוא אמר "וגם ברוך יהיה" – ברכתי אותו באי-ידיעה, חשבתי שהוא הבן השני, אבל הוא מבורך – ואז עשו החל לבכות. "הברכה אחת לך אבי? ברכני גם אני". באותו רגע הרחמים של יצחק התעוררו. כשמישהו בוכה לך מה הוא מעורר בך? את מדת הרחמים. בטבעיות הוא אוהב את בנו עשו, אבל ברגע הזה – כשהוא צריך לאשר במודע את הברכות ליעקב – מתעוררים בו רחמים. עצם הרחמים הוא יעקב אבינו, שהוא מדת התפארת שפנימיותה רחמים, והשרש של הרחמים הוא בכתר. בלי ידיעה ובלו כוונה, כשיצחק מברך את יעקב, הוא חש שמי שברכתו הוא תמצית הרחמים, כי מגבורה יוצאים רחמים.

עשו מסוגל לעורר על עצמו רחמים, וזו הסבה שהוא מברך גם את עשו, גילוי עצמי שלו עצמו יש רחמים. כתוב שהרחמים פודים את האהבה, מחזירים אליו את האהבה הגלויה לעשו. אפילו כשהוא הזמין את עשו לברך אותו, יותר מאשר אהבה אליו היו כאן רחמים – הוא קוה שזו הדרך להחזיר אותו בתשובה, כפי שאמרנו. המחשבה של יצחק לברך את הבן הרע, כפי שמוסבר בקבלה וחסידות, היא שאפילו שהוא רשע – לברכה שלי יש כל כך הרבה כח שהוא יחזור בתשובה, כח הברכה שלי יעורר אותו לחזור בתשובה. המחשבה הזו גם היא מדרגה של רחמים בנשמתו.

נסיונות בהם נתנסה אברהם; צ על שם שנות החיים של שרה בלידתו; ח על שם שהוא הראשון שנימול לשמונה ימים, וה-ק על שם שנות אברהם בלידתו. אם מפשיטים זאת, יש כאן נסיונות-שנים-ימים-שנים. כלומר, כל אותיות צחק, אותיות השרש בשמו של יצחק, הן בחינת של זמן (רק ה-י של יצחק – שאינה מהשרש, אלא תוספת שהיא לשון עתיד – רומזת לנסיונות). מכל הדברים הללו מה ששייך ליצחק באופן עצמי (ולא להוריו) הוא המילה ל-ח ימים – ה-ח היא גם לשון חיים²⁰, גם לשון יראה-חתת ("יראת הוי' לחיים") וגם שייכת כמובן לצחוק של יצחק, חה-חה-חה... (וכן חית בגימטריא ישחק, הצורה השניה של השם יצחק!).

הוד: הזדהות עם ארץ ישראל

שלמות במקום

גם ההוד, המדרגה הבאה, שייך לשלמות שלו – הוא נקרא "עולה תמימה", וכפי שאמרנו קודם זו הסבה שלא יצא מהארץ, "גור בארץ", השאר בארץ ישראל, אל תעזוב את הארץ המובטחת. היחס בין נצח להוד הוא יחס בין זכר לנקבה ("איהו בנצח ואיהי בהוד"), וגם היחס בין זמן למקום²¹. גם זמן ומקום הם זכר ונקבה בתורה. הוא מושלם בזמן – שהחיים שלו הם משך זמן מושלם, 180 שנה – והוא מושלם במקום²², בחיים שלמים ומזוהים לגמרי

את הבן שלו – זה התיקון שלו, שעשו יבין שיש דין ויש דיין²³.

נצח: חיי יצחק – שלמות החיים

המדה הבאה היא נצח: נצח הוא נצחון, ותכלית הנצחון היא הנצחון על האויב של החיים – על מלאך המות. לכן נצח הוא גם לשון נצחיות – הנצחון הכי גדול הוא נצחיות החיים. מי שחי בתורה חיים מלאים הוא יצחק אבינו. היו אנשים שחיו יותר זמן בתקופות קדומות, אבל החיים היהודיים הכי ארוכים שמפורשים בתנ"ך – מאברהם אבינו ואילך – הם של יצחק. כתוב "יראת הוי' לחיים", וממדת היראה-הגבורה של יצחק נמשכים החיים הכעין-נצחיים שלו בנצח (בסוד "שכל את ידיו", מיד שמאל, גבורה, לרגל ימין, נצח).

אברהם חי 175 שנים. כתוב שהוא היה אמור לחיות 180 שנה, אבל כדי שלא יראה את עשו נכדו יוצא לתרבות רעה ה' הקדים את הסתלקותו בחמש שנים. הנכד של אברהם, יעקב, חי 147 שנה. אבל יצחק חי סדר חיים שלם – 180 שנה. למה 180 הם משך חיים מושלם? כי 180 עולה י"פ חי. חיים הם 'חי', לכן כשנותנים צדקה נותנים בכפולות של חי. חיים מלאים הם כפולה של חי – הוא חי חיים הכי שלמים, עשר פעמים חי, קומה שלמה של חי בכל עשר הספירות. לכן, ביחס לכל הנשמות בתנ"ך, הוא נשמה נצחית עם 180 השנה שלו. שייכות יצחק לנצח עולה גם מרמז מפורסם של חז"ל באותיות שמו: י על שם עשרה

²⁰ וכדלקמן בספירת ההוד שבשמות ארץ ישראל רומזת ה-ח של יצחק לארץ החיים.

²¹ אחד מפירושי נצח (נצחיות) הוא זמן, כפשוטו. רמזו לשייכות ההוד למקום: פגם ההוד הוא הפיכתו ל"כל היום דוה" – זכר דם מ"אותו מקום", ההופך אותו ממקום טהור למקום טמא.

²² בשם יצחק – לצד הזמן (הרמזו באותיות צחק, שרומזות לשנים וימים, כנ"ל בספירת הנצח) ולצד המקום (הרמזו בשמות ארץ ישראל) – רמזים גם י

²³ בהמשך, מסביר האר"ז²⁴, מה שניתן לתקן ולהעלות לקדושה מעשו-זמרי עצמם בא בחמורו של רבי פינחס בן יאיר, כאשר רבי פינחס בן יאיר עצמו הוא שוב גלגול של יצחק-פינחס. ורמז בשלשת הגלגולים: יצחק-עשו פינחס-זמרי רבי פינחס בן יאיר-חמורו של רבי פינחס בן יאיר = 3025 = 55 (הכל, י במשולש, שהוא ד במשולש, שהוא ב ברבוע) ברבוע.

עם כך שהוא חי עשר פעמים חי? האריז"ל אומר שהצירוף הזה שייך לשלמות כח היסוד שלו.

בכל אורגניזם, הסיום הוא חומר מת, תאים מתים. תאים מתים בסוף נקראים בקבלה וחסידות "סרח העורף" – חומר מיותר. משהו מיותר נותן מקום ליניקת החיצונים, שכחות שליליים יכולים לינוק כח. יש משהו בסיום שעלול להיות מת ולהניק לרע. דוגמה פשוטה: אדם עושה מעשה טוב, חווה חויה רוחנית, ואם בסוף יש לו ספוק עצמי, טפה של גאווה – זה משהו מת בסוף, נקודה מתה בעקב, שנותנת אנרגיה לרע. זו גם המהות של פגם הברית, בזבוז אנרגיה חיונית, זרע לבטלה.

קץ-חי אומר שגם בסוף הוא חי כמו בהתחלה. נאמר בפשטות: בסיום יכולים להיות תאים מתים, אנרגיה שמתבזבזת. **קץ-חי** אומר שיצחק חי מההתחלה עד הסוף (עובד את השי"ת ב"אבר חי", כהוראת הבעל שם טוב, מההתחלה ועד הסוף) – משהו מאד עמוק. המיוחד הוא שגם בסוף הוא עדיין חי, גם ה-קץ חי. אם הקץ שלך עדיין חי זה גם אומר שאתה לא מת, חוזר לספירת הנצח. שוב, האריז"ל אומר שתכונת **קץ-חי** של **יצחק** היא ביסוד שלו.

מלכות: תפלה, גיור וחפירת בארות

התפללות היחודיות של יצחק

הדבר האחרון, המלכות, שייך ליחוד של **יצחק ורבקה** שהזכרנו – שיחד הם בגימטריא **תפלה**, הם בעצם מתפללים, נשמות מתפללות ("הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו"). מלכות היא תפלה (כמו שאומר דוד מלך ישראל על עצמו, מדת המלכות, "ואני תפלה").

ה-ה, והופכות אותה ל-ח). יצחק התגבר על הפלשתים שסתמו את בארות אביו, אך כל זמן שעשו בנו נשוי לבנות חת יש עדיין פגם של "קצתי בחיי".

עם ארץ ישראל, כפי שלא מוצאים בשום דמות בתנ"ך.

הזכירו קודם שחדש אייר שייך בדורנו, בזמן המודרני, לשיבה לארץ ישראל. יצחק מלמד אותנו שצריך להזדהות עם הארץ באופן מוחלט, שאני והארץ נעשים אחד, אחד ורק אחד. כתוב שהשם **יצחק** כולל את כל שמות ארץ ישראל – ארץ ישראל, ארץ ה**צבי**, ארץ ה**חיים**, ארץ ה**קדש**. ארבע האותיות שלו הן ארבעה שמות של הארץ (וכן, **ארץ ישראל** עולה ד"פ **יצחק**, על דרך הרמז הנ"ל ש-**יצחק** עולה ד"פ **בן**). הוא לחלוטין מזדהה עם ארץ ישראל – הזדהות עם המקום הקדוש.

יסוד: מילת יצחק לשמיני וקץ-חי

מילה לשמיני

הספירה הבאה היא יסוד. יצחק הוא הנשמה הראשונה שמסופר בתורה שנימולה, כפי שה' מצוה לאברהם, ביום השמיני (סוד המשכת יסוד אבא להתלבש ביסוד ז"א, בטול באמת, דרך שמונה הספירות מחכמה עד יסוד). ברית הקדש עם ה' שייכת ליסוד שבנפש, והראשון שיש לו את המצוה הזו בשלמות הוא יצחק.

חיים עד הסוף

הזהר אומר שהשם **יצחק** מתחלק לשתי מלים – **קץ-חי**^{כד}. איך קץ-חי, סיום החיים, מסתדר

נסיונות אברהם (כנ"ל בספירת הנצח). בסוד עולם-שנה-נפש ממד ה"עולם" שייך להוד (מקום), ממד ה"שנה" שייך לנצח (זמן) – כמבואר כאן בפנים ובהערה הקודמת – והנסינות (בהם עומד ה"צדיק יסוד עולם", כשם שנקרא יוסף הצדיק על שם עמידתו בנסינות) הם ממד ה"נפש" השייך לספירת היסוד, וד"ל.

^{כד} **יצחק** עצמו הוא בסוד **קץ-חי**, אבל רבקה אשתו אומרת "קצתי בחיי מפני בנות חת". חיי רבקה אשת יצחק הם סוד חפירת הבארות – העלאת מ"ג – ו"בנות חת" סותמות את הבאר (סותמות את הבאר הפתוחה, סוד

את הסיוס נאמר מאד בקיצור: אחד הגרים הכי מפורסמים בעולם היהודי הוא אונקלוס הגר, שתרגם את כל התורה לארמית. התרגום שלו כה קדוש, עד שיש מצוה כל שבוע לקרוא "שנים מקרא ואחד תרגום". אונקלוס הוא גלגול של נכדו של יצחק, אליפז, שגדל בבית יצחק סבו. זו עוד דוגמה של רחמים – עשו שלח את אליפז להרוג את יעקב, אבל מכיון שהוא גדל בבית סבו יצחק הוא רחם על דודו יעקב ולא הרג אותו כפי שאביו צוה אותו. בהמשך הוא חוזר כאחד משלשת רעי איוב, אליפז התימני, ואחר כך הוא מתגלגל באונקלוס הגר – זהו התיקון שלו.

הכח של הגיור הזה, שהוא כח לתרגם את התורה לארמית – תרגום קדוש שמאפשר לתורה להתפשט מעבר לדוברי עברית, משהו מאד חשוב בזמן הזה (אני כעת מתרגם לאנגלית) – הוא הכח לתרגם את דבר ה'. לאונקלוס הגר היה כח אדיר לגייר. אונקלוס היה אחיין של הקיסר והרומאים שלחו גרודי חילים לאסור אותו, אבל הוא גייר את כולם – סיפור ארוך בתלמוד, שאין לנו זמן כעת לספר. הכריזמה הזו, הכח ללמד תורה את המשטרה שבאה לעצור אותך ולגייר אותם – נסו לדמיין את זה היום – לגייר את כולם, פעם אחרי פעם, שלש פעמים. הכח הזה שייך לנשמת אונקלוס

יש תפלות מיוחדות של יצחק בתורה – הוא מתפלל על אשה, הוא יוצא לשדה להתפלל, שדה הוא גם מלכות, "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב", יוצא לשוח עם ה' תפלה מיוחדת, תפלה ספונטאנית לה'. על מה הוא התפלל? על אשה. התפלל לקבל נשמה של זכר כדי שיזכה להיות ראוי להתחתן. אחרי שהוא התחתן בגיל ארבעים, ועשרים שנה עדיין לא היו לו ילדים, כתוב "ויעתר יצחק להוי' לנכה אשתו" – הוא התפלל לה' יחד עם רבקה אשתו, כל אחד מסתכל על השני. אם אתה צריך להתחתן או צריך ילדים, צריך להתפלל לה' – אלה שתי התפלות המיוחדות של יצחק¹⁶. התפלה היא המלכות.

שרש אונקלוס הגר – גיור-על-ידי-תרגום

עוד דבר ששייך למלכות הוא גרי צדק. אנחנו רגילים לחשוב שגרי צדק שייכים לאברהם, כי הוא עצמו היה גר צדק ואשתו היתה גרת צדק – כפי שהסברנו בחדש שעבר – ו"אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים". חז"ל מלמדים אותנו שכל האבות גיירו גרים, כל אחד בדרכו. אם אמרנו שאברהם הוא הראשון שמלמד את העולם מונותאיזם ויצחק הוא זה שמלמד את העולם את היחוד האמיתי של ה' – שה' יחיד, ולא רק אחד – זהו סוג של גיור. המלה גיור שייכת ליצחק – בו כתוב "גור בארץ" ו"ארץ מגורי אביו". על יצחק כתוב "וישב יצחק בגרר" – המקום בו הוא ישב נקרא גרר. לא רק שהוא גר שם, אלא שהמקום עצמו הוא מלשון גר, גיור, הוא גורר גרים לתוך עם ישראל¹⁷.

אדם דורות של "אתם קרויים 'אדם'", עד "ענני שבעה" בדברי הימים, כידוע; וכידוע תיקון אדם היה עד למורנו הבעש"ט וממנו-מדורו החל תיקון חוה). לכן, במובן מסוים יצחק כולל בעצמו את כל הגרים – אברהם הגר ושרה הגיורת, שהקדישו את כל חייהם לגיור, הולידו בן שממצה את כל הגרים מכאן והלאה. יש בכך גם מענה על התמיהה שעולה מכך שדווקא לאחר ברית המילה, בה הופך אברהם ל"אב המון גוים", משפחתו מצטמצמת לאברהם-שרה-יצחק והגר וישמעאל מגורשים – האם הברית הפכה את אברהם לאוניברסלי או דווקא למשפחתי? אכן, אם יצחק הוא שרש כל הגרים, כל "המון גוים" שישפחו להיות בני אברהם, שני ההפכים של משפחתיות ואוניברסליות נכללים בלידתו.

¹⁶ **אשה ילדים** = שלמות של 400, ת (ה"קץ חי" של האלף-בית, "ת – תחיה") – כ ברבוע.

¹⁷ לקמן יתבאר שיצחק הוא גלגול של חוה, ובאמת כל הגרים הם משרש חוה ושייכים לה – שהרי **חוה** בנימטריא **גוי**, בסוד **גוי** הדורות שקדמו להופעת אברהם אבינו, היהודי-הגר הראשון (וממנו מנויים בתנ"ך עוד

קודם יש הרבה דינים של מלכות, "דינא דמלכותא דינא", יש לה גם "דינא קשיא" וגם "דינא רפיא" ("דינא דמלכותא דינא") – עשק היא יחסית "דינא קשיא" ושטנה יחסית "דינא רפיא" – אבל התכלית היא רחובות, "שאלו מרחובות הנהר", שרש חפירת הבאר על ידי הגעה לאמא, בחינת רחובות, שגם תאיר במלכות כפי שהיא בלי דינים. עד כאן. כעת אפשר לשאול שאלות.

ג. נשמות זכריות, נשמות נקביות ותהליכי שינוי

[שאלה: איך יצחק הפך מנשמה נקבית לנשמה זכרית, ואיך אני יכול לעשות זאת בעצמי? נושא שתופס היום מאד את סדר היום... (הרב: לכן הזכרנו זאת.)]

יצחק – גלגול חוה והבל

האריז"ל אומר שיצחק היה נשמה נקבית. נשמה נקבית מסוימת או סתם נשמה נקבית? מוצאים באריז"ל שהוא לא היה סתם נשמה נקבית, אלא שהוא היה גלגול-תיקון של חוה, האשה הראשונה. זה נשמע משהו מאד מעניין, שיצחק הוא חוה בעצמה (יצחק ועוד חוה = ברכה, "איהי ברכה". ישחק – הצורה השניה של השם יצחק¹², הרומזת לכח המשחק שיש בו, בנוסף לתכונת הצחוק – עולה כב פעמים חוה). חוה נקראת "אם כל חי" – שייך גם לקשר שלו לאמא, איפה שמקמנו את הצחוק שלו.

כדי להפוך לזכר הוא היה צריך לקבל את נשמת הבן השני שלה – הבל¹³. גם לאדם וחוה

והוא בא מכח נשמת יצחק (בחז"ל הוא נקרא תמיד אונקלוס הגר – הגר בגימטריא יצחק).

שוב, כח הגיור הוא מלכות ותרגום הוא מלכות. כמו שיצחק הוא תפלה כך הוא תרגום. אם לשון-האם שלך (אמרנו שיצחק הוא ילד-של-אמא) היא אנגלית, איך אתה יוצא "לשוה בשדה", מתפלל ספונטאנית? בשפת האם שלך. זו המלכות. מעל המלכות צריך להתפלל בעברית, אבל במלכות אומרים – לא, תדבר עם ה' ספונטאנית בשפת אמך. זו מלכות, זה הכח של אונקלוס הגר.

אם כן, מסיימים כאן בפרדוקס: מצד אחד יצחק הוא רק אחד ויחיד – אחד עם אשתו, אחד עם ארץ ישראל – ומצד שני הוא מתרגם את התורה והתפלה לכל שפה שטובה לך, לשפה שמתאימה לתקופה ולדור.

חפירת הבארות – מהבינה למלכות

התחלנו את השיעור בכך שיצחק חופר בארות. האריז"ל אומר שגבורות דאמא, שהן שרש יצחק ב"אני בינה", הן החופרות את הבאר במלכות, כמו בפסוק "באר חפרוה שרים". בעצם חפירת הבארות של יצחק הן מאמא למלכות, מ-ה עילאה ל-ה תתאה.

כתוב ש-יצחק בעצמו בגימטריא בור. "והבור רק אין בו מים" היינו יצחק של הלעו"ז (מדת הליצנות של הפלשתים, שסתמו את הבארות של אברהם) שמלא נחשים ועקרבים. בור שאין בו מים הוא אחד מארבעת אבות נזיקין, כנגד הדומם-העפר. יצחק של הקדושה הוא בור שיש בו מים, וכדי להפוך בור ל-באר (זוג מלים שהראשון כפולת 13 והשני כפולת 7, ז"נ, וד"ל) צריך להחסיר ה. כשה קרא לאברהם אברהם הוא לקח ה משרי ונתן אותה לאברהם, אבל מהנוקבא, שרה, הוא דווקא החסיר ה. היות שיצחק הוא בחינת נוקבא צריך להחסיר ה מהבור שלו ואז הוא הופך להיות באר.

שמות הבארות הם גם התקדמות של מלכות. יש הרבה הסברים לבארות, אבל על פי פשט

¹² הרומזת לקשר-משחק שלו גם כגלגול האמא (סוד הבינה, אליה שייך הצחוק, כנ"ל), בסוד "... משחקת לפניו בכל עת. משחקת בתבל ארצו...".

¹³ יצחק קשור להבל ותיקון של הבל כי שניהם הציצו בשכינה, כפי שכותב האריז"ל. הבל הציץ בשכינה כשה'

נקבית הדרך להתהפך לזכר – כפי ששאלו – מתחילה מרגע אחד כזה.

נגיד בצורה יותר ברורה: האריז"ל אומר שאם יש למישהו נשמה נקבית והוא רוצה להתחתן – אין אלטרנטיבה אחרת, הוא צריך להתאים את עצמו לגוף שלו, ואם יש לו גוף זכרי הוא צריך להיות זכר ולהתחתן – יש רגע בחייו שהוא יהיה בסכנה גדולה וממנו מתחיל השינוי. מה שאומרים כעת בא ישר מהאריז"ל. יש רגע בחיים שלו שהוא בכזו סכנה – אנשים מדברים היום על חויה טראומתית, יש לו רגע כל כך טראומטי במשך חייו – שהוא מת בו, יש לו טראומה של חוית מות, והרגע הזה הוא הרגע בו הוא נולד מחדש עם נשמה זכרית (ואצל הבל עצמו, הראשון לתופעה זו – בבחינת "ברישא חשוכא" – אכן היתה מיתה בפועל). חוית-סכנת המות עצמה שייכת למלכות, הנוקבא, בה נאמר "רגליה ירדות מות"⁵².

השינוי לא אומר שהחלק הנקבי נעלם, אלא שהוא מקבל כעת כח זכרי שמאפשר לו

יש בן טוב ובן רע, כמו אצל יצחק ורבקה, והבן הרע הוא באמת רע והוא הורג את הבן הטוב. כל הנשמות באות משני אלה, או מקיין או מהבל. יש יחס מאד מיוחד בין חוה להבל: חוה שוה 19 ו-הבל שוה 37 – 19 הוא הנקודה האמצעית של 37. דברנו על ילד של אמא וילד של אבא – קיין ("האישי", "קניית איש את הוי'") יותר קרוב לאדם (שעל כן הוא נולד בהמשך ל"והאדם ידע"), אם עושים הכאה פרטית של אותיות אדם הוא שוה בדיוק קיין, אבל האמא היא הנקודה האמצעית של הבל, שיותר קרוב אליה (שעל כן לידתו מתוארת כדרך ממילא, ללא ידיעת האדם אלא מחוה עצמה, "ותספך ללדת את אחיו את הבל וגו'"). אחרי שהבל נהרג בידי קיין, 130 שנה אחר כך, נולד בן שנקרא שת כי ממנו הושתת העולם. עליו התורה אומרת שהוא "תחת הבל כי הרגו קיין" – יש כאן גלגול מפורש בתורה, המקור הכי מפורש לסוד הגלגול בתורה.

השינוי – מתוך רגע של פחד-מות

האריז"ל אומר שכאשר אברהם אמר ליצחק "השה לעלה בני" – אתה השה שאני עומד להעלות עולה – ר"ת הבל, הוא התחיל להתעצם עם נשמת הבל. אם יש לך נשמה

⁵² יצחק הוא גלגול חוה, "אם כל חי", מצד אמא (ה עילאה) – כנ"ל בפנים – ונמצא בסכנת מיתה מצד המלכות (ה תתאה, כרחל אמנו שמתה בלידת בנה השני, בנימין). אכן, גם בחוה עצמה (שהביאה מיתה לעולם), מלמדים חז"ל שהיתה חוה ראשונה ששבה לעפרה וחוה שניה שהתקיימה. בתורה אי אפשר לדעת שהיו שתי חוות, ולכן ניתן להסביר שחז"ל מדברים על אותה חוה שעברה שני גלגולים בחייה, עם טראומה של מות קליני ביניהן.

[אכן, מבואר שחווה הראשונה היא כנגד לאה (ה עילאה, אמא) וחווה שניה, עליה נאמר "כי היא היתה אם כל חי", היא כנגד רחל (ה תתאה, מלכות), לכאורה היפוך המבואר לעיל ש"אם כל חי" היא מצד אמא וסכנת המיתה מצד המלכות, וע"כ יש לבאר זאת בסוד ההתכללות – חוה ראשונה מצד התכללות רחל שבלאה (רצון לאה להדמות לרחל, להיות אהובה על בעלה כרחל אחותה) וחווה שניה היא "אם כל חי" מצד התכללות לאה כרחל (רצון רחל להדמות ללאה, בלידת הרבה ילדים, כ"אם כל חי" ממש), ודוק היטב.]

קבל את מנחתו ברצון והתחייב מיתה, לכן מיד קיין הרג אותו (משה רבינו, גלגול הבל, תקן זאת בכך שכסה פניו – ועדיין גם את כיסוי פניו יש דורשים ויש דורשים וכו'). יצחק בעקדה גם הציץ בשכינה אבל ה' רחם עליו ונתן לו לחיות את החיים שלו, ורק ענש אותו ב"ותכהינה עיניו מראות", וגם זה לא מיד אלא רק בגיל 123, ב-חן השנים האחרונות שלו, בסוד "ונח מצא חן בעיני הוי'" (וראה בהתוועדות א' אייר ש"ז בספירת הנצח אודות ר' משה חסיד רמ"מ מויטבסק שנענש בעוורון בסוף ימיו על שהציץ במה שלא ראוי היה לראות – ויש לומר שהוא גלגול יצחק, "בן חכם", שידע לתת עצה טובה להנצחת החסידות, וד"ל).

שהשחיטה תהיה בידי כהן. אחרי השחיטה צריכים שהכהן יעשה הכל, והעבודה פסולה בזר, אבל השחיטה כשרה בכל יהודי – זו הלכה מאד מיוחדת בתורה, הוא חדש אותה כילד קטן. הוא אמר אותה בפני רבו, עלי הכהן, ועלי הכהן רצה להרוג אותו. למה? כי "המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה". באותו רגע עלי חשב להרוג אותו, ואלמלא שאמו – הוא בן-של-אמא – באה והתחננה (כשמה חנה) ומנעה זאת מעלי הוא היה הורג אותו. הוא הרגיש זאת – כל מה שאומרים כעת בא מהאריז"ל – הוא עבר דרך חיות מות, מכיון שהוא בן-של-אמא (שעל הנוקבא נאמר "רגליה ירדות מות").

הדמות הבאה היא הנביא יונה. בן הצרפית שבאמת מת והנביא אליהו החזיר אותו לחיים. גם הוא כתנ"ך בן של אמא שלו, בן הצרפית, ולא של אבא שלו – "בן האשה בעלת הבית". האריז"ל אומר שהצרפית, האמא של יונה, היא ממש שרה אמנו שהיתה ברכה בכד הקמח שלה כמו ברכה בעסה של שרה.

הדמות השלישית גם היא של נביא, חבקוק, שגם מת כשהיה ילד וקם לתחיה על ידי אלישע, תלמידו של אליהו הנביא. גם הוא נקרא בן של אמו, השונמית (בה נאמר, כאמור בשרה, "כעת חיה את חבכת בן"), ובכל לשונות הסיפור ברורה שייכות הבן דווקא אליה.

שוב, בן האשה הצרפית הוא יונה. איפה עוד היתה לו חיות מות? הוא נזרק למים ונבלע על ידי דג וממעי הדגה הוא קרא לה – "קראתי מצרה לי אל הוי' ויענני מבטן שאול שועתי שמעת קולי", "מבטן שאול" היינו מן הקבר, חיות מות ממש. כולנו זוכרים את יונה. אם כן, היו לו שתי חיות מות – קודם, כילד, הוא מת וקם לחיים, ואז היתה לו עוד חיות מות.

כל שלש הנשמות האלו באו מהשרש של יצחק – שמואל, יונה וחבקוק.

להתחתן ולהוליד ילדים. הרי רואים שגם כאשר יצחק מתחתן עם רבקה הוא בן של אמא שלו – כתוב "ויביאה האהלה שרה אמו", הוא ראה בה את אמא שלו חוזרת, הרגיש שהיא אמא שלו⁷.

ילדים-של-אמא – שמואל, יונה וחבקוק

איזה עוד נשמות הן נשמות של אמא? אגב, דברנו על ילד-של-אמא אז צריך לדבר על ילדה-של-אבא (daddy's girl). לא כל כך פשוט למצוא בתורה ילדה-של-אבא, אבל בחסידות יש דוגמה ברורה שאולי נאמר תיכף. הדוגמאות האחרות בתנ"ך שהאריז"ל מביא לילד-של-אמא הן שלש נשמות גדולות:

אחד הוא שמואל הנביא, שמופיע בתנ"ך כזרע שה' נתן לאמו חנה – "ונתת לאמתך זרע"⁸ אנשים". שמואל שייך לחנה, אבא שלו נמצא ב'מקיף' אבל מה שאמא שלו אומרת קובע, הוא לחלוטין שייך לה. הוא לא גדל אצל אמא שלו, כי היא נתנה אותו למקדש אחרי שהיא גמלה אותו, אבל הוא בן-של-אמא. חיות המות שהזכרנו לפני רגע אצל יצחק היא העקדה. כל אחד מהאנשים האלה, הבנים-של-אמא, חוו כזו חוויה. כתוב שכאשר שמואל היה מאד צעיר הוא הורה הלכה בפני רבו, עלי הכהן, ששחיטה בזר כשרה. כשמביאים קרבן למקדש לא צריך

⁷ כך שבעצם יחוד יצחק עם רבקה הוא גם יחוד שלו עם אמו – יחוד בו יצחק ורבקה (יחוד ישוס"ת) עולים להיות כאברהם ושרה (יחוד או"א עילאין). ורמז: "יצחק מצחק [את] רבקה" עולה אברהם-שרה. בכח הצחוק הם מעלים את יחוד ישוס"ת ליחוד או"א עילאין (דהיינו את יחוד יצחק-רבקה ליחוד אברהם-שרה, כנ"ל בפנים בספירת הדעת והקשר שלה לספירת הבינה), כאשר "כל אור חוזר חוזר לקדמותו ממש", לסוד השעשועים העצמיים (כנ"ל שם).

⁸ שמואל מכונה כאן זרע, מלה שמתייחסת בחז"ל דווקא ליצחק אבינו (כמו בביטוי בתפלה "זרע יצחק"), כרמז בכך ש-זרע בגימטריא יצחק אבינו (וכידוע הרמז שאברהם יצחק יעקב הם ארץ זרע פרי).

שלנו. אני לא משתמש בטרמינולוגיה של הפסיכולוגיה, אותה כולם מכירים, וכל המושגים האלה מופיעים בתורה.

אמרנו שנמצא דוגמה לבת שכל כך קשורה לאביה שכמעט לא צריכה בן זוג – למה היא צריכה חבר? יש לה אבא – ואמרנו שלא כל כך קל למצוא לכך דוגמה בתורה. קודם נאמר את הדוגמה מהמסורת החסידית. [יש את דינה]. כתוב שהיא בת של אמא – "ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב" – ועליהן דרשו חז"ל: "כאמה בתה" (באמת היא היתה אמורה להיות ממייס בוי, הרי בעיבור היא היתה זכר, רק שתפלת לאה הועילה להפוך אותה לנקבה).

לרבי הראשון של חב"ד, בעל התניא, היו שתי בנות כאלה. בת אחת, יותר מפורסמת, היא דבורה-לאה, אמו של הצמח-צדק. היא מסרה את הנפש, פשוטו כמשמעו, כדי להציל את אביה, ורק בקשה שאבא שלה יגדל את הבן שלה – הצמח-צדק. זו בת אחת, עם מסירות מוחלטת להציל את האבא. יש בת נוספת, פריידא, שהיא לא מסרה את נפשה, אבל היא היתה בחורה מאד חכמה והרבה מהחסידות העמוקה אביה מסר לה, לפעמים יותר מאשר לבן שהמשיך אותו. יש עוד דוגמה לגדולי ישראל שלמדו את בנותיהם – יש את אור החיים (אבל לו לא היו בנים), אבל כאן יש מי שהיה לו בן ולא סתם בן אלא שימשיך אותו, אבל הוא מלמד את עומק דא"ח לבת. מבין כל ילדי אדמו"ר הזקן רק אחד זכה להקבר לידו, בתו פריידא – סיפור שלם בפני עצמו, אף שבדרך כלל מי שקבורה ליד האיש היא אשתו – הבת לה הוא מסר את עומק חכמתו. אפשר לראות זאת עד היום בהאדיטש, שניהם קבורים במקום שאינו 'טבעי'. אז נתנו שתי דוגמאות של בנות שמסורות לחלוטין לאביהן.

לידה מחדש של גרים

דברנו על גרים. כל גר עובר מטומורפוזת גמורה, כמו לידה חדשה ממש (גר שמתגייר

מטבע ראשון לטבע שני

לגבינו, ככל שההיסטוריה מתקדמת ה' עושה את הדברים יותר קלים. בכל זאת, עדיין צריך איזו חויה טראומטית קטנה בחיך, אם אתה במקרה נקבה בתוך גוף של זכר. כאשר תעבור זאת אתה תוכל להתחתן וללדת ילדים כרצון ה'. זהו נסיון, ה' רוצה שתתגבר על הטבע הראשון שלך ותגיע לטבע השני שלך, שהוא האמת שלך.

לכל אחד, אפילו אם לא צריך להפוך מנקבה לזכר, יש טבע ראשון – שאינו התכלית האמתית שלו – והתכלית האמתית שלו דורשת ממנו מאמץ להגיע לטבע שני. **טבע שני** בגימטריא **אמת**, זהו האני האמתי שלך. כל אחד צריך לעשות את המעבר הזה, מטבע ראשון לטבע שני. טבע ראשון הוא תהו והטבע השני הוא תיקון. אמת היא תיקון, טבע שני.

בכלל, כל התנועה מנשיות לגבריות שייכת לכל אחד: במקום אחד מוסכר ביחס ליצחק, שמדתו גבורה, שעד העקדה כל הגבורות שלו היו גבורות דנוקבא ובעקדה הוא השיג גבורות דדכורא (שהן על דרך גבורה שבחסד). כיוצא בכך מבואר ביחס לאברהם, שכל מסע חייו – "הלוך ונסוע הנגבה" – הוא מחסדים דנוקבא לחסדים דדכורא. כלומר, כל אחד מתחיל את חייו במדתו שלו כפי שהיא בפרצוף נוקבא ועבודתו בחיים היא להגיע לאותה המדה בפרצוף הדכורא – להפוך ממקבל במדתו למשפיע במדתו, מתלמיד לרב (כפי שראוי לכל תלמיד להתפתח, כמובן).

נשמות זכריות בגוף נשי

[שאלה: יש עוד הרבה שאלות, אבל מה עם הכיוון ההפוך – מנשמה זכרית בגוף של נקבה לנקבה?]

אמרנו שיש ילד-של-אמא ויש ילדה-של-אבא. בת שקשורה לאביה, נשמה של זכר בתוך נקבה, היא דבר שאפילו יותר מצוי בתרבות

סיכום גלגולי יצחק

ראינו שיצחק שייך לשבע נשמות, חוזר בשבעה שלבים לפי סדר הדורות: חוה, הבל, יצחק, פינחס^ב, שמואל, יונה, חבקוק.

ההקבלה הפנימית כאן, כמו בשביעיות רבות, מתחילה מהבינה: חוה היא "אם כל חי" – בינה; הבל הוא שרש כל נשמות החסד; יצחק אבינו עצמו הוא הגבורה; פינחס התחיל בגבורה אבל הפך לכהן איש חסד, נמצא שהוא בסוד התפארת (וכן התעברו בו נשמות נדב ואביהוא, שמשרש חו"ג); שמואל תקן את הנצח, כנודע בסוד מאמרו "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם וגו'"; ולפי זה יונה וחבקוק הם הוד יסוד – יונה הוא ודאי "הודי נהפך עלי" וחבקוק הוא סוד הנשיקין וצחוק הזיווג שבזיווג. במלכות אפשר להוסיף נשמה שכבר איננה בתנ"ך – את אונקלוס הגר (שהודגש לעיל בספירת המלכות).

כל הגלגולים הללו – חוה הבל יצחק פינחס שמואל יונה חבקוק אונקלוס הגר – עולים 1,597, מספר האהבה ה-טוב.

ג. שאלות ותשובות

צחוק מדבק

שאלה: איך צוחקים, בפרט כאשר קשה לנו, ולמה צחוק הוא התרופה הכי טובה?

^ב פינחס הוא היחיד מבין הנשמות כאן שלא התבארה הזיקה המיוחדת שלו לאמו, שאף אינה מוכרת לנו – אף שהתורה מספרת שהיא "מבנות פוטיאל" (וחז"ל מדגישים שבני ישראל התייחסו דווקא ליחוס פינחס מצד האם, כאשר גם שם פוטיאל עצמו רומז לכך שאצלו עצמו תופסים מקום משמעותי הן היחוס מצד אביו והן היחוס מצד אמו) – אך יש לומר שיש לו זיקה מיוחדת לסכתו, אלישבע, שאולי לקחה וגדלה אותו לבן לאחר מיתת שני בניה, נדב ואביהוא, ולכן בסופו של דבר נשמותיהם התעברו בו, כנודע.

כתינוק שנולד). הדוגמאות של הגרים הגדולים בתורה הם נשים. גם אם יש גדולי ישראל מאד גדולים שהתגיירו – כמו שהזכרנו את רבי עקיבא ורבי מאיר שהם בני גרים, שמעיה ואבטליון הם בעצמם גרים (לדעת הרמב"ם, משא"כ לדעת המהר"ל ועוד גם הם בני גרים), יש את אונקלוס שהזכרנו ויש את הגר המפורסם בזמן הבעל שם טוב אברהם בן אברהם, שמסר את נפשו, היו וישנם גברים גדולים שהתגיירו – אבל הגיורים הכי יסודיים שיש בהם סוד עמוק של הפיכת תרבות הגויים לקדושה הם של נשים.

המלך שלמה גייר ונשא נשים שכולן היו בנות מלכים, נסיכה היא תמצית התרבות של האומה שלה, ובכך הוא התכוון לתקן ולגייר את כל העולם – זה לא היה על פי התורה, שהרי במלך כתוב "לא ירבה לו נשים". אם הוא היה לומד מיצחק הוא היה יודע שהכי טוב אשה אחת. בכל אופן, גיור הוא בעיקר של נשים בהיות גיור בחינת מלכות, בחינת נוקבא בעצם.

כל אשה שמתגיירת היא, כמובן מסוים, נשמה זכרית בגוף נשי. למה? כששאלו את הרבי מה ההבדל בין יהודי לאינו-יהודי הוא ענה שיהודי – זכר או נקבה – הוא משפיע בעצם, הוא זכר, ולא-יהודי הוא מקבל בעצם, הוא נקבה. אם כן, כל אינו-יהודי שנעשה יהודי הוא כמו נקבה שהופכת לזכר. זה אומר שיש אלמנט זכרי באשה הזו מהתחלה, שהוא דוחף אותה להתגיייר. מה ביחס לאשה שנולדה יהודיה עם אלמנט גברי? אולי היא רוצה להיות גדולה בתורה, בבקשה, לשם כך יש היום בתי ספר לבנות. זהו מיסודות המסורת החסידית, שהיו נשים שידעו תורה יותר מהרבנים בקהילות שלהם. אין שום דופי בכך. אם בת רוצה להיות גדולת תורה וצדקת – בבקשה. כל מושג הגיור הוא בעצם נשמה של איש בגוף של אשה. יש 13 גרות מפורסמות – זה נושא בפני עצמו (שרש כל הגיורות היא רות, ממנה נלמדות רוב הלכות גיור, וגם רומזת ליצחק בהיותו "עולה תמימה").

מתחיל ומסיים ב-י, וכאשר מחברים את שתי היודין רומזים ליחוד של שני השמות, זהו קיצור הכוונה של שני השמות. במסורת החסידות מוסבר ש-י הוא ייד, נשמה של יהודי, ואם יש שני יהודים, שני יודין, שוים – כמו שאמרנו שאיש ואשה "שוין בקומתן" הם יצחק ורבקה – ה' מופיע, "שכינה ביניהם". אם יהודי אחד מעל היהודי השני זהו 'סוף פסוק', אבל אם שני יהודים שוים השכינה שורה שם.

השפעה מתוך תודעת שליחות

שאלה: הרב הזכיר שהבן הרשע יושב ליד החכם שישפיע עליו לטובה, אבל מה עם "אוי לרשע ואוי לשכנו"? מה אם הבן הרשע ישפיע על החכם?

תשובה: זו שאלה טובה. התשובה היא שצריך להיות חסיד, החכם צריך להיות חסיד, כי אם אתה חסיד אתה מחוסן מהשפעה רעה כי כעת אתה בשליחות. יש כלל בגמרא שמה שפולט לא בולע. צריך להיות במנטליות שיש לך שליחות – אני כל כך אוהב את הבן הרשע הזה, אני רוצה להיטיב לו. אם אני לא אוהב אותו ומתמסר אליו, אם אני יושב לידו ללא מודעות של שליחות, אם אין לי משימה חסידית, אני אכן עלול להיות מושפע ממנו. אבל אם אתה בתוך משימה – הבן הטוב ישפיע על הבן הרע. [אתה צריך כח מאחוריך?] אם אתה חסיד יש כח מאחוריך – הרבי ששלח אותך.

להט החרב המתהפכת – הספק

שאלה: איך אשה יכולה לתקן את חוה במודעות שלה, ואיך היא יכולה לתקן את להט החרב המתהפכת כדי להכנס חזרה לגן עדן ולהגיע לעץ החיים?

תשובה: זו שאלה קשה... לא רק נשים צריכות להגיע לעץ החיים אלא כולם – ה' שם את "להט החרב המתהפכת" שמונע מכולנו להכנס. יש הרבה פרשנויות ל"להט החרב

תשובה: אחת הדרכים לצחוק – היא אם אתה רואה מישהו, במיוחד אדם גדול, צוחק צחוק גדול אתה צוחק יחד אתו. יש תמונה יפה של הרבי הקודם של חב"ד צוחק צחוק גדול – תתלה אותה על הקיר... זו דרך טובה לצחוק. אם אתה רואה אנשים אחרים צוחקים, לכן חסידים מתוועדים יחד, יושבים יחד וצוחקים יחד – כי כשאתה רואה מישהו אחר צוחק גם אתה צוחק. צחוק מדבק (סוד "יצחק מצחק את רבקה" – "ודבק באשתו").

הזדהות עם הנשמה – נצחון על המות

שאלה: נצח הוא נצחון על המות, איך משיגים את המודעות הזו?

תשובה: הנשמה היא נצחית – אם מזדהים לגמרי עם הנשמה זהו הנצח. קודם הדגשנו שצריך להזדהות עם הגוף – אם הוא גוף של זכר או גוף של נקבה – אבל כדי לחוות חיים נצחיים צריך להזדהות עם הנשמה.

שתי יודין

שאלה: למה שתי יודין מייצגות את שם ה' בסידורים? ואיך זה קשור לכך שבשם אייר יש שתי יודין?

תשובה: לפי דקדוק כותבים איר, אבל לפעמים כתוב גם אייר בכתב מלא. לפי האיות אייר רומז ל"אני הוי' רפאך", לכן חדש אייר הוא חדש של רפואה. אם כותבים אייר בשתי יודין כתוב שהר"ת רומזים לנשמות של המרכבה – אברהם-יצחק-יעקב-רחל. בתורה, דוד המלך, שהוא הרגל הרביעית של המרכבה, עדיין לא נולד, והמלכות בתורה היא רחל. לכך רומז אייר בשתי יודין. רואים ששתי היודין הן יצחק ויעקב, האבא והבן.

זו לא הסבה הפשוטה שרומזים לשם ה' בשתי יודין. הסבה הפשוטה היא שכאשר מחברים את שני שמות ה' – הוי' וא-דני, איך שנכתב ואיך שנקרא – משולבים, י-א-ה-ד-ו-נ-ה-י (כפי שאפשר לראות בהרבה סידורים), השילוב

פחד מיוחד מאש. כעת יסוד האש לא יכול להנהיג את עם ישראל. אבל אחת מתופעות הגאולה, של ימות המשיח, שהמנהיג יהיה אש. כתוב בחסידות שהנגלה בתורה נקרא מים ואנשים נמשכים למים, ופנימיות התורה היא אש ואנשים נרתעים מאש. החסידות מביאה את האש של פנימיות התורה ונוגעת עמה בפנים של כל אחד, צריך להביא לו את האש כדי שיראה שהאש הזו לא שורפת, אלא מעוררת את החויה הכי טובה, הכי נעימה.

זו גם הבאת האש של יצחק. כתוב בקבלה שהאש של יצחק היא המנהיגות של העתיד. במדבר ה' הנהיג אותנו באמצעות עמוד אש, והאש הזו היא מה שמתגלה במוצאי שבת הקרוב. בכל מוצאי שבת מברכים "בורא מאורי האש" על אבוקה, אבל הפעם תהיה חוית-יצחק גדולה במדורה של לג בעומר, לכבוד רשב"י. שוב, בסוף יצחק יעמוד בראש. כתוב שבתוך הראש יש אותיות **אש** וה-ריש היא הראש עצמו, הקדקד, שמלא ביסוד האש (כמו בספר יצירה, שהאש עולה לראש) – ראש נוטריקון ראה-אש. בסוף הוא יהיה באמת הראש, ינהיג אותנו עם עמוד האש הנעים, הצוחק.

המתהפכת". אחד הפירושים הוא מצב של ספק בנפש, שמהו מסתובב שוב ושוב, גם בנפש יש התהפכות רוחנית שוב ושוב, שאינך בטוח במאה אחוז לגבי עצמך, לגבי היכולת שלך, לגבי השליחות שלך, לגבי האמונה שלך – זה מסתובב שוב ושוב, לא ברור, לא מוחלט. ה' הוא ודאי, "הודאי שמו כן תהלתו". האויב הכי גדול של היהודים הוא **עמלק**, בגימטריא **ספק**, סקפטיות. הרבי אמר "משיח נאו" – לכל אחד יש נקודה של ספק שלילי, האם משיח באמת כאן, האם הוא באמת יבוא, האם העולם מוכן, אני יוצא לרחוב, קורא עיתון, האם משיח יכול לבוא לעולם במצב הזה ברגע הזה? ! זהו להט החרב המתהפכת שמונע מאתנו – גברים ונשים – להגיע לעץ החיים.

הנהגת האש

שאלה: מתקרבים לפסח שני, כולנו צריכים ברכה של הזדמנות שניה, ואחר כך ל"ג בעומר, וצריכים ברכה של התקשרות לפנימיות התורה. תשובה: אמרנו שיצחק הוא יסוד האש, שיין לאש של ל"ג בעומר. כתוב שבעולם הזה אנשים מפחדים, במיוחד מאש. יצחק ירא מה', אבל בעולם הזה אנשים מפחדים מהפחד, יש

י"ב אייר ע"ז - כפ"ח

מלחמה ושלום

הקלטה לכינוס תורה ומדע

א. שלום אמת ומנוחה טובה | ב. שלום, זוגיות ונשיות | ג. רמזים והשלמות

מלחמה, "אפוס חרבא נהמא ליכול". לכן גם לחם, על שמו כל האוכל, הוא לשון מלחמה. אנחנו מכירים את נבואת ישעיהו שלעתיד לבוא "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה". נעשה גימטריא יפה: כל המשפט הזה שוה "שמע ישראל" בדיוק. כל יום פעמיים, בערב ובבקר, גם במצב של חשך וגם במצב של אור, אנחנו מצהירים ומתעצמים עם אמונתנו שה' אחד יחיד ומיוחד – "שמע ישראל". ראוי להתבונן שהתכלית של "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" – שכל עמי הארצות יכירו באחדות ה', כמו שרש"י כתב – היא להגיע ממצב של מלחמות בעולם למצב של שלום.

המדע יקדם שלום רק בהשראת התורה

בהחלט יש יכולת במדע לעזור בתהליך, להאריך חיים, להביא באמצעים של טכנולוגיה כל מיני שיפורים בייצור המזון וכו'. אבל יש גם, כולנו עדים ויודעים, שפצצה אטומית המדע המציא. כלומר, המדע הוא דווקא זה שכביכול 'אשם' בכל המלחמות בעולם. כתוב שהמדען הראשון הוא תובל-קין, "לוטש כל חרש נחשת וברזל" – הוא "תיבל והתקין אומנותו של קין לעשות כלי זיין לרצחיים" (רש"י). עם הידע המדעי שלו הוא המציא כלי זיין, כלי משחית, ובכך הוא הכשיר את העולם למלחמות. על המזבח בבית המקדש, שהוא כדי לעשות שלום ולהאריך חיים, אסור להניף חרב, ברזל שמקצר את החיים.

א. שלום אמת ומנוחה טובה

שאיפת השלום של התורה

הערב^x הנושא הוא תורה ומדע – מלחמה, שלום וגאולה. כל התורה כולה היא בשביל להביא שלום לעולם, "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום". ה' ברא את העולם בששה ימים של פעולה אקטיבית, אפשר לומר, ואחר כך, ביום השביעי, ביום השבת קדש, הוא נח. יום שבת קדש הוא גם יום של מתן תורה. יש כמה דעות באיזה תאריך נתנה תורה לישראל, אבל לכולי עלמא בשבת נתנה תורה. התורה שייכת לשבת. בשבת אומרים שבת שלום. שבת היא מנוחה ושלום, "באת שבת באת מנוחה נשלמה כל המלאכה".

בששת ימי המעשה עובדים קשה, צריך להתפרנס, צריך לשרוד, לכן כתוב שששת ימי המעשה הם ימים של מלחמה. גם בקדושה יש מלחמה, כשאנו מתפללים ומבקשים מה' צרכינו, כתוב "שעת צלותא שעת קרבא". כשאנחנו אוכלים וצריכים להתגבר על התאוה הבהמית שלנו, לעשות "כל מעשיך לשם שמים", "בכל דרכיך דעהו" – להכיר את ה' בתוך האכילה, להוציא את הניצוצות הקדושים מהאוכל בלשון הקבלה – כתוב שגם זו

^x נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

אפשר לומר יותר, שבכל שינוי במציאות יש מלחמה, חיכוך במציאות – אתה רוצה להגיע מכאן לכאן? צריך להלחם כדי להגיע. אם אתה נח טוטאלית אתה בשלום, הכל בסדר. יותר מזה, ההבדל בין מלחמה לשלום בהפשטה הכי גמורה הוא בין תנועה למנוחה. דבר שהוא בתנועה הוא לוחם. בשבת כתוב "שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו". לכל אחד יש את המקום שלו, "איזהו חכם המכיר את מקומו", והוא במצב פנימי נפשי של שלום.

אם הוא כל הזמן רץ, כמו קין, הוא במלחמה. מי המציא את המלחמה? את כלי המלחמה שכלל הצאצא של קין, תובל-קין, אבל מי שהרג ראשון, התחיל במלחמה, הוא קין. מה העונש שלו? כמו שמשכר המצוה לומדים מה היא המצוה עצמה כך מהעונש של העבירה לומדים מהי העבירה. העונש שלו הוא "נע ונד תהיה בארץ", לא לשבת בשקט, כי תנועה היא בעצם מלחמה.

השלמות העתידית – פרוקס של תנועה בשלום

תנועה היא דבר רע? אדרבא, כתוב שצדיקים "אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר 'ילכו מחיל אל חיל'". כשלומדים תורה האינטרקציה בין שני תלמידי חכמים שמחדדים אחד את השני בסברות שלהם, כמו שמחדדים חרב, נקראת "מלחמתה של תורה". אבל תורה היא בשביל שלום! אם כן, יש שלום ויציבות שהם היפך התנועה, שיכול להיות גם היפך החיים ר"ל – "כל חי מתנועע" ומה שלא מתנועע הוא "שלום על משכבו", הוא נגמר, מת.

יש **כח** עתים בספר קהלת, מתחיל "עת ללדת ועת למות" ונגמר "עת מלחמה ועת שלום". קודם כתוב "לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים" ואחר כך ממשיך ברשימה מסודרת מאד של **כח** עתים, הכל בזוגות, כאשר הזוג הראשון הוא "עת ללדת ועת למות" והאחרון

אם כן, מרגישים שלא בטוח שדווקא המדע יקדם את יעוד האנושות של "לא ישא גוי אל גוי חרב". מה כן? "כי מציון תצא תורה ודבר הוי" מירושלם", הפסוק שלפני "לא ישא גוי אל גוי חרב". מה הפסוק הבא? "בית יעקב לכו ונלכה באור הוי". כשכל הגוים ינהרו לבית המקדש, שהמשיח ילמד אותנו את דרכיו, שמציון תצא תורה – זה יפעל שלום בכל העולם, יכניס את כל העולם למצב שבת. אמרנו שחולין בכלל, המצב בימי החול, יש בו בעצם מלחמה. רוצים יותר ויותר לפשט את המושגים מלחמה ושלום. אבל קדש, "באת שבת באת מנוחה", המנוחה הזו, האלקית, הענג האלקי, הוא השלום. זה בא מתוך התורה, מתוך התורה החדשה שילמד מלך המשיח את כל אומות העולם.

לסיכום, אמרנו עד עכשיו שהמדע חייב להתאחד וללכת – להתקדם ולהתפתח – לאור התורה. מתוך הזיווג הזה של התורה והמדע (המים העליונים, מיין דכורין, והמים התחתונים, מיין נוקבין) המדע באמת יצליח וישכיל ויוכל לקדם את העולם לקראת שלום, לצאת ממצב המלחמה. כל זמן שהמדע לא מחובר לתורה הוא פועל ההיפך, מקדם את המלחמות שבעולם, ר"ל.

שלום ומלחמה – יציבות ואי-יציבות – מנוחה ותנועה

נסביר את היחס בין מלחמה (עבודת ימי החול) ושלום (שבת) קצת במונחים של המדע עצמו. כשמדברים על מנוחה, במושגי מדע – למשל כימיה – יש מושג של יציבות, חומר שהוא יציב, לא בתהליך התפרקות, לא באנטרופיה אקטיבית שרואים בעינים, ויש חומר לא יציב. כל דבר לא יציב, גם בחומר העולם וגם בנפש, נמצא במצב שאפשר לקרוא לו בהפשטה מלחמה. הוא לוחם, משתנה, לא יציב, לא נח. שוב, אם רוצים לפשט את המושגים מלחמה ושלום הם יכולים להיות יציבות, שלום, לעומת אי-איוון, אי יציבות.

האלה היא שיש יציבות אמיתית, כאשר חומר הגיע לרמה האנרגטית הנמוכה ביותר, הוא נח לגמרי, שום דבר לא יכול לפגוע בו, הוא במנוחה. אבל יש חומר שלמראית עין הוא יציב – למשל מתכת, אם לא מחלידה מהסביבה – זו לא יציבות אמיתית אלא יציבות קינטית, שאיני רואה את האינטקראציה עם הסביבה (environment) שהוא נמצא בתוכה.

נתרגם מושגים אלה לעבודת הנפש: הרבי מליובאוויטש אמר שאם האדם יגיע למצב של שפלות אמיתית, שהוא יהיה בבחינת "שוכני עפר", כאילו שהוא מת אבל הוא חי, הוא בשפלות טוטאלית, באותו רגע הוא יזכה לחיים נצחיים. זה בדיוק הנושא של מלחמה ושלום. אם הוא חי אז הוא נע, ואף על פי כן הוא לא משתנה, הוא נע אבל משהו אצלו בתכלית היציבות, בתכלית השלום, שלום בעצמו פנימה ושלום עם העולם שמחוצה לו. מה זה אומר? שיציבות אמיתית בעצם תלויה בשפלות. זה בדיוק מה שהמדע אומר, זה נקרא thermodynamic stability, שאם האדם בשפלות מלאה, lowest energy level, הוא יציב לגמרי. יש מצב שאדם רק לא מגיב (למראית עין כעל כל פנים) לסובב אותו, יציבות קינטית. זה יכול להיות טוב ויכול להיות רע. יש מצב שבלשון חסידות נקרא אָן-התפעלות, לא מתפעל, יש לו מוחין דגדלות, שום דבר לא מערער את המדה שלו, את היציבות שלו. אבל יש יציבות קינטית שהיא פשוט אדישות לסובב, שאדם אדיש, מיואש אפילו, הוא על סף היפך החיים.

בירור התורה בין שלום ומנוחה אמתיים וטובים להפכם

אם כן, מכאן למדנו שתי מדות טובות וגם מדה רעה. יש מדה טובה של שפלות, שמביאה את האדם ממש לחיים נצחיים, כך הרבי למד אותנו. יש גם גדלות מוחין שאינך במהרה מתערה עם הסובב או מגיב למה שקורא, אבל

"עת מלחמה ועת שלום". איך מקבילים? אפשר לומר שיש פה תופעה של חותם המתהפך, שהראשון והאחרון נעוצים זה בזה, בלשון ספר יצירה "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן", כלומר שה"עת שלום" בסוף נעוץ ב"עת ללדת". כשנולד בן זכר עושים לו "שלום זכר", סימן שכאשר יש לידה חדשה בא שלום לעולם. אם נפרש כך נאמר ש"עת מלחמה" שייכת ל"עת למות", כי המלחמה לדאבוננו עושה את היפך החיים.

אבל יש גם הקבלה ישירה, ברגע שאדם נולד לעולם, יוצא מהרחם המוגנת ונולד לאויר העולם, מתחילות אצלו מאה ועשרים שנה של מלחמה. עצם החיים הוא תנועה, מלחמה מתמדת, כל הזמן לשרוד. כל שבוע שבאה שבת היא ב"ה מעין עולם הבא, יוצאים מהעולם הזה לגמרי, "כל מלאכתך עשויה". כמו שאמרנו קודם שיש ביטוי "שלום על משכבו", שאם אדם גומר בהצלחה את תפקידו בעולם הזה הוא מגיע לשלום. לפי זה, דווקא "עת למות" הוא כנגד "עת שלום" שבסוף. כמוכן שאנחנו מצפים ללידה חדשה, זו תכלית האמונה שלנו, שעוד מעט – עוד רגע ממש – יולד מלך המשיח, תולד הגאולה, והלידה הזו תביא גם שלום לעולם, גם את היפך המות, כי "בלע המות לנצח", שיהיו רק חיים.

אם כן, התכלית הסופית של הכל היא איזה מין פרדוקס של איחוד וחבור בין התנועה והשינוי והאי-יציבות והאי-סימטריה שיש במלחמה, עם כל מה שנדמה שהוא הכי טוב מנוחה ויציבות וסימטריה ושלום. בעצם אנחנו רוצים שילוב, היעוד האמתי הוא חיים נצחיים, לא "נע ונד" אלא "נע ונח" כאחד.

שני סוגי יציבות במדע ובעבודת הנפש

נחזור למדע: בענין יציבות, יש שני סוגי יציבות. נאמר את המונחים בלועזית – thermodynamic stability, kinetic stability. משמעות שני המושגים

אי-זוגיות – מלחמה ושאיפת השלמה

אם שלום הוא בעצם תופעה זוגית אני יכול, בהפשטה, להבין שמלחמה היא אי-זוגי. מאד מתחבר למה שאמרנו קודם, כי אי-זוגי הוא לא יציב, לא מאוזן. כתוב בספרא דצניעותא, החלק הכי עמוק בספר הזה, שהסוד של עולם התיקון – "לתקן עולם" – הוא מתקלא, שהכל צריך להיות מאוזן היטב. ברגע שמשוהו לא מאוזן הוא מתחיל להתפרק ומתחילה להיות מלחמה מיניה וביה, והתוצאה תמיד היא שבירת הכלים, מצב לא מאוזן.

אפילו במספרים עצמם, בהפשטה מאד גבוהה – המספרים הם גם השרש של "עשר ספירות בלי מה", שהדבר הכי יסודי בפירושן הוא עשרה מספרים, כפי שאומר רס"ג, המספרים הטהורים-הטבעיים – מספר אי-זוגי הוא לא בשלום. האם הוא רע? הוא ודאי לא רע. המספר אחד הוא לא זוגי – המספר אחד הוא טוב מאד. אנחנו מאמינים ב"אל אחד" ואנו בעצמנו "גוי אחד בארץ", הכל אצלנו אחד, אבל אחד הוא אי-זוגי. יש משהו דווקא באי-זוגיות שלו שקשור, בגלל היותו אי-זוגי, שחייב לנוע לקראת שלום, ששלום הוא כבר כן זוגי.

לפי זה, אני חושב שהמספר הזוגי הראשון הוא שנים – אחד הוא אי-זוגי והמספר שנים הוא כבר זוגי, זוג. איפה אנחנו רואים את שרש הזוגיות-השלום בתורה? בתבת נח. נח בעצמו הוא זוגי, שתי אותיות, "נח מצא חן", ואצלו כתוב "שנים שנים באו אל נח אל התבה זכר ונקבה". זוגיות היא זכר ונקבה. ה' ברא את העולם עם ה-ב הגדולה של "בראשית", ב-ב, שנים. הוא ברא הכל זוגי כי רצה שיהיה שלום בעולם. יחד עם זה, אפילו הזוגיות בין איש ואשה, כל זוגיות היא תמיד היא אינטראקציה בין השנים. התורה מכנה את היחס בין האיש לאשה "הלחם אשר הוא אוכל", יש בזה לחם, מלחמה – זו מלחמה שמחה, יתכן כמו "יצחק

אתה שוקל, אתה בשיקול דעת. אם האדם אף פעם לא מגיב לשום דבר – זה מצב גרוע ביותר. אנחנו אמורים להיות מעורים בתוך החברה, אחד עם השני, "כל ישראל חברים" אחד עם השני. מענין שהמלה **חבר** היא אותיות **חרב**, רק שצריך להפוך את צירוף האותיות, אבל המכנה המשותף שלהם הוא שבשניהם יש אינטראקציה פעילה אחד עם השני.

אם כן, מה שאנחנו מנסים להסביר שהמושגים מלחמה ושלום הם גם מושגים יחסיים, יש בהם הרבה מורכבות ועומק. יש משהו כמו מלחמתה של תורה, מלחמה טובה, ויש גם שלום שאינו טוב, שלום מדומה, יש מצב של יציבות קינטית שהיא שלום מדומה ולא שלום אמיתי. לכן צריך הרבה תורה, ותורה חדשה, כדי לברר מה השלום האמיתי ומה השלום הלא-אמיתי, המדומה.

ב. שלום, זוגיות ונשיות

שלום – זוגיות

אחרי כל הדברים האלה נפתח עוד ממד ונאמר שיש גם אפשרות להבין יותר לעומק את נושא המלחמה והשלום, היחס ביניהם, הצורך לחבר אותם ולהגיע לאיזה שרש משותף של שניהם – התפקיד של התורה החדשה של מלך המשיח – על ידי שפשוט נתבונן בסדרת המספרים הטהורים, הטבעיים, 1-2-3-4-...

יש שיחה של הרבי שמסביר ששלום הוא רק בין שנים. הוא גם מדבר על יציבות – יציבות אמיתית, הוא אומר, קשורה למספר שלש. כמו כסא שיש לו שלש רגלים הוא כבר יציב, ואם יש ארבע עוד יותר טוב – אבל שלש כבר יציב. יוצא מזה ששלום הוא תופעה זוגית. גם בשרש הכי עליון, דבר שהוא מאד עמוק, גם כביכול מה שה' הוא שלום – כתוב ש"שלום" הוא שם של הקב"ה – יש איזו זוגיות, תמיד, בתוך המלה שלום.

אם אני מחלק אפס ב-2 אני מקבל אפס – זו תוצאה אמיתית, לא סתם. כלומר, 0 שווה שני אפסים, זו הזוגיות שלו. אפס אחד שווה שני אפסים. אם אתה 0 אז אוטומטית, ללא צורך בשדכן, יש לך בן/בת זוג – עוד 0. כמובן שהוא גם שווה שלשה אפסים, וגם ארבעה אפסים ועד לאין סוף אפסים – הכל 0.

יש משהו מאד חשוב בחשבון בהבדל בין המספרים הזוגיים ללא-זוגיים. יש דרגות שונות, עד אין סוף דרגות, של זוגיות. אם המספר מתחלק בשנים רק פעם אחת הוא הדרגה הראשונה של מספר זוגי, כמו 2 שאני מחלק ב-2 ומקבל 1, אבל אם אחלק את ה-1 לשנים אקבל חצי, כי אחד אינו זוגי. אבל יש דרגה יותר גבוהה של מספר זוגי שכאשר אני מחלק בשנים אני מקבל שוב מספר זוגי, שאפשר שוב לחלק ב-2 – כמו 4, בו זה עובד פעמיים. 8 זוגי בדרגה יותר גבוהה, כי אפשר עוד פעם לחלק ל-2 ולקבל מספר זוגי. וכך הלאה. כלומר, ככל שהמספרים הם כפולות של חזקות יותר גבוהות של 2 יש בהם בעצם יותר זוגיות. מה לגבי 0? 256 הוא מאד זוגי, 2 בחזקת 8. 512 עוד יותר זוגי, 1024 עוד יותר – 2 בחזקת עשר, עשר דרגות של זוגיות. אבל מה המספר הכי זוגי, אין סוף זוגי? שאפשר לחלק אותו ב-2 אין סוף פעמים וכל פעם לקבל מספר שלם? רק 0. כלומר, לא סתם ש-0 הוא זוגי, אלא שהוא בדרגת הזוגיות האין-סופית, יותר מכל מספר זוגי אחר.

השלמות של "שלם וחצי" – חבור הזוגיות והאי-זוגיות

אם כן, מה יוצא מכל ההתבוננות המשעשעת הזו? שהשלום המוחלט, שהוא בעצם הזוגיות המוחלטת, הוא 0. אבל 0 היה לפני שה' ברא את העולם. על 0 כתוב בספר יצירה "לפני אחד מה אתה סופר". כלומר, יש 1 ויש משהו שלפני 1. מה הדבר שלפני 1? 0. שוב, ה-0 בלשון הקבלה הוא "אור אין סוף" שלפני הצמצום

מצחק", צחוק, אבל יש בכך אינטראקציה של מלחמה, של נושא ונותן, משפיע ומקבל, כמו החלפת אלקטרונים בכימיה. החומר מחפש יציבות כשמשוהו לא יציב והוא עושה זאת דרך מלחמה של החלפת חומרים יסודיים בתוך עצמו ועם רעו.

אפס – המספר הכי זוגי

בכל אופן, נדמה שאחד הוא המספר האי-זוגי הראשון ושנים הוא הזוגי הראשון. לפי מה שאמרנו, האחד שואף לשנים, אבל ודאי יש מעלה באחד. אחר כך שלש הוא אי-זוגי, ארבע זוגי, וכך הלאה עד אין סוף. נשאלת השאלה – שהמתמטיקאים עצמם שואלים, ואומרים שהיא חשובה מאד ללימוד מתמטיקה בכתה, לשאול הילדים בכתה – מה לגבי המספר אפס, הוא זוגי או אי-זוגי? מאד מענין, יש על זה מאמרים שלמים היום של הוראת החשבון. יש ילדים שיאמרו שלא זוגי, ויש שיאמרו שגם וגם, ויש שיאמרו שמשוהו אחר. כעת נחשוב יחד, האם אפס הוא מספר זוגי או מספר לא-זוגי?

התשובה האמתית היא שאפס הוא המספר הזוגי הראשון, עוד לפני שנים. למה? שוב, זה מוסכם, בלי שום מחלוקת ושום ערעור בכלל, בין כל מי שידוע את יסודות החשבון – אפס הוא מספר זוגי. לא רק מספר זוגי, אלא הכי זוגי מכל המספרים, הרבה יותר זוגי מאשר שנים, אין סוף יותר זוגי אשר 2. איך זה? מה הגדר של 0? מה הגדר של מספר זוגי בכלל? הגדר הוא שכל מספר שמתחלק בשתיים והתוצאה היא מספר שלם הוא זוגי. אם הוא לא מתחלק ב-2, כלומר שבחלוקה התוצאה היא חצי, הוא לא זוגי. גם לפי סדר המספרים, כל המספרים עד אין סוף הם זוגי לא-זוגי, מלחמה שלום מלחמה שלום, עד אין סוף. אז פשוט ששנים הוא זוגי, אחד פחות, 1, הוא לא זוגי, ואפס, אחד פחות, זוגי, וכך ממשיך במינוס 1, לא זוגי, מינוס 2, זוגי וכו'. פשוט ש-0 הוא הנקודה האמצעית של כל המספרים החיוביים והשליליים ושהוא זוגי.

וגדלות, לחיים נצחיים בהם "כל חי מתנועע" יחד עם "אני הוי' לא שניתי", שלום.

מה כתוב לפני "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה"? "וכתתו חרבותם לאתים". יש חומר גלם של חרב ומכתתים אותו לאתים. **חרב-את שוה תורה, שוה "רצוא ושוב",** "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק". החרב הוא הרצוא, המלחמה, והאת הוא השלום, השוב – "אם רץ לבך שוב למקום". נסיים עם האיחול-הברכה שנזכה בקרוב ממש ל"לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה", שהמלחמה הרעה תגמר, תחדל מהמציאות, ושכן נזכה ליחוד האמתי של המלחמה והשלום בשרש, השרש של האפס המוחלט שלפני הצמצום, שהוא עצמו יתגלה בכל תנועת החיים והחיים הנצחיים שלנו.

כתוב שתחית המתים וחיים נצחיים הם בעולם הזה, עולם של מלחמה בעצם – אבל ה'מלחמה' של ימות המשיח (לאחר שמלך המשיח עצמו לוחם מלחמות ה' ומנצח, והרי כבר במלחמות מלך המשיח מורגש ממד פנימי של "דרכי נעם", כך מחדש הרבי) שאז כלי הזיין של העולם הזה יהפכו לתכשיטים, למזכרת של מסירות הנפש שהיתה לנו בעולם הזה לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, מקום של שלום אמת (כמו שנאמר על הגאולה, "והאמת והשלום אהבו"). עד כאן, שה' יברך אותנו ואת כל העולם כולו בביאת משיח צדקנו בגאולה האמתית והשלמה תיכף ומיד ממש.

ג. רמזים והשלמות

שלום בינים ושלום אמת

אמרנו שיש שינוי לעומת אי-שינוי, שינוי לעומת "לא שניתי", יש חול ושבת – חול וקדש. לא אמרנו בפירוש שבשלום יש שני מצבים – שלום בינים ושלום אמת – רק רמזנו לשתי בחינות השלום בשני מצבי היציבות

הראשון, לפני שה' התחיל את התהליך של בריאת העולם. דווקא באפס הזה, של "לפני אחד מה אתה סופר", יש אין סוף זוגיות, אין סוף שלום. אף על פי כן, ה' לא רצה שכך המציאות תשאר לעולם ועד, הוא רצה לברוא עולם.

יש ביטוי בקבלה שכדי לברוא עולם השלם חייב את החצי, "שלם וחצי", שהם בעצם הזוגי והלא-זוגי. זוג הוא איש ואשה, "זכר ונקבה". יש משהו שרווק הוא לגמרי לא זוגי, כמו מספר אי-זוגי, ובאשה יש משהו בעצם שהיא זוגית בתוך עצמה. לכן כתוב בפירוש בקבלה שכל המספרים האי-זוגיים הם גברים וכל המספרים הזוגיים הם נשים. כלומר, יש משהו בעצם באשה שהיא עם זיקה לזוגיות. בשביל הגבר הזוגיות היא חידוש ובשביל האשה הזוגיות היא בעצם, היא בפשיטות. כמו שיש ביטוי בחסידות "אלקות בפשיטות ועולמות בהתחדשות", כך אצל האשה "זוגיות בפשיטות ורווקות בהתחדשות" ואילו אצל הגבר הפוך, "רווקות בפשיטות וזוגיות בהתחדשות".

על קדימת ה-0, שרש הזוגיות, ל-1 נאמר "אשת חיל עטרת בעלה". לכן תכלית העולם שהגבר חייב לחזר אחרי אשה שתשלים אותו, שתתן לו מה שחסר לו, זוגיות (את המלה "לו" בפסוק "די מחסורו אשר יחסר לו" דורשים חז"ל "זו אשה" מהשואה לפסוק "אעשה לו עזר כנגדו"), שתתן לו שלום. כתוב ש"דרכו של איש לכבוש", לצאת למלחמה. בששת ימי המעשה של החול, החולין הם בחינת איש, גבר בקבלה, אבל יום השבת הוא אשה, כלה, "בואי כלה בואי כלה", "באת מנוחה".

סיכום

אם כן, ניסינו להסביר שהמושגים מלחמה ושלום הם מאד פשוטים וגם מאד מורכבים, ותכלית הגאולה היא להגיע לשילוב, לפרדוקס הקיים, על ידי השפלות ועל ידי המוחין

הוא שלום בינים. השלום האמתי הוא דווקא ביסוד, שגם כולל את שניהם – ביסוד כתוב "תמורת שלום מלחמה". המלחמה היא על שמירת הבית. שלום בית, היחוד האמתי בין איש ואשה, הוא נקודת היסוד. לכן אנחנו אומרים שפנימיות היסוד היא אמת – זהו שלום אמת, שלום אמתי, כמו שהפסוק אומר "והאמת והשלום אהבו". "הודי נהפך עלי למשחית" הוא שליטת האנטרופיה, היפך השלום, בהוד – גם בו יש דבר והיפוכו. בכל אופן, כמדה בנפש, "מודה אני לפניך", "מודים אנחנו לך", היא יותר מנוחה ושלום – מדה נקבית, ללא נצחנות. לפי כל זה שלישית נצח-הוד-יסוד היא גם מלחמה-שלום-שלום. אם עושים את הגימטריא הזו – נצח-הוד-יסוד מלחמה-שלום-שלום – עולה "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". רק "שמע ישראל" היה "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה".

זוגי ואי-זוגי במילויי שם הוי' ב"ה

נעבור לדוגמאות של מספר זוגי ומספר אי-זוגי: קודם כל, **זוג** בגימטריא 16 – זוגי בארבע מדרגות, 2 בחזקת 4. המלה זוג היא מאד זוגית. **זוגי** כבר עולה שם הוי'. מה הזוגיות של שם הוי'? שהוא **אחד-אחד**, פעמיים **אחד**. "הוי' אחד" הם שלם וחצי (כבר שלש פעמים **אחד**), אבל **הוי'** עצמו – בגימטריא **זוגי**, הוא בעצם זוגי – הזוגיות שלו היא **אחד-אחד**. והוא סוד "ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו **אחד**". אי-**זוגי** שוה 37, מספר אי-זוגי, ערך המילוי של שם **סג**. סוד המספרים האלה הוא סוד שם **סג** בקבלה. השרש הוא י-הוה, **זוגי**, וחלק המילוי הוא אי-**זוגי**. באמת משם יש שבירת הכלים, בגלל המילוי שלו – **הבל** (שהרגו קין), האי-זוגיות שיש בו. מצד שני, התיקון האמתי הוא לחזור לאורות המרובים דתהו, כעין תיקון, לתקן את שם **סג**.

[גם השם של התיקון, **מה**, אינו זוגי?] אכן, **עב** הוא זוגי (ב-3 דרגות, כפולה של 8) וגם **בן**

בכימיה. יש שלום ממלחמה, שלא נלחמים יותר – כמו היום, שיש הסכם שלום – אבל זהו לא שלום אמתי, ויש שלום אמתי.

אם כן, יש **מלחמה-שלום-שלום אמתי** – בגימטריא "ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום", הברכה האחרונה של ברכת כהנים, שהיא כפולה של שם הוי', 26 פעמים 51, משולש 51, וגם **אהבה** פעמים **אמונה**.

סוד שם צבאות

הגימטריא הכי פשוטה: **מלחמה-שלום** שוה שם **צבאות**, השם של נצח והוד. ברור ש"צבאות" הוא לשון צבא, והוא גם שם של ה' שכולו שלום. היחוד, הפרדוקס, שהוא המצב האמתי של הגאולה, של התכלית, הוא שם צבאות. כשם קדוש הוא התגלה רק יותר מאוחר (אצל חנה אם שמואל), אבל בתורה אנחנו מכונים "צבאות הוי'". דווקא כ"צבאות הוי'" אנחנו יוצאים ממצרים, שגם "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" – הגאולה באה מתוך "צבאות הוי'", צבא שמחבר את המלחמה והשלום (היינו מה **שצבא** הוא נוטריקון **יוצא ובא**, יוצא למלחמה ובא בשלום, כמו שמוסבר לעיל לגבי "רצוא ושוב").

היות שזהו שם הנצח וההוד צריך לומר שאחד מהם יותר נוטה למלחמה ואחד יותר נוטה לשלום. כתוב ש"איהו בנצח ואיהי בהוד", ולפי איך שהסברנו "דרכו של איש לכבוש ואין דרכה של אשה לכבוש". "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך" זו פעולה של גבר. גם נצח בעצמו מלשון נצחון, זאת אומרת שיש לו דחף לנצח – דחף לנצח הוא כח המניע של מלחמה. צריך לומר שגם השם של נצח, הוי' צבאות, הוא "איהו בנצח", המלחמה, רק היות שיש התכללות השלום כלול בתוך המלחמה. וההוד, "איהי בהוד", שהוא הודיה – להודות הוא גם להרים ידים, כמו שאמרנו שיש בשלום גם משחו של אדישות, של הרמת ידים, של כניעה – הוא שלום. כמו שנסביר, ההוד

הזוג העיקרי של זוגי ואי זוגי הוא **איש ואשה**. **איש** הוא אי זוגי, 311, ו-**אשה**, 306, היא זוגית. מענין מאד שכאשר היו **אברם ושרי** הוא היה אי זוגי והיא כן זוגית. אבל כשה' לקח ה ממנה ונתן לאברהם הוא הפך לזוגי (כמו ה-א של גאולה, אבל הפוך) והיא היתה זוגית וכשנלקחה ה-ה היא הפכה ללא-זוגית. משמע מכאן שקודם באמת היו זכר ונקבה, אבל סטרייליים. כשה' עשה מאברם אברהם, הוא עשה אותו זוגי, ומשרי שרה, הוא עשה אותה לא זוגית, כאילו נתתי לו ממד נקבי ולה כח זכרי – וזה פעל את הגאולה שלהם, את הישועה שלהם. כעת יכול להולד יצחק, שבמיוחד שייך לשרה – כפי שהסברנו אתמול – אבל לשרה עצמה יש ממד זכרי בזכות ברית המילה של אברהם.

דרך אגב, פותח עוד נושא גדול: היום כולם רוצים לשנות שם, כמו שמדברים תמיד, ויש היום בעיה של נטיות הפוכות – יתכן שהולך יחד, שבלא-מודע זה מה שרוצים. זה יכול להיות פטנט, שאם יש בחור שרוצה להיות בחורה אולי השם שלו הוא זוגי וצריך לתת לו איזה א שיהפוך להיות לא-זוגי, או ההיפך... לכן צריך רוח הקדש כדי לדעת, ו"שב ואל תעשה עדיף".

יש מושג מספר-מספרי, שהמספר הוא השלם שלו – לא רק ש-1 לא זוגי אלא גם **אחד** לא-זוגי (וגם **אחת** לא-זוגי), **שתיים** (וכן **שנים**) זוגי, **שלוש** (הנקבה) זוגי ו-**שלשה** (הזכר) לא זוגי (מתאים), **ארבע** (הנקבה) לא זוגי ו-**ארבעה** (הנקבה) זוגי (הפוך). כך הלאה, אבל **אחד-שנים** וכן **אחת-שתיים** מתאים לגמרי.

הווארט היה שכל מה שאינו זוגי מחפש השלמה, לכן יש ביטויים – **'אני'** לא זוגי, אבל **'אתה'** זוגי, וגם **'הוא'** זוגי. אתה מחייב אני אבל אני לא מחייב אתה. לכן יש ביטויים של אני-אני – **'אני ראשון ואני אחרון'**, **'אני אני הוא'** – וכיו"ב של **'אנכי-אנכי'** וכו', ביטויים לא-זוגיים נוטים לחפש השלמה (ולחפץ את

הוא זוגי – **הוי-הוי'**, סוד "מערת המכפלה". מה ששם **מה** אינו זוגי שייך לכך שצריך איזה 'אקשן' גם כדי להביא את **הגאולה** וגם בגאולה עצמה – הרמז לכך הוא שצריך להוסיף **א** לתוך ה-**גולה**, וכך להפוך את **הגולה** ל**גאולה**. בהוספת **א** הפכתי אותו מזוגי לאי-זוגי. גם בשם הוי', המילוי הכי קטן הוא **מד**, הוא זוגי אבל הוא עולה **גולה**, וצריך דווקא להכניס לו **א** שתעשה את כל המלה ללא-זוגית. כש-**מד** נעשה **מה** יש בו גם אין סוף תופעות חדשות, למשל, הוא נעשה המשולש של 9 (כאשר הוא **מד** המשולש חסר הקדקדק שלו). ועוד, שם **מה** יוצא ממצא א"ק על מנת לתקן את שם **סג** שבו היתה השבירה, והיות ש-**סג** הוא אי זוגי כנ"ל דווקא כאשר מוסיפים לו עוד מספר לא זוגי הסכום הופך להיות זוגי. וכך כל ארבעת המילויים העיקריים של שם הוי' ב"ה, **עסמ"ב** = 232, שהוא מספר זוגי (בשלש דרגות; ממוצע ה-**ד** = **חן** כידוע שהוא זוגי בדרגה ראשונה). בכל אופן, אין הכי נמי, אי אפשר לומר שכל הדברים הטובים זוגיים וכל הלא-טובים לא זוגיים, זו ודאי שטות גמורה.

זוגות של זוגי ואי-זוגי

המלה **אמת** היא לא זוגית ("איהו **אמת** איהו **אמונה**" – הזכר אי זוגי והנקבה זוגי, לפי הכלל; ג רישין שבכתר: **אמונה תענוג רצון** – זוגי, אי זוגי, זוגי, כנגד 0, 1, 2, ודוק).

גם **אהבה יראה**, זכר ונקבה, זוגי ואי זוגי, וכן **בטחון תמימות**, תרין פלגי גופא, "איהו בנצח ואיהו בהוד", זוגי ואי זוגי. וכן היחס בין **אמת**, זכר, ביסוד **לשפלות**, נקבה, במלכות). בתוך שמות הוי' – שם הוי' זוגי, שם **אלהים** זוגי (והוא גם לשון רבים כאשר מיעוט רבים שנים, זוגי), שם **ש-די** זוגי. אבל שם **יה** אי זוגי, שם **א-ל** אי זוגי, שם **אחי'** אי זוגי, שם **א-דני** אי זוגי. דווקא השילוב העיקרי, **הוי'-אד'**, הוא שילוב של זוגי ואי-זוגי (וממילא הסכום אי זוגי, בחינת זכר).

סדורי – מלחמה, 51, שלום, 52). משה-
 משיח ("הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון"),
 אי זוגי וזוגי, זכר ונקבה. וכן משה-אהרן (אהרן
 הוא זוגי בדרגה 8). וכן אלימלך-נעמי וכן
 בעז-רות.

עצמם). כל מעשי שבת כפולים מפני ששבת
 היא נקבי כנ"ל.
 וכן מלחמה, 123, שלום, 376 – אי-זוגי
 וזוגי, זכר ונקבה, דרכו של איש לכבוש וכו' כפי
 שהוסבר לעיל (גם מספר האותיות של מלחמה
 שלום, 5 ו-4, היינו אי-זוגי וזוגי. גם במספר

ספירת העומר תשע"ז - בעקבות שבעת הרועים

שבוע חמישי: אהרן הכהן

חסד שבהוד – אהבה רבה

בשבוע החמישי של ספירת העומר אנו צועדין עם אהרן הכהן המבטא את מדת ההוד, ומקיימים את דברי הלל הזקן בפרקי אבות "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

החסד והאהבה קורנים מדמותו של אהרן, אוהב שלום ואוהב את הבריות – זהו החסד שבהוד, אברהם אבינו בתוך אהרן. את האהבה הזו מנחיל אהרן לכל יהודי, שהרי כך היה אהרן משכין שלום: אומר לכל אחד מהצדדים שהשני רוצה להשלים עמו, ואז באמת התעוררו שניהם באהבה להשלים זה עם זה.

הכהן הוא איש חסד וכולו מלא אהבה. אם כן, כהן גדול הוא אהבה גדולה, כמשמעות המושג "אהבה רבה". האהבה של אברהם נקראת "אהבת עולם", הוא מתבונן בעולם הנברא ומתוכו מגיע לאהבת ה' הבורא, אך כיון שהעולם מוגבל אזי לאהבה שיוצאת ממנו יש איזה-שהוא גבול. אבל כאשר אברהם נכלל בתוך אהרן, חסד שבהוד, האהבה עולה קומה והופכת להיות "אהבה רבה" ללא גבול ושיעור כלל.

את האהבה הזו, אהבה רבה, מעורר אהרן אצל כל ישראל. כך מכונה אהרן בספר זוהרה "שושבינא דמטרוניתא", השושבין המביא ומקרב את הכלה (ישראל) אל החתן (הקב"ה).

גבורה שבהוד – שלהבת עולה

בגבורה שבהוד אנו ממשיכים עם האהבה. אמנם האהבה ככלל שייכת למדת החסד, אבל יש אהבה מיוחדת בגוון של גבורה. האהבה של החסד דומה למים, זורמת, שקטה ויציבה, אך יש אהבה של גבורה שעליה נאמר "רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ שֶׁלֶהֲבַתָּהּ. מִיָּם רַבִּים לֹא יִכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֵהָבָה וְנִהְרֹת לֹא יִשְׁטֹפֶיהָ". זו אהבה מתלהבת ומשתוקקת, מתגברת וקופצת. את האהבה הזו מנחיל אהרן לכל ישראל, וזו הגבורה שבהוד, יצחק אבינו בתוך אהרן, כאהבה היוקדת ביצחק שנעקד על המזבח.

זו המשמעות הפנימית של הדלקת הנרות, "בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת" – נרות המנורה הן נשמות ישראל ואהרן 'מדליק' את הנשמות באהבה רבה כאשר. את הנרות צריך להדליק "עד שתהא שלהבת עולה מאליה [ולכן נאמר 'בהעלותך']" – כלומר, לא רק להחזיק אותנו 'דולקים' באופן מלאכותי אלא לעורר את שלהבת האהבה שבתוכנו שתבער מעצמה.

והנה רמז יפה: האהבה היא "כָּכֵל לְכַבֵּד וּכְכֵל נַפְשָׁךְ וּכְכֵל מְאֻדָּךְ" – ביטוי שעולה בגימטריא שלהבת!

תפארת שבהוד – בגדי אהרן

"וְעִשִׂיתָ בְּגְדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחָיד לְכַבֹּד וּלְתַפְאֵרֶת", זו התפארת של אהרן, תפארת

הוד שבהוד – בוכה ושמה

הפנימיות של ההוד היא מדת התמימות בנפש. ישנם שני ביטויים מופלאים למדת התמימות של אהרן, ההוד שבהוד, אהרן שבאהרן: ראשית, כאשר משה סרב לקבל את ההנהגה הוא טען שאהרן אחיו הגדול צריך להנהיג, אבל ה' השיב לו "וְרָאָה וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ" – לאהרן לא יפריע בכהוא-זה שאתה עולה לגדולה, לכאורה על חשבוננו, הרגש היחיד שימלא אותו הוא שמחת לב טהורה, מתוך הודאה ותמימות ללא שיור. בזכות שמחת הלב הזו, זכה אהרן לחשן הנתון על הלב ובו "האורים והתומים" – תמימות מאירה.

הפעם השניה היא בתגובה של אהרן למות נדב ואביהוא, "וַיֵּדַם אֶהֱרֹן": קבלת הדין בתמימות גמורה. מאהרן נלמד "לברך על הרעה", לקבל בשמחה גם מה שנראה רע ומר, מתוך הודיה ותמימות, להיות בשמחה תוך כדי בכיה, ככתוב בספר הזוהר "בכיה תקועה בלבי בצד זה, ושמחה בצד זה".

באמת, לעתיד לבוא נברך גם על הרעה "הטוב והמיטיב", כיון שנראה ממש איך מה שהיה נראה רע גם הוא טוב גמור. בינתיים, אנו רק מודים על כך בתמימות ואומרים "גם זו לטובה"!

יסוד שבהוד – לברך את ישראל

לאהרן ולבניו אחריו ניתן כח הברכה, "לברך את ישראל באהבה". זהו גילוי מדת היסוד של אהרן, יסוד שבהוד, שכן היסוד הוא כח ההשפעה והברכה, "בְּרָכוֹת לְיֵאֵשׁ צְדִיק" – הברכות באות דרך מדת היסוד, "צדיק יסוד עולם", כמו שיוסף הצדיק (בעל מדת היסוד) משפיע ברכה לכל מצרים.

ברכת כהנים אינה קשורה כלל לחכמתו או צדקתו של הכהן, אלא מעצם העובדה שהוא

שבהוד. לכאורה, בגדים הם דבר חיצוני, שיכולים לבגוד באמת הפנימית, ובכל זאת התורה מייחסת חשיבות רבה לבגדי כהונה בכלל ולבגדי אהרן בפרט – שבנוסף לארבעת הבגדים הפשוטים של כל כהן יש לו ארבעה "בגדי זהב" מפוארים. אין זו תוספת יפה בלבד, אלא משהו מהותי, שהרי כהן שעבד ללא בגדי כהונה עבודתו פסולה! אמנם "שָׁקַר הַחֵן וְהַקֵּל הַיָּפִי" אבל מתברר שיש יופי של אמת, זהו היופי של יעקב אבינו (בעל מדת התפארת) המשתקף כעת בבגדי אהרן הכהן, התפארת שבהוד. הדבר רמוז בגימטריא יפה (ואמתית):

אמת ועוד יפי עולה ישראל!
אל תזלזלו בנקיות הבגדים ובחיצוניות בכלל, יופי פנימי ועצמי משתקף גם בלבושים.

נצח שבהוד – בית אהרן

אמנם אהרן הכהן מת ונקבר בהור-ההר, אבל יש בו משהו נצחי שאפשר ממש לראות בעיניים: בחירת ה' באהרן להיות כהן ממשיכה בבניו ובניו בניו עד עצם היום הזה, ככולם נמצא הגן המיוחד של הכהנים (כפי שהתגלה גם במחקר המדעי בדורנו), זו הנצחיות של אהרן, הנצח שבהוד. מי שנותן לאהרן בפועל את תפקיד הכהונה הנצחי, בשם ה', הוא משה רבינו בעל מדת הנצח – ובכך הוא מעניק את חותם הנצחיות לאהרן אחיו, נצח שבהוד.

הכהנים נקראים 'בית', "בֵּית אֶהֱרֹן בְּטָחוֹ בַּה'" – בית נותן תחושה של בטחון, ובית כזה שכולו אומר בחירה אלוקית, ממשיכה ונצחית, מעניק בטחון חזק מאין כמוהו. הבטחון הוא המדה הפנימית של הנצח, והבטחון של בית אהרן הוא הנצח שבהוד. מתוך בטחון מוחלט בה', הכהנים נוקטים בשעת הצורך יזמה פעילה ומנצחת, כמו נצחון החשמונאים "כהניך הקדושים".

הפנימית של המלכות, כמו תחושת השפלות של דוד המלך – זו המלכות של אהרן, מלכות שבהוד.

לאחר שאהרן הבין שהוא נכשל בחטא העגל, הוא הרגיש בוששה תמידית על מעשיו, עד שחשב שאינו ראוי להתמנות לכהן. אבל משה אמר לו: "למה אתה בוש? לכך נבחרת" – ומפרש הבעל שם טוב: לכך נבחרת, מפני שיש בך יראה ובושה כזו לכן אתה הראוי ביותר להיות כהן.

השפלות של אהרן בפני ה' היא עמדת המוצא המתאימה ביותר לתפלה, ותפלתו של אהרן היא בשם כל ישראל, כמו תפלת הכהן הגדול ביום הכיפורים. נסיים בתפלה "והשב כהנים לעבודתם" ואת נקודת אהרן הכהן תעורר בתוכנו.

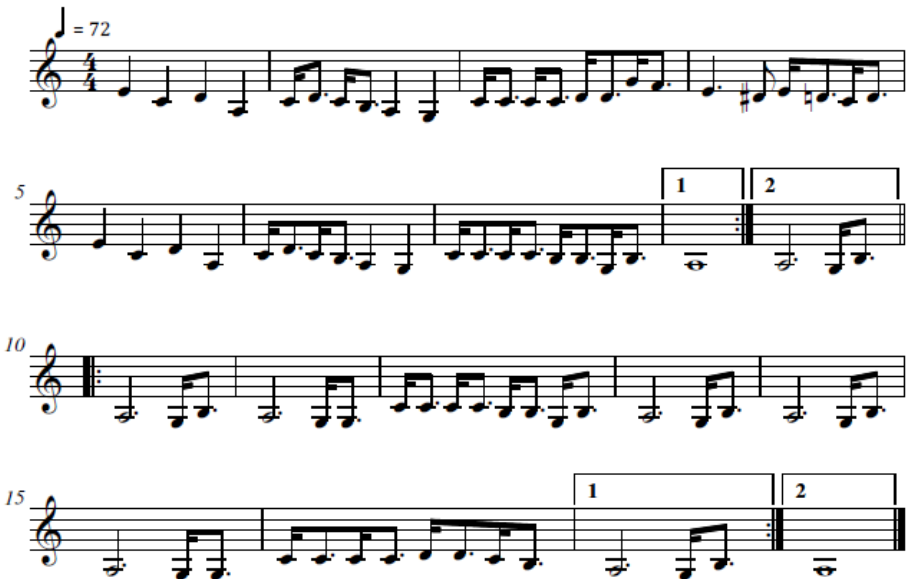
נבחר לכך. כך פוסק הרמב"ם שגם כהן שאינו חכם ואינו מדקדק במצוות נושא את כפיו, ומסביר: "ואל תתמה ותאמר, ומה תועיל ברכת הדיוט זה? שאין קבול הברכה תלוי בכהנים אלא בהקדוש ברוך הוא, שנאמר וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל פְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי אֶבְרַכְכֶם", הכהנים עושים מצותן שנצטוו בה והקב"ה ברחמיו מברך את ישראל כחפצו". הכהן הוא רק 'צינור', כולו יסוד המעביר את שפע הברכה לכולם, יסוד שבהוד.

מלכות שבהוד – מה הוא?

מה אהרן הכהן חושב על עצמו? הוא לא אומר, אבל משה רבינו מגלה לנו: "וְאֶהְרֹן מָה הוּא כִּי תִלְיֵנִי עֲלִיּוֹ" – אהרן אינו מחשיב את עצמו לכלום, בעיני עצמו "מה הוא", ואין בו שמץ של התנשאות. כולו שפלות – המדה

ניגון י"ב אייר עז

הרב יצחק גינזבורג

The musical score is written in treble clef with a 4/4 time signature and a tempo marking of quarter note = 72. It consists of four staves of music. The first staff contains measures 1 through 4. The second staff contains measures 5 through 8, with first and second endings marked '1' and '2' respectively. The third staff contains measures 9 through 14. The fourth staff contains measures 15 through 18, also with first and second endings marked '1' and '2'.

מוקדש לע"נ: צבי הירש בן אהרן נלב"ע בכ"ג אייר תשע"ד | אהרן בן צבי
 נלב"ע בי"ט אייר | ישראל בן מאיר דב הלוי נלב"ע בי"ג אייר | מאירה בת צבי
 הירש נלב"ע בי' ניסן תשע"ה

"ראה פניו מאירים בלבתי עם אבריו, שם גילה
 סוד נסתרים אדונו בר יוא"י"
 התועדות ל"ג בעומר
 עם הרב יצחק גינצבורג שליט"א
 ביום ראשון, י"א אייר, 16:30
 בשיבת עוד-יוסף-א' ביצהר
 בשיתוף מטה "כולנו אלמנה פיקאר"
 - עצרת נשים פתוחה -
 ❧ ❧
 מחידי שבת מתקיים שיצור (לגברים) בבית הרב (ר"א'
 אדמו"ר הריו"צ 14, כפר אב"ד) אחרי תפילת מוסף
 בבית כנסת המרכזי
 ❧ ❧
 כולם מוזמנים!
 רוצה לקבל "ואביטה"?

רשימת נקודות ההפצה

050761899	ירושלים - גבעת שאול	0546610722	כפר חב"ד
0506166086	קרית מלאכי	0507951105	ראשון לציון
0584829829	גבעת רונן	0523003085	יצהר
0547827702	גוש שילה	0508884177	גוש עציון
0528989683	קרית ארבע- חברון	0584006135	ירושלים - קטמונים
0507707161	צפת	0527580073	בני ברק

רוצה להקים נקודה במקום מגוריך? בלם 0523003085

ניתן להקדיש את 'ואביטה' לזכות יקיריכם ולזכות בהפצת שיצורי
 הרב המאלת עותקים השבוע!
 elimiz770@gmail.com